

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BUDZÓW NA LATA 2013-2016 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2017-2020

OPRACOWAŁ:

ZAKŁAD ANALIZ ŚRODOWISKOWYCH EKO-PRECYZJA

SPIS TREŚCI:

1. Wstęp	6
1.1. Cel i zakres opracowania	6
1.2. Opis przyjętej metodyki	6
2. Charakterystyka Gminy	9
2.1. Położenie	9
2.2. Demografia	9
2.3. Budowa geologiczna i geomorfologia	10
2.4. Warunki klimatyczne	10
2.5. Wody powierzchniowe i podziemne	10
2.6. Gleby	10
2.7. Rolnictwo	10
3. Założenia programu	13
3.1. Uwarunkowania zewnętrzne	13
3.1.1. Uwarunkowania wynikające z polityki ekologicznej państwa	13
3.1.2. Uwarunkowania wynikające z polityki ekologicznej województwa	13
3.1.3. Uwarunkowania wynikające z polityki ekologicznej powiatu	14
4. Rozwiązania systemowe	19
4.1. Edukacja ekologiczna	19
4.1.1. Cele i strategia działań	21
5. Ochrona zasobów naturalnych	23
5.1. Lasy i ochrona przyrody	23
5.1.1. Lasy	23
5.1.2. Ochrona przyrody	23
Identyfikacja zagrożeń	26
5.1.3. Cele i strategia działań	27
5.2. Ochrona powierzchni ziemi	28
5.2.1. Stan aktualny	28
5.2.2. Cele i strategia działań	31
6. Jakość środowiska	33
6.1. Wody	33
6.1.1. Stan wyjściowy	33
6.1.2. Jakość wód	37
6.1.3. Gospodarka wodno-ściekowa	40
6.1.4. Cele i strategia działań	45
6.2. Ochrona powietrza	45
6.2.1. Źródła zanieczyszczenia powietrza	45
6.2.2. Jakość powietrza	46
6.2.3. Cele i strategia działań	51
6.3. Hałas	52
6.3.1. Stan wyjściowy	52
6.3.2. Źródła hałasu	52
6.3.3. Cele i strategia działań	54
6.4. Promieniowanie elektromagnetyczne	55
6.4.1. Stan wyjściowy	55
6.4.2. Cele i strategia działań	57
6.5. Gospodarka odpadami	57
6.5.1. Stan wyjściowy	57
6.5.2. Cele i strategia działań	64
7. Plan operacyjny	67
7.1. Wprowadzenie	67
7.2. Kryteria wyboru przedsięwzięć	67
7.3. Lista przedsięwzięć	67
8. Uwarunkowania finansowe	71
8.1. Potencjalne źródła finansowania przedsięwzięć inwestycyjnych	71
8.1.1. Fundusze krajowe	71
8.1.2. Fundusze Unii Europejskiej	72
8.1.3. Finansowanie planu operacyjnego	76
9. Wdrażanie i monitoring	80

9.1. Działania polityki ochrony środowiska	80
9.2. Kontrola oraz dokumentacja realizacji programu	80
10. Streszczenie	86

SPIS TABEL:

Tabela 1. Liczbę mieszkańców poszczególnych sołectw Gminy Budzów w roku 2012.	9
Tabela 2. Struktura lasów Gminy Budzów w roku 2011.	23
Tabela 3. Pomniki przyrody na terenie Gminy Budzów.	26
Tabela 4. Zmienność odczynu gleby wraz ze zmianą zakresu odczynu pH.	30
Tabela 5. Udział gleb użytkowanych rolniczo na terenie Gminy Budzów ze względu na odczyn.	30
Tabela 6. Przedziały potrzeb wapnowania.	30
Tabela 7. Udział gleb użytkowanych rolniczo na terenie Gminy Budzów ze względu na potrzeby wapnowania.	31
Tabela 8. Ogólna charakterystyka geologiczna i hydrogeologiczna JCWPd nr 152.	37
Tabela 9. Wyniki badań jakości wód rzeki Paleczka w punkcie pomiarowym "Ścinawa Niemodlińska- Oldrzychowice" w roku 2011.	38
Tabela 10. Ocena jakości wód rzeki Paleczka na podstawie wyników badań przeprowadzonych w punkcie pomiarowym „Paleczka-Zembrzyce” w roku 2011.	39
Tabela 11. Charakterystyka punktu pomiarowo-kontrolnego monitoringu jakości wód podziemnych na terenie Gminy Budzów.	40
Tabela 12. Klasyfikacja jakości wód podziemnych na terenie Gminy Budzów (stan na rok 2012).	40
Tabela 13. Charakterystyka sieci wodociągowej na terenie Gminy Budzów (stan na 2011 r.).	40
Tabela 14. Charakterystyka sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Budzów (stan na 2011 r.).	41
Tabela 15. Ocena wód wykorzystywanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia na terenie Gminy Budzów (stan na rok 2010).	43
Tabela 16. Przeciętny skład spalin silnikowych (w % objętościowo).	46
Tabela 17. Rodzaje oraz źródła zanieczyszczeń powietrza.	46
Tabela 18. Średnie roczne stężenia zanieczyszczeń powietrza dla stacji pomiarowej w Suchoj Beskidzkiej w roku 2012.	47
Tabela 19. Wynikowe klasy strefy małopolskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2011 r. dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia.	47
Tabela 20. Wynikowe klasy strefy małopolskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2011 r. dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin.	47
Tabela 21. Średnioroczne stężenia benzenu na terenie województwa małopolskiego w 2012.	49
Tabela 22. Zestawienie wyników pomiarów prowadzonych w ramach monitoringu pól elektromagnetycznych na obszarach wiejskich województwa małopolskiego.	56
Tabela 23. Wykaz przedsiębiorstw posiadających zezwolenie na odbiór odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości na terenie Gminy Budzów (stan na rok 2012).	57
Tabela 24. Ilość i rodzaje odpadów komunalnych wytworzonych i zebranych na terenie Gminy Budzów (stan na rok 2012).	57
Tabela 25. Wyniki selektywnej zbiórki odpadów na terenie Gminy Budzów w 2012 roku.	58
Tabela 26. Plan harmonogramu działań związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest na lata 2013-2032.	59
Tabela 27. Lista zadań przeznaczonych do realizacji w ramach planu operacyjnego na lata 2013-2020.	67
Tabela 28. Propozycja finansowania zadań przeznaczonych do realizacji w ramach planu operacyjnego na lata 2013-2020.	76
Tabela 29. Zestawienie wskaźników ogólne dla monitorowania osiągnięcia celów.	81

SPIS RYSUNKÓW:

Rysunek 1. Gmina Budzów na tle powiatu suskiego.	9
Rysunek 2. Sieć hydrograficzna na terenie Gminy Budzów.	34
Rysunek 3. Położenie JCWPd nr 152.	35
Rysunek 4. Profile geologiczne w obrębie JCWPd nr 152.	36
Rysunek 5. Elementy charakterystyki środowiskowej JCWPd nr 152.	37
Rysunek 6. Położenie punktu pomiarowo-kontrolnego "Paleczka-Zembrzyce " względem granic Gminy Budzów.	38
Rysunek 7. Udział mieszkańców poszczególnych gmin wiejskich powiatu suskiego korzystających z sieci wodociągowej (stan na rok 2011).	41
Rysunek 8. Udział mieszkańców poszczególnych gmin wiejskich powiatu suskiego korzystających z sieci kanalizacyjnej (stan na rok 2011).	42
Rysunek 9. Granice strefy ochronnej ujęć wody na terenie Gminy Budzów na tle powiatu suskiego.	44
Rysunek 10. Lokalizacja stanowisk pomiaru benzenu metodą pasywną na terenie województwa małopolskiego w 2012 roku.	49

Rysunek 11. Stężenia średnioroczne i maksymalne benzenu na terenie województwa małopolskiego w roku 2012.	50
Rysunek 12. Rozkład średniorocznych stężeń benzenu na terenie województwa małopolskiego w roku 2012.	51
Rysunek 13. Przebieg drogi krajowej nr 956 na terenie Gminy Budzów.	53
Rysunek 14. Lokalizacja punktów pomiarowych monitoringu hałasu komunikacyjnego w województwie małopolskim.	54
Rysunek 15 Lokalizacja punktów pomiarowych pól elektromagnetycznych w województwie małopolskim.	56
Rysunek 16. Wskaźnik selektywnej zbiórki odpadów na terenie Gminy Budzów w 2012 r.	59
Rysunek 17. Podział województwa małopolskiego na regiony gospodarki odpadami	61
Rysunek 18. Położenie Gminy Budzów w Południowym Regionie Gospodarki Odpadami.	62

ROZDZIAŁ

1

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BUDZÓW
NA LATA 2013-2016 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2017-2020

WSTĘP

1.1. Cel i zakres opracowania

Aktualizacja „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Budzów na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020” jest podstawowym narzędziem prowadzenia polityki ekologicznej na terenie gminy. Według założeń, przedstawionych w niniejszym opracowaniu, sporządzenie programu doprowadzi do poprawy stanu środowiska naturalnego, efektywnego zarządzania środowiskiem, zapewni skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzy warunki dla wdrożenia wymagań obowiązującego w tym zakresie prawa.

Opracowanie jakim jest *Program Ochrony Środowiska* określa politykę środowiskową, a także wyznacza cele i zadania środowiskowe, które odnoszą się do aspektów środowiskowych, usystematyzowanych według priorytetów.

Podczas tworzenia dokumentu, przyjęto założenie, iż powinien on spełniać rolę narzędzia pracy przyszłych użytkowników, ułatwiającego i przyspieszającego rozwiązywanie poszczególnych zagadnień.

Sporządzona aktualizacja programu zawiera między innymi rozpoznanie aktualnego stanu środowiska w gminie, przedstawia propozycje oraz opis zadań, które niezbędne są do kompleksowego rozwiązania problemów związanych z ochroną środowiska.

Program wspomaga dążenie do uzyskania w gminie sukcesywnego ograniczenia degradacji środowiska, ochronę i rozwój jego walorów oraz racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska z uwzględnieniem konieczności jego ochrony. Stan docelowy w tym zakresie nakreśla *Program Ochrony Środowiska*, a ocenę efektów jego realizacji, zgodnie z ustawą Prawo Ochrony Środowiska, dokonuje się okresowo, co 2 lata.

Struktura opracowania obejmuje omówienie kierunków ochrony środowiska w gminie w odniesieniu m.in. do gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, ochrony powierzchni ziemi i gleb, ochrony powietrza, ochrony przed hałasem, ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym, ochrony przyrody, edukacji ekologicznej. W opracowaniu znajduje się ich charakterystyka, ocena stanu aktualnego oraz określenie stanu docelowego. Identyfikacja potrzeb gminy w zakresie ochrony środowiska, w odniesieniu do obowiązujących przepisów prawnych, polega na sformułowaniu celów krótkookresowych (do 2016 roku) i średniookresowych (do 2020 roku) oraz strategii ich realizacji. Na tej podstawie opracowywany jest plan operacyjny, przedstawiający listę przedsięwzięć jakie zostaną zrealizowane na terenie gminy do roku 2020.

1.2. Opis przyjętej metodyki

Obowiązek wykonania Programu Ochrony Środowiska wynika z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2008 r., nr 25, poz. 150), a w szczególności:

„Art. 17. 1. Organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy, w celu realizacji polityki ekologicznej państwa, sporządza odpowiednio wojewódzkie, powiatowe i gminne programy ochrony środowiska, uwzględniając wymagania, o których mowa w art. 14.

Projekty programów ochrony środowiska są opiniowane odpowiednio przez organ wykonawczy jednostki wyższego szczebla lub ministra właściwego do spraw środowiska. W miastach, w których funkcje organów powiatu sprawują organy gminy, program ochrony środowiska obejmuje działania powiatu i gminy.

Art. 18. 1. Programy, o których mowa w art. 17 ust. 1, uchwała odpowiednio sejmik województwa, rada powiatu albo rada gminy.

Z wykonania programów organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia się odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu lub radzie gminy.”

Ustawa – Prawo ochrony środowiska nie określa treści i zakresu programu ochrony środowiska, zwraca jednak uwagę (art. 17 pkt. 1), by uwzględniał on wymagania zawarte w art. 14 wynikające z polityki ekologicznej państwa:

„Art. 14. 1. Polityka ekologiczna państwa, na podstawie aktualnego stanu środowiska, określa w szczególności:

- cele ekologiczne,*
- priorytety ekologiczne,*
- rodzaj i harmonogram działań proekologicznych,*
- środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe.”*

Politykę ekologiczną państwa przyjmuje się na 4 lata, z tym że przewidziane w niej działania w perspektywie obejmują kolejne 4 lata.

Aktualizacja „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Budzów na lata 2013-2016 z pespektywą na lata 2017-2020” została opracowana zgodnie z założeniami Polityki Ekologicznej Państwa.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BUDZÓW
NA LATA 2013-2016 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2017-2020

CHARAKTERYSTYKA GMINY

2.1. Położenie

Gmina Budzów jest gminą wiejską położoną w zachodniej części województwa małopolskiego, w powiecie suskim. Zajmuje ona północną część tego powiatu. Budzów od północy graniczy z gminą Lanckorona, gminą Stryszów oraz gminą Sułkowice natomiast od południa z gminą Maków Podhalański, od wschodu z gminą Pćim, od południowego wschodu z gminą Tokarnia natomiast zachodnim sąsiadem jest gmina Zembrzyce. Powierzchnia gminy wynosi 7356 ha co daje około 74 km².

Rysunek 1. Gmina Budzów na tle powiatu suskiego.

Źródło: www.powiatsuski.pl

W obrębie Gminy Budzów wyróżnia się 6 sołectw: Budzów, Baczyn, Bieńkówkę, Jachówkę, Palczę oraz Zachelmną.

2.2. Demografia

Liczba ludności gminy Budzów wynosi 8722 osoby (stan na 31. XII.2012). Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego powierzchnia gminy wynosi 7356 ha czyli około 74 km² co daje gęstość zaludnienia 117,9 osoby na km². Liczba mieszkańców poszczególnych sołectw zestawiono w tabeli.

Tabela 1. Liczbę mieszkańców poszczególnych sołectw Gminy Budzów w roku 2012.

Sołectwo	Bieńkówka	Budzów	Jachówka	Baczyn	Palcza	Zachelmna	Razem
Liczba mieszkańców	2220	2784	1017	899	1250	552	8722

Źródło: UG Budzów

2.3. Budowa geologiczna i geomorfologia

Gmina Budzów leży w Beskidzie Makowskim na granicy dwóch płaszczowin: płaszczowiny Magurskiej i płaszczowiny Śląskiej. Budowa geologiczna terenu jest związana procesem powstawania Beskidów Zachodnich. Zostały one utworzone z fliszu czyli z warstw skał w skład , których wchodzi piaskowce, iły, margle, łupki oraz zlepierńce. Ich warstwowe ułożenie jest związane z morskim pochodzeniem i działalnością prądów zawieszinowych. Osady fliszowe ułożone naprzemianlegle są utworami podatnymi na zjawiska osuwiskowe. Skałami najczęściej wchodzącymi w skład podłoża są piaskowce gruboławicowe, mikowe oraz łupki z występującymi w nich warstwami piaskowca.

Gmina Budzów leży na terenie Beskidów, które wykazują się cechami charakterystycznymi dla gór średnich. Należą do nich duże wysokości względne oraz nachylenie stoków rzędu 15% – 20%, wysokości bezwzględne nieprzekraczające 1500 m n.p.m. a także wyrównane wierzchołki szczytów. Cała gmina leży na terenie o charakterze kotlinnym. Najniższy punkt Gminy Budzów ma wysokość 330 m n.p.m., natomiast otaczające ją góry wznoszą się na maksymalną wysokość 793 m n.p.m. (Zarębski Wierch).

2.4. Warunki klimatyczne

Warunki klimatyczne Gminy Budzów są kształtowane przez zróżnicowaną rzeźbę terenu. Można tutaj napotkać elementy klimatu górskiego i podgórskiego takie jak obniżanie się temperatury i ciśnienia w miarę wzrostu wysokości. Średnia temperatura mieści się w zakresie od 5°C do 7°C. Najdłuższą porą roku jest zima, która trwa od końca listopada do marca. Wiosna jest także stosunkowo długa i cechuje się opadami deszczu i niskimi temperaturami, które mogą być odczuwalne nawet w okolicach maja. Lato jest krótkie i nieco cieplejsze niż w innych partiach Beskidów, natomiast jesień jest długa i sucha. Średnia roczna suma opadów mieści się w granicach 1000 mm do 1400 mm przy czym najwięcej opadów występuje wiosną i latem a w porze jesiennej zdarzają się okresy bezdeszczowe. Na terenie gminy dominują wiatry południowe z dużym udziałem wiatrów wiejących z kierunku południowo-zachodniego co jest w dużym stopniu związane z rzeźbą terenu.

2.5. Wody powierzchniowe i podziemne

Wody powierzchniowe

Teren Gminy Budzów w całości leży w dorzeczu rzeki Wisły, zlewni rzeki Skawy. Najważniejszymi ciekami gminy są potoki: Paleczka i Jachówka. Paleczka ma swoje źródło w miejscowości Palcza na wysokości ok. 535 m i spływa w kierunku południowo-zachodnim wpływając do Skawy w okolicy miejscowości Zembrzyce. Do Paleczki wpływa szereg innych potoków górskich wśród, których znajdują się: Droszczyna, Jachówka, Krzywy Potok, Palczyca a także Zachelmka. Wśród dopływów Paleczki znajduje się także drugi ważny ciek Gminy Budzów – Jachówka. Ma ona źródło w okolicach Piaskowej Góry a do Paleczki wpływa w miejscowości Budzów. Na terenie Gminy Budzów nie występują zbiorniki wód sotajcych.

Wody podziemne

Gmina Budzów nie leży w obrębie żadnego z GZWP (Głównych Zbiorników Wód Podziemnych) jednak na jej terenie można napotkać kilka rodzajów wód podziemnych, z których w niewielkim stopniu korzystają mieszkańcy gminy. Pierwszym z nich są wody czwartorzędowe związane z występowaniem przepuszczalnych osadów rzecznych zalegające na głębokości 1 – 2,5 m. Na terenie Gminy Budzów występują także wody szczelinowe wypełniające wolne przestrzenie w utworach skalnych. Są one efektem procesów krasowych zachodzących w łatwo rozpuszczalnych skałach. Występują na głębokościach od 2 do 10 m.

2.6. Gleby

Na wytworzenie się gleb największy wpływ ma budowa geologiczna terenu oraz występujące w podłożu skały. Występujące na terenie Gminy Budzów piaskowce i zlepierńce doprowadziły do utworzenia się gleb brunatnoziemnych i bielcowych a w dolinach rzecznych mał górskich. Większość gleby gminy można zakwalifikować jako gleby kwaśne. Większość użytków rolnych należy do klas bonitacyjnych IV i V (razem stanowią ok. 80% gleb gminy). Wyższe klasy bonitacyjne występują na niewielkim obszarze. Efektem tego jest przewaga na terenie gminy kompleksów owsianych.

2.7. Rolnictwo

Gmina Budzów jest gminą wiejską. Z racji charakteru gminy, część jej terenu stanowią użytki rolne. Jak wynika z danych GUS (stan na rok 2005) struktura zagospodarowania ziemi przedstawia się następująco:

- Powierzchnia użytków rolnych ogółem wynosi 3701 ha;
- Powierzchnia gruntów ornych ogółem wynosi 2511 ha;
- Powierzchnia sadów ogółem wynosi 12 ha;

- Powierzchnia łąk ogółem wynosi 1064 ha;
- Powierzchnia pastwisk ogółem wynosi 114 ha;
- Lasy i grunty leśne ogółem stanowią 3056 ha;
- Pozostałe grunty i nieużytki ogółem wynoszą 584 ha.

ROZDZIAŁ

3

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BUDZÓW
NA LATA 2013-2016 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2017-2020

ZAŁOŻENIA PROGRAMU

3.1. Uwarunkowania zewnętrzne

„Program ochrony środowiska dla Gminy Budzów na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2016-2020” powinna być zgodna z następującymi dokumentami strategicznymi szczebla krajowego, wojewódzkiego oraz powiatowego:

- „Polityką Ekologiczną Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016”,
- „Krajowym Programem Ochrony Środowiska, Wojewódzkim Programem Ochrony Środowiska dla województwa łódzkiego, Powiatowym Programem Ochrony Środowiska dla powiatu suskiego”
- „Krajowym Planem Gospodarki Odpadami, Wojewódzkim Planem Gospodarki Odpadami dla województwa małopolskiego,
- „Programem Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032, „Strategią Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011 -2020”,

3.1.1. Uwarunkowania wynikające z polityki ekologicznej państwa

Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016

Główne cele wynikające z polityki ekologicznej państwa dotyczące gminy Budzów:

1. W zakresie poprawy jakości środowiska:

- osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych poprzez uporządkowanie gospodarki ściekami komunalnymi oraz zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł rozproszonych, trafiających do wód wraz ze spływami powierzchniowymi,
- spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza,
- minimalizacja zagrożenia mieszkańców gminy ponadnormatywnym hałasem,
- wprowadzenie kompleksowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi.

2. W zakresie ochrony dziedzictwa przyrodniczego:

- zachowanie różnorodności biologicznej i ochrona krajobrazu,
- utrzymanie i rozwój terenów zieleni miejskiej.

3. W zakresie zrównoważonego wykorzystania materiałów, wody i energii:

- wprowadzanie nowoczesnych technologii w przemyśle i energetyce w celu zmniejszenia wodochłonności, materiałochłonności, energochłonności i odpadowości produkcji oraz redukcji emisji zanieczyszczeń do środowiska,
- wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.

4. W zakresie zadań systemowych:

- zapewnienie włączenia celów ochrony środowiska do ustaleń zawartych we wszystkich dokumentach strategicznych i przeprowadzenia oceny skutków ekologicznych ich realizacji przed ich zatwierdzeniem,
- upowszechnienie Systemów Zarządzania Środowiskowego,
- zagwarantowanie szerokiego dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie,
- współpraca z sąsiednimi gminami.

3.1.2. Uwarunkowania wynikające z polityki ekologicznej województwa

Wojewódzki Program Ochrony Środowiska dla województwa małopolskiego.

Główne cele wynikające z WPOŚ dotyczące gminy Budzów

CEL NADRZĘDNY: Zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańców przez poprawę stanu środowiska oraz racjonalne gospodarowanie jego zasobami.

Cele długoterminowe

1. Powietrze atmosferyczne

Cel długoterminowy do roku 2014:

- Spełnienie norm jakości powietrza atmosferycznego poprzez sukcesywną redukcję emisji zanieczyszczeń do powietrza

2. Hałas:

Cel długoterminowy do roku 2014:

- Podniesienie komfortu akustycznego mieszkańców województwa.

3. Promieniowanie elektromagnetyczne

Cel długoterminowy do roku 2014:

- Minimalizacja oddziaływania promieniowania elektromagnetycznego.

4. Ochrona zasobów wodnych

Cel długoterminowy do roku 2014:

- Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych poprzez zapewnienie poprawy jakości wód oraz ochrony zasobów wodnych.

5. Gleby

Cel długoterminowy do roku 2014:

- Ochrona gleb przed degradacją, rekultywacja terenów zdegradowanych i przemysłowych.

6. Środowisko przyrodnicze:

Cel długoterminowy do roku 2014:

- Zachowanie zasobów i walorów przyrodniczych z uwzględnieniem bio- i georóżnorodności oraz krajobrazu

7. Biotechnologie i organizmy zmodyfikowane genetycznie:

Cel długoterminowy do roku 2014:

Zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego Małopolski.

8. Lasy:

Cel długoterminowy do roku 2014:

- Ochrona ekosystemów leśnych.

9. Surowce mineralne:

Cel długoterminowy do roku 2014:

- Ochrona zasobów złóż przez oszczędne i zrównoważone gospodarowanie

10. Zagrożenia naturalne

Cel długoterminowy do roku 2014:

- Minimalizacja skutków wystąpienia niekorzystnych zjawisk atmosferycznych oraz geodynamicznych

11. Awarie przemysłowe i transport substancji niebezpiecznych:

Cel długoterminowy do roku 2014:

- Zmniejszenia ryzyka wystąpienia i ograniczenie skutków poważnych awarii przemysłowych dla ludzi i środowiska

3.1.3. Uwarunkowania wynikające z polityki ekologicznej powiatu

Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla powiatu suskiego

Główne cele wynikające z PPOŚ dotyczące gminy Budzów:

1. Przyroda i różnorodność biologiczna

- a) Zachowanie i ochrona zasobów przyrodniczych w istniejących kompleksach leśnych,
- b) Zachowanie i ochrona połączeń ekologicznych występujących na terenie Powiatu Suskiego,
- c) Ochrona miejsc i ciągów widokowych oraz dominant krajobrazowych,
- d) Zachowanie biocenoz istniejących zbiorników wodnych,
- e) Stały nadzór nad rozwojem uciążliwego przemysłu,
- f) Wzmocnienie roli rekreacyjnej zieleni,
- g) Rozwój sieci szlaków turystycznych i ścieżek dydaktycznych na terenach interesujących przyrodniczo;

2. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów.

- a) Zalesianie gruntów nieprzydatnych do produkcji rolnej oraz nieużytków i terenów zdegradowanych i przekształconych gatunkami rodzimymi,
- b) Zapewnienie trwałości i wielofunkcyjności lasów,

- c) Inwentaryzacja zasobów leśnych pod kątem ich stanu zdrowotnego,
- d) Zachowanie istniejących kompleksów leśnych,
- e) Prowadzenie gospodarki leśnej ze szczególnym uwzględnieniem pozaprodukcyjnych funkcji lasu,
- f) Ochrona gleb leśnych,
- g) Stały monitoring środowiska leśnego w celu przeciwdziałania stanom niepożądanym (pożary, choroby, szkodniki, nielegalne wysypiska śmieci),
- h) Realizacja Wojewódzkiego Programu Zwiększenia Lesistości gatunkami rodzimymi
- i) Aktualizacja granicy rolno-leśnej w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego
- j) Renaturalizacja obszarów leśnych gatunkami rodzimymi Inwentaryzacja i weryfikacja klasyfikacji gruntów pod kątem pełnego uwzględnienia gruntów zalesionych i zadrzewionych oraz ujęcie granicy rolno-leśnej w planach zagospodarowania przestrzennego
- k) Prowadzenie ciągłej kampanii edukacyjno – informacyjnej w celu podnoszenia świadomości w zakresie celów i korzyści z trwale zrównoważonej gospodarki leśnej,
- l) Odnowienie lub przebudowa drzewostanów zniszczonych w wyniku klęsk żywiołowych spowodowanych czynnikami biotycznymi lub abiotycznymi, zagrażających trwałości lasów;

3. Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi

- a) Wspieranie stosowania zamkniętych obiegów wody w przedsiębiorstwach,
- b) Stosowanie technologii przyjaznych dla środowiska naturalnego,
- c) Promowanie wprowadzania systemów recyklingu umożliwiających wielokrotne użytkowanie materiałów,
- d) Wspieranie wykonania oczyszczalni ścieków w terenach nieprzewidzianych pod kanalizację (w szczególności w ramach środków bazujących na źródłach zewnętrznych),
- e) Modernizacja systemu oczyszczania ścieków w obrębie budynków będących własnością Powiatu.

4. Kształtowanie stosunków wodnych i ochrona przed powodzią

- a) Systematyczna konserwacja rzek i cieków,
- b) Przystosowanie terenów międzywala do szybkiego reagowania w przypadku powodzi (wycinanie lasów i zarośli łągowych, odnowa użytków zielonych, konserwacja rowów melioracyjnych),
- c) Stworzenie systemu szybkiego ostrzegania i reagowania w przypadku zagrożenia powodzią,
- d) Opracowanie planu awaryjnego na wypadek powodzi, uwzględniającego ochronę obiektów wrażliwych na terenie powiatu (np. oczyszczalni ścieków, ujęć wód, terenów zabytkowych i przyrodniczo cennych, składowisk odpadów, itp.),
- e) Ochrona przed powodzią – odbudowa i konserwacja urządzeń przeciwpowodziowych,
- f) Zapobieganie lokalizacji zabudowy na terenach zalewowych,
- g) Zwiększenie lesistości;

5. Ochrona powierzchni ziemi

- a) Właściwe kształtowanie ekosystemów rolnych z wykorzystaniem otaczających je systemów naturalnych i ich zdolności do autoregulacji m.in. poprzez wdrażanie programów rolnośrodowiskowych,
- b) Przeciwdziałanie erozji gleb poprzez stosowanie odpowiednich zabiegów na gruntach o nachyleniu powyżej 10 %,
- c) Ograniczanie erozji wodnej i wietrznej gleby poprzez możliwie jak najdłuższe utrzymywanie pokrywy roślinnej w postaci wprowadzenia upraw wieloletnich oraz wsiewek i poplonów,
- d) Racjonalne użycie nawozów sztucznych i środków ochrony roślin na terenach rolnych i leśnych oraz stosowanie technik naturalnych (fito i agromelioracyjnych) w celu zwiększenia udziału materii organicznej w glebie,
- e) Przeciwdziałanie degradacji terenów rolnych, łąkowych i wodnoblotnych przez czynniki antropogeniczne,
- f) Minimalizowanie przeznaczenia gruntów ornych o najwyższych klasach bonitacyjnych na cele nierolnicze i nieleśne,
- g) Realizacja programu rekultywacji gleb zdegradowanych na obszarach rolniczego użytkowania, w tym ich zalesianie gatunkami rodzimymi,
- h) Zrekultywowanie gleb zdegradowanych w kierunku rolnym, leśnym i rekreacyjno-wypoczynkowym,
- i) Rekultywacja terenów na których występuje zanieczyszczenie gleb, ziemi lub niekorzystne przekształcenie terenu, w tym przemysłowych i starych składowisk;

6. Gospodarowanie zasobami geologicznymi.

- a) Uwzględnienie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego wszystkich udokumentowanych złóż wraz z zapisami uniemożliwiającymi ich trwale zainwestowanie,
- b) Rekultywacja terenów po eksploatacji kopalni,

- c) Kontrola stanu faktycznego w przypadku wydobywania kopalin bez wymaganej koncesji i naliczanie opłat eksploatacyjnych w przypadku nielegalnej działalności,
- d) Gromadzenie, archiwizowanie i przetwarzanie danych geologicznych
- e) Dążenie do uzyskiwania informacji z jednostek ministerialnych i wojewódzkich o ilości, rodzaju i miejscu prowadzenia wydobycia złóż,
- f) Opiniowanie studiów i planów uwarunkowań kierunków zagospodarowania przestrzennego,
- g) Ochrona terenów perspektywicznych pod względem wydobycia kopalin;

7. Środowisko a zdrowie

- a) Monitoring jakości wody do spożycia przez ludzi szczególnie w odniesieniu do zawartości w wodzie wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA), trihalometanów (THM) oraz metali ciężkich,
- b) Prowadzenie nadzoru nad warunkami pracy pracowników ze szczególnym uwzględnieniem narażania na czynniki biologiczne oraz substancje chemiczne niebezpieczne,
- c) Promocja zdrowego stylu życia i unikanie zagrożeń oraz profilaktyka chorób cywilizacyjnych i ograniczenie zewnętrznych przyczyn ich powstawania,
- d) Monitoring jakości powietrza;

8. Ochrona powietrza

- a) Wnikliwe prowadzenie postępowań w sprawie oceny oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć,
- b) Realizacja Programu Ochrony Powietrza dla strefy myślenicko – suskiej,
- c) Ograniczanie niskiej emisji na terenach gmin,
- d) Usprawnienie organizacji ruchu drogowego,
- e) Zwiększenie wykorzystania paliw alternatywnych (przykładowo biopaliwa),
- f) Sprzątanie dróg przez ich zarządców w szczególności systematyczne sprzątanie na mokro dróg, chodników, w miejscach zagęszczonej zabudowy ze szczególną starannością po sezonie zimowym, po ustąpieniu śniegów - przedsiębiorstwa komunalne,
- g) Modernizacja ciepłowni lub łączenie systemów ciepłowniczych w celu optymalizacji wykorzystania energii pierwotnej paliw,
- h) Spełnienie wymagań prawnych przez zakłady w zakresie jakości powietrza, spełnienie standardów emisyjnych z instalacji, wymaganych przepisami prawa,
- i) Wykonywanie obowiązkowych pomiarów w zakresie wprowadzania gazów i pyłów do powietrza oraz przekazywanie odpowiednim organom w formie ustalonej prawem,
- j) Prowadzenie kontroli przez organy i inspekcje ochrony środowiska w zakresie gospodarowania odpadami – dążenie do likwidacji problemu spalania odpadów poza spalarniami i współspalarniami odpadów oraz prowadzenie kontroli w zakresie przestrzegania przepisów w zakresie ochrony środowiska,
- k) Prowadzenie interwencji w ramach kompetencji organów i inspekcji ochrony środowiska w związku z uciążliwościami zgłaszanymi przez społeczeństwo dotyczącymi emisji gazów i pyłów do powietrza oraz emisji uciążliwych zapachów,
- l) Modernizacja infrastruktury technicznej układu komunikacyjnego;

9. Ochrona wody

- a) Współpraca ze środowiskami rolniczymi w zakresie wdrażania dobrych praktyk rolniczych, niezbędnych dla skutecznej ochrony wód przed zanieczyszczeniem obszarowym,
- b) Budowa szczelnych zbiorników na gnojowicę i/lub gnojówkę oraz płyt obornikowych w gospodarstwach rolnych prowadzących hodowlę i chów zwierząt,
- c) Rozwój sieci monitoringu jakości wód powierzchniowych i podziemnych, dostosowanie jej do wymagań wspólnotowych,
- d) Wspieranie działań inwestycyjnych mających na celu ograniczenie i eliminację ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych w ściekach do środowiska wodnego a w szczególności,
- e) substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego,
- f) Rozbudowa istniejącej sieci kanalizacyjnej dla miejscowości dla w których jest to ekonomicznie uzasadnione,
- g) Wspieranie budowy indywidualnych systemów oczyszczania ścieków w miejscach gdzie jest niemożliwa lub ekonomicznie nieuzasadniona budowa sieci kanalizacyjnej
- h) Budowa sieci wodociągowych i ujęć głębinowych wody.

10. Odpady komunalne

- a) Objęcie wszystkich mieszkańców selektywną zbiórką odpadów oraz odbieraniem odpadów komunalnych,

- b) Zwiększenie kontroli w zakresie wypełniania przez podmioty posiadające zezwolenia na odbieranie odpadów – ustaleń dotyczących metod oraz miejsc prowadzenia odzysku i unieszkodliwiania odpadów,
- c) Tworzenie i udział gminy w strukturach ponad gminnych dla realizacji regionalnych systemów gospodarki odpadami komunalnymi,
- d) Stworzenie, doskonalenie i prowadzenie bazy danych dotyczących ewidencji wytwarzanych odpadów oraz poddawanych poszczególnym procesom odzysku i unieszkodliwiania,
- e) Prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych, mających na celu podniesienie świadomości ekologicznej z zakresu gospodarki odpadami,
- f) Intensyfikacja działań na rzecz selektywnej zbiórki odpadów z papieru i tektury, z tworzyw sztucznych oraz ze szkła na terenie poszczególnych gmin powiatu,
- g) Zbiórka oraz zagospodarowanie odpadów biodegradowalnych,
- h) Zbiórka odpadów niebezpiecznych pochodzących ze strumienia odpadów komunalnych,
- i) Zbiórka odpadów wielkogabarytowych,
- j) Zbiórka odpadów remontowo – budowlanych,
- k) Zbiórka zużytych opon,
- l) Zorganizowanie systemu zbiórki i transportu odpadów zwierzęcych z terenów podlegających poszczególnym gminom powiatu,
- m) Usuwanie i rekultywacja „dzikich” wysypisk odpadów,
- n) Wykonanie pełnej inwentaryzacji wyrobów azbestowych,
- o) Realizacja zapisów „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” oraz prowadzenie akcji informacyjnej o możliwości uzyskania pomocy finansowej na realizację prac związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest,
- p) Dofinansowanie do usuwania wyrobów zawierających azbest,
- q) Sporządzenie rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi,
- r) Kontrolowanie i kierowanie przez gminy całego strumienia odpadów do ZZO, co umożliwi gminom spełnienie dyrektyw unijnych w sprawie odzysku poszczególnych rodzajów odpadów,
- s) Wdrażanie innowacyjnych technologii (BAT) w zakresie zagospodarowania poszczególnych rodzajów odpadów,
- t) Prowadzenie monitoringu eksploatacyjnego i poeksploatacyjnego składowisk odpadów, w tym monitoringu gruntowo-wodnego.

11. Hałas

- a) Wykonywanie pomiarów emisji hałasu przez określonych prawem zarządców dróg i podmioty gospodarcze oraz przekazywanie wyników pomiarów uprawnionym organom ochrony środowiska w formie ustalonej prawem,
- b) Budowa ścieżek rowerowych,
- c) Budowa i modernizacja dróg i chodników na terenie gminy,
- d) Modernizacja infrastruktury technicznej układu komunikacyjnego,

12. Oddziaływanie pól elektromagnetycznych.

- a) Prowadzenie polityki przestrzennej pozwalającej na ochronę ludzi przed szkodliwymi polami elektromagnetycznymi,
- b) Prowadzenie kontroli w zakresie przestrzegania przepisów bezpieczeństwa, higieny pracy, prawa budowlanego, zagospodarowania przestrzennego i przepisów sanitarnych w celu ochrony przed polami elektromagnetycznymi,
- c) Monitorowanie i ocena poziomu pól elektromagnetycznych emitowanych na terenach zurbanizowanych i w miejscach przebywania ludzi.

13. Poważne awarie

- a) Prowadzenie akcji informacyjno – edukacyjnej dla ogółu społeczeństwa dotyczącej zasad postępowania w razie wystąpienia poważnej awarii, w celu ukształtowania właściwych postaw i zachowań,
- b) Monitoring potencjalnych sprawców poważnych awarii pod kątem spełniania przez nich wymogów bezpieczeństwa i prewencji,
- c) Opracowanie planu operacyjno – ratowniczego na wypadek zaistnienia poważnej awarii.

14. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii

- a) Upowszechnianie informacji o rozmieszczeniu i możliwościach technicznych wykorzystania potencjału energetycznego poszczególnych rodzajów odnawialnych źródeł energii,
- b) Prowadzenie działań edukacyjnych oraz popularyzujących odnawialne źródła energii.

ROZDZIAŁ

4

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BUDZÓW
NA LATA 2013-2016 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2017-2020

ROZWIĄZANIA SYSTEMOWE

4.1. Edukacja ekologiczna

Warunkiem niezbędnym w realizacji celów „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Budzów na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020” jest świadomość ekologiczna mieszkańców. Edukacja ekologiczna na terenie Gminy Budzów powinna być realizowana zgodnie z „Narodowym Programem Edukacji Ekologicznej”.

Narodowy Program Edukacji Ekologicznej

Początki edukacji ekologicznej sięgają 1992 roku, kiedy to miał miejsce Szczyt Ziemi w Rio de Janeiro. Wówczas powstał dokument „Globalny Program Działań”, z którego wynika światowy nakaz powszechnej edukacji ekologicznej.

Stwierdzono w nim, że władze lokalne 179 państw, które podpisały dokument z Rio de Janeiro, „powinny przeprowadzić konsultację ze swoimi obywatelami i sporządzić – lokalną Agendę 21 dla własnych społeczności.”

W skali naszego kraju taki dokument to „Polityka Ekologiczna Państwa” przyjęta przez Sejm w 1992 roku. Natomiast „Polska Strategia Edukacji Ekologicznej” jest rozwinięciem zadań dotyczących edukacji ekologicznej i została opracowana przez samodzielny zespół ds. Edukacji Ekologicznej w Ministerstwie Środowiska.

Zgodnie z zapisami art. 5 Konstytucji RP, uchwalonej w 1997 roku, Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju.

„Narodowy Program Edukacji Ekologicznej” (NPEE), będący rozwinięciem i konkretyzacją zapisów „Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej” (NSEE), jest pierwszym dokumentem z zakresu tej problematyki, określającym podstawowe zadania edukacyjne, podmioty odpowiedzialne za ich realizację, możliwości i źródła finansowania, a także harmonogram ich wdrażania. Dokument ten, z uwagi na swoje przesłanie, sposób tworzenia i konstrukcję powinien stać się swoistą polską AGENDĄ 21.

Doświadczenia gromadzone zarówno w trakcie prac nad NSEE jak i w procesie tworzenia tego dokumentu wskazują, że różnorodne przedsięwzięcia określane mianem edukacji ekologicznej, bardzo popularne w wielu kręgach, często nie noszą znamion działań o charakterze systemowym o jasno sformułowanych celach i z poprawnie opisaną procedurą ewaluacyjną.

Ten dokument powinien stać się podstawą tworzenia systemu edukacji ekologicznej (EE) realizującej cele pożądane społecznie. Winien on eliminować działania pozorne i mało efektywne, czerpiąc inspiracje z życia społeczeństwa pragnącego zachować zdrowe środowisko oraz jego walory dla przyszłych pokoleń zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Główne cele „Narodowego Programu Edukacji Ekologicznej” to:

- 1) Wdrożenie zaleceń *Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej* z uwzględnieniem zmian zachodzących w procesie reformowania Państwa oraz integracji z Unią Europejską;
- 2) Stworzenie mechanizmów pozwalających sprostać wyzwaniom związanym z wdrażaniem idei i zasad rozwoju zrównoważonego, pozwalających kształtować świadomość ekologiczną w warunkach demokratyzacji życia społecznego i wzrastającej roli komunikacji społecznej;
- 3) Zwiększenie efektywności edukacji ekologicznej przez promowanie najskuteczniejszych jej form i najważniejszych treści, wskazanie sposobów optymalnej alokacji środków finansowych, uporządkowanie przepływu informacji i decyzji z wykorzystując najlepsze krajowe i zagraniczne doświadczenia.

Cele operacyjne „Narodowego Programu Edukacji Ekologicznej”:

- 1) Dokonanie kompleksowej, empirycznej diagnozy funkcjonowania edukacji ekologicznej w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem jej źródeł, priorytetów i stosowanych w niej metod i procedur wdrożenia;
- 2) Dostarczenie informacji o optymalnym systemie edukacji ekologicznej w kraju i o warunkach dochodzenia do takiego systemu;
- 3) Wypełnienie zobowiązań wynikających z sygnowanych przez RP porozumień międzynarodowych;
- 4) Inspirowanie potencjalnych podmiotów do tworzenia branżowych, resortowych, regionalnych, lokalnych, instytucjonalnych oraz innych programów edukacji ekologicznej;
- 5) Stworzenie jednolitego dokumentu pozwalającego monitorować rozwój edukacji ekologicznej w Polsce w kontekście oczekiwań społecznych i możliwości realizacyjnych.

Program nauczania

Przedszkola – w programie nauczania przedszkolnego treści ekologiczne zawarte są w części haseł dotyczących środowiska, pór roku i towarzyszących im przemian w przyrodzie. Od świadomości ekologicznej nauczyciela przedszkola

zależy jak dalece potrafi program nauczania w przedszkolu nasycić treściami ekologicznymi, co potrafi przekazać uczniom w trakcie zabaw, spacerów, czy zajęć plastycznych.

Szkoła podstawowa i gimnazjum – edukacja ekologiczna w szkołach podstawowych prowadzona jest na przyrodzie lub na innych przedmiotach w postaci ścieżki edukacyjnej.

Ścieżka edukacyjna to zestaw treści i umiejętności o istotnym znaczeniu wychowawczym, których realizacja może odbywać się w ramach nauczania przedmiotów (bloków przedmiotowych) lub w postaci odrębnych zajęć.

Celami ogólnymi edukacji ekologicznej są:

- 1) Uświadamianie zagrożeń środowiska przyrodniczego, występujących w miejscu zamieszkania.
- 2) Budzenie szacunku do przyrody.
- 3) Rozumienie zależności istniejących w środowisku przyrodniczym.
- 4) Zdobywanie umiejętności obserwacji zjawisk przyrodniczych i ich opisu.
- 5) Poznanie współzależności człowieka i środowiska.
- 6) Wyrobienie poczucia odpowiedzialności za środowisko.
- 7) Rozwijanie wrażliwości na problemy środowiska.

Ścieżka edukacyjna:

- 1) Program ścieżki edukacyjnej łączy ogólne treści niezbędne w edukacji ekologicznej w gimnazjum. Tymi koniecznymi treściami są:
- 2) Przyczyny i skutki niepożądanych zmian w atmosferze, biosferze, hydrosferze i litosferze.
- 3) Różnorodność biologiczna (gatunkowa, genetyczna, ekosystemów) – znaczenie jej ochrony.
- 4) Żywność – oddziaływanie produkcji żywności na środowisko.
- 5) Zagrożenia dla środowiska wynikające z produkcji i transportu energii; energetyka jądrowa – bezpieczeństwo i składowanie odpadów.

Program ten uszczegóławia powyższe treści, a w kilku miejscach wykracza poza nie. Dotyczy to szczególnie tych treści, które mają nawiązywać do własnego doświadczenia dziecka i jego znajomości najbliższej okolicy oraz regionu. Program koncentruje się wokół:

- 1) Zagadnień zmienności w środowisku: naturalnej, jako tła porównawczego oraz zależnej od działalności człowieka w środowisku.
- 2) Najważniejszych problemów ekologicznych współczesnego świata.
- 3) Sposobów gospodarowania w miejscu swojego zamieszkania.
- 4) Wartości, jaką stanowi różnorodność biologiczna.

W realizacji programu tak w szkole podstawowej jak i w gimnazjum ważne jest:

- 1) Prowadzenie lekcji terenowych: obserwacji i prostych badań w terenie
- 2) Preferowanie metod aktywizujących uczniów, takich jak: praca z mapą w terenie, zbieranie danych i ich opracowanie, dyskusje, debaty, wywiady, reportaże, ankietowanie, podejmowanie decyzji – metodą drzewa decyzyjnego, tworzenie „banków pomysłów”, metaplanów itp.
- 3) Porównywanie zjawisk, procesów, problemów występujących w najbliższej okolicy z podobnymi i odmiennymi w innych regionach, krajach, kontynentach.
- 4) Stosowanie różnorodnych skal przestrzennych prowadzących do porównywania i odróżniania zjawisk, procesów, przyczyn i skutków.
- 5) Wykorzystywanie na lekcjach danych liczbowych, tabel, map, wykresów, zdjęć, rycin w celu kształcenia umiejętności interpretacji zawartych w nich informacji.
- 6) Organizowanie wspólnych, wcześniej zaprojektowanych przez uczniów działań w najbliższym środowisku, prowadzących do pozytywnych zmian.
- 7) Ukazywanie pozytywnej działalności człowieka w środowisku, jako dróg właściwego i realnego rozwiązywania problemów ekologicznych.
- 8) Głoszenie idei, haseł proekologicznych, które są zgodne z własnymi czynami.
- 9) Integrowanie i korelowanie treści nauczania w obrębie różnych przedmiotów i bloków przedmiotowych.

Szkoły średnie

Geografia – wśród celów nauczania geografii w szkole średniej możemy znaleźć: zdobycie wiedzy o środowisku i relacjach w nim zachodzących; zrozumienie przez uczniów złożoności procesów, którym podlega środowisko i konieczności zachowania równowagi w środowisku.

W treściach kształcenia problemy ekologiczne przewijają się często np.:

- zanieczyszczenie i ochrona wód, zanieczyszczenie i ochrona powietrza, zagrożenie i ochrona lasów, motywy i zasady racjonalnej gospodarki, zasobami naturalnymi, uciążliwość przemysłu dla środowiska i zdrowia ludzi, przemiany środowiska w wyniku prowadzenia gospodarki rolnej;
- racjonalne gospodarowanie środowiskiem, wyczerpywanie się możliwości produkcyjnych biosfery, urbanizacja, racjonalne gospodarowanie energią, zagrożenie ekologiczne związane z transportem, oraz odpowiedzialność jednostek i społeczeństw za lokalne środowisko, stanowiące część przestrzeni globalnej.

Biologia i ochrona środowiska – hasła programowe, które wchodzą w skład materiału z ekologii i ochrony środowiska to m.in.:

- przyrodnicze podstawy kształtowania środowiska;
- populacja – struktura,
- dynamika; biocenoza – podstawowe poziomy troficzne;
- ekosystem – struktura krążenia materii i przepływ energii, produktywność ekosystemów; homeostaza;
- sukcesja;
- stan zasobów w Polsce i na świecie;
- zasoby odnawialne i nieodnawialne;
- racjonalna gospodarka zasobami;
- planowanie przestrzenne;
- kształtowanie krajobrazu;
- degradacja środowiska i sposoby jej przeciwdziałania;
- ekologiczne podstawy rekultywacji środowisk zniszczonych;
- organizacja ochrony środowiska w Polsce.

Hasła te poparte są analizą materiałów źródłowych dotyczących aktualnych problemów ochrony środowiska – parków narodowych, rezerwatów przyrody, roślin i zwierząt chronionych, oraz wpływem zanieczyszczeń środowiska na zdrowie człowieka.

4.1.1. Cele i strategia działań

Cel średniookresowy do roku 2020:

Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców Gminy Budzów.

Strategia działań:

Lp.	Nazwa zadania	Jednostka odpowiedzialna
1.	Kontynuacja realizacji programu edukacji ekologicznej.	UG Budzów
2.	Wsparcie finansowe projektów z zakresu edukacji ekologicznej o zasięgu ponadgminnym.	UG Budzów
3.	Udział przedstawicieli Urzędu Gminy w szkoleniach z zakresu publicznego dostępu do informacji o środowisku.	UG Budzów
4.	Doskonalenie metod udostępniania informacji o środowisku i jego ochronie przez wszystkie instytucje publiczne	UG Budzów
5.	Kampanie edukacyjno – informacyjne oraz nagrody dla uczestników konkursów organizowanych przez Gminę.	UG Budzów

ROZDZIAŁ

5

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BUDZÓW
NA LATA 2013-2016 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2017-2020

OCHRONA ZASOBÓW NATURALNYCH

5.1. Lasy i ochrona przyrody

5.1.1. Lasy

Charakterystyka stanu aktualnego

Dużą część Gminy Budzów zajmują tereny leśne. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego powierzchnia gminy to 7 356 ha z czego 2 937,9 ha stanowią grunty lasy, co daje lesistość na poziomie 40,2%. Wskaźnik lesistości gminy jest wyższy niż krajowy (29,2%) i wojewódzki (28,6%) natomiast jest niższy niż wartość tego wskaźnika dla powiatu suskiego wynoszące 48,2%. Strukturę gruntów leśnych na terenie Gminy Budzów przedstawiono w tabeli.

Tabela 2. Struktura lasów Gminy Budzów w roku 2011.

Lasy		
Powierzchnia ogółem	ha	2 937,9
Lesistość	%	39,9
Lasy publiczne ogółem	ha	792,9
Lasy publiczne Skarbu Państwa	ha	792,9
Lasy publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	ha	792,9
Lasy prywatne ogółem	ha	2 145
Zalesienia	ha	0,4

Źródło: GUS

Najczęściej występującymi typami siedlisk leśnych, na terenie Gminy Budzów, są lasy górskie i lasy górskie mieszane. Charakteryzują się one dużym udziałem drzew iglastych, takich jak świerki i jodły oraz domieszkami drzew liściastych: buków, jaworów, jesionów czy wiązów.

Zagrożenia lasów

Siedliska leśne są narażone na szereg zagrożeń dotyczących różnych elementów środowiska. Do najgroźniejszych należą:

- Szkodniki oraz pasożyty - Choroby wywoływane przez owady oraz grzyby stanowią duże zagrożenie dla terenów leśnych zwłaszcza, że w dalszym ciągu ich duża część to monokultury, które sprzyjają ich rozprzestrzenianiu. Zapobiega się temu zjawisku poprzez wprowadzanie do zalesień domieszek innych gatunków drzew.
- Zanieczyszczenia powietrza pochodzenia przemysłowego – Ten rodzaj zanieczyszczeń może niszczyć tkanki roślin lub wpływać na ograniczenie fotosyntezy. W większym stopniu dotyka on drzew iglastych. Na terenie Gminy Budzów szkody spowodowane zanieczyszczeniami powietrza są niewielkie i występują na większych wysokościach.
- Pożary – Źródłem pożarów lasów najczęściej jest wypalanie traw oraz ruch turystyczny. Aby zmniejszyć prawdopodobieństwo wystąpienia pożaru przeprowadzane są akcje mające na celu edukację ludności, patrole oraz ustawianie tablic informacyjnych w odpowiednich miejscach,
- Czynniki atmosferyczne – Czynnikiem atmosferycznym mającym największy wpływ na siedliska leśne jest wiatr, który wyrwa drzewa oraz może doprowadzić do uszkodzeń systemu korzeniowego.

5.1.2. Ochrona przyrody

Warunki środowiskowe gminy Budzów ukształtowane zostały przez dominację ekosystemów leśnych. Fauna i flora regionu jest bezpośrednio związana z występowaniem lasów. Na zachodzie gminy występują lasy charakteryzujące pierwotną strukturą. Należą one do piętra dolnoregłowego, które cechuje występowanie buków z domieszkami świerków, jodeł oraz jaworów. Prócz nich można także natrafić na zbiorowiska grądów i buczyn. Miejsca o największych walorach przyrodniczych występują w zachodniej oraz północno-zachodniej części gminy. Tereny te są związane z siedliskami o naturalnych cechach charakterystycznych dla Karpat. Tereny te cechuje niewielki wpływ antropopresji. Ich pierwotny charakter jest bardzo istotny dla flory i fauny występującej na terenie gminy Budzów. Wiele z tych gatunków jest objęta ochroną gatunkową co czyni północno-zachodnie oraz wschodnie obszary gminy, cennymi przyrodniczo.

Obszarowe formy ochrony przyrody

Na terenie Gminy Budzów nie występują obszarowe formy ochrony przyrody (parki narodowe, parki krajobrazowe, rezerваты przyrody, obszary chronionego krajobrazu), jednak gmina na krótkim odcinku graniczy z rezerwatem przyrody „Las Gościbia” znajdującym się w gminie Sułkowice w powiecie myślenickim. Rezerwat ten utworzony został w celu ochrony ekosystemów leśnych znajdujących się w obszarze źródłiskowym potoku Gościbia. Występują tu dolnoregłowe lasy bukowe wykazujące cechy naturalnych, karpaccich obszarów leśnych. Pomimo tego, że sam rezerwat nie leży w granicach gminy Budzów to tereny leżące w sołectwie Bieńkówka można uznać za jego naturalną, nieformalną otulinę. Ochronę tego obszaru należy

mieć na uwadze już na etapie planowania przestrzennego. Działalność gminy, mieszkańców oraz inwestorów na tym terenie nie może mieć negatywnego wpływu na środowisko przyrodnicze. Należy to uwzględnić także w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego, co pozwoli na odstąpienie od inwestycji budowlanych na terenach cennych przyrodniczo.

Na terenie gminy nie planuje się utworzenie obszarowych form ochrony przyrody w najbliższych latach, jednakże zaleca się podjęcie inicjatywy z strony Urzędu Gminy w tym kierunku, w celu ochrony cennych przyrodniczo terenów. Pod tym kątem należałoby rozpatrywać kompleksy leśne znajdujące się w północno-zachodniej oraz wschodniej części gminy Budzów.

Ochrona gatunkowa

Na terenie Gminy Budzów występują cenne gatunki zwierząt oraz roślin objętych ochroną gatunkową.

Rośliny

- barwinek pospolity – *Vinca minor L.*
- bezlist okrywkowy - *Buxbaumia viridis*
- bluszcz zwyczajny – *Hedera helix L.*
- borówka brusznica – *Vaccinium vitis-idaea L.*
- borówka czarna – *Vaccinium myrtillus L.*
- ciemniżyca zielona – *Veratrum lobelianum Bernh*
- czosnek niedźwiedzi - *Allium ursinum L.*
- dziewięcił bezłodygowy – *Carlina acaulis L.*
- dzwonki wąskolistne – *Campanula polymorpha*
- gnidosz Hacqueta – *Pedicularis hacqueta*
- goryczka trojeściowa – *Gentiana asclepiadea L.*
- kosmatka gajowa – *Luzula luzuloides*
- kosmatka olbrzymia – *Luzula sylvatica*
- kosodrzewina – *Pinus mugo Turra*
- kostrzewa niska – *Festuca airoides*
- lilia złotogłów – *Lilium martagon L.*
- malina właściwa – *Rubus idaeus L.*
- marzanka wonna – *Galium odoratum*
- modrzyk górski – *Cicerbita alpina*
- narecznica samcza – *Dryopteris filix-mas (L.) Schott*
- narecznica szerokolistna – *Dryopteris dilatata*
- okrzy jeleni – *Laserpitium archangelica*
- omig górski – *Doronicum austriacum Jacq.*
- ozorka zielona – *Dactylorhiza viridis*
- parzydło laśne – *Aruncus sylvestris Kostel.*
- podbiałek alpejski – *Homogyne alpina L.*
- podrzeń żebrowiec – *Blechnum spicant*
- porzeczka skalna – *Ribes petraeum*
- rogowica alpejska- *Cerastium alpinum*
- sasanka alpejska – *Anemone alpina L.*
- skrzyp olbrzymi – *Equisetum telmateia Ehrh.*
- starzec Fucha – *Senecio fuchsii*
- starzec gajowy – *Senecio nemorensis L.*
- storczyca kulista – *Trausteinera globosa (L.) Rchb.*
- storczyk męski – *Orchis masculata L.*
- szafran spiski – *Crocus scepusiensis*
- szczawik zajęczy – *Oxalis acetosella L*
- śmiełek darniowy – *Deschampsia caespitosa*
- śmiełek pogięty – *Deschampsia flexuosa L.*
- tojad mocny morawski – *Aconitum firmum ssp. moravicum*
- trzcinnik owłosiony – *Calamagrostis villosa*
- urdzik karpacki – *Soldanella carpatica*
- wawrzynek wilczelyko – *Daphne mezereum L.*
- wiciokrzew czarny – *Lonicera nigra L.*
- widłoząb zielony - *Dicranum viride*
- wiechlina wiotka – *Poa laxa L.*
- wietlica alpejska – *Athyrium distentifolium*
- wroniec widlasty – *Huperzia selago*
- wyblin jednolistny – *Malaxis monophyllos (L.) Sw.*
- zawilec narcyzowy – *Anemone narcissiflora L.*
- żywiec gruczołowaty – *Cardamine glanduligera*

Ryby

- kielb – *Gobio gobio*
- pstrąg potokowy - *Salmo trutta m. fario*
- strzebla potokowa – *Phoxinus phoxinus*

Płazy

- kumak górski - *Bombina variegata*
- traszka górska - *Triturus alpestris*

- kumak nizinny – *Bombina bombina*
- ropucha zielona – *Bufo viridis*
- ropucha zwyczajna - *Bufo bufo*
- rzekotka drzewna – *Hyla arborea*
- salamandra plamista - *Salamandra salamandra*
- traszka grzebieniasta – *Triturus cristatus*
- traszka karpacka - *Lissotriton montandoni*
- traszka zwyczajna – *Triturus vulgaris*
- żaba trawna – *Rana temporaria*
- żaba zielona – *Rana esculenta*

Gady

- gniewosz plamisty – *Coronella austriaca*
- jaszczurka zwinka – *Lacerta agilis*
- jaszczurka żyworodna - *Zootoca vivipara*
- padalec – *Anguis fragilis*
- zaskroniec zwyczajny– *Natrix natrix*
- żmija zygzakowata – *Vipera berus*

Ptaki

- bąk – *Botaurus stellaris*
- bocian biały – *Ciconia ciconia*
- bocian czarny – *Ciconia nigra*
- czajka – *Vanellus vanellus*
- czeczotka – *Acanthis flammea*
- czyż – *Carduelis spinus*
- derkacz - *Crex crex*
- drozd śpiewak – *Turdus philomelos*
- dudek – *Upupa epops*
- dzierzba gąsiorek – *Lanius collurio*
- dzierzba srokosz – *Lanius excubitor*
- dzięcioł białogrzbiety – *Dendrocopos leucotos*
- dzięcioł czarny – *Dryocopus martius*
- dzięcioł zielony – *Picus viridis*
- dzięciołek – *Dendrocopos minor*
- gil – *Pyrrhula pyrrhula*
- gołąb siniak – *Columba oenas*
- grubodziób – *Coccothraustes coccothraustes*
- jaskółka dymówka – *Hirundo rustica*
- jaskółka oknówka – *Delichon rustica*
- jastrząb gołębiarz – *Accipiter gentilis*
- jemioluszką – *Bombycilla garrulus*
- jerzyk - *Apus apus*
- kawka – *Corvus monedula*
- kos – *Turdus merula*
- kowalik – *Sitta europaea*
- krętogłów – *Junx torquilla*
- krogulec – *Accipiter nisus*
- kruk – *Corvus corax*
- krzyżodziób świerkowy – *Loxia curvirostra*
- kukułka – *Cuculus canorus*
- kulczyk – *Serinus serinus*
- lelek kozodój - *Caprimulgus europaeus*
- orzeł przedni - *Aquila chrysaetos*
- pliszka górską – *Motacilla cinerea*
- pliszka siwa – *Motacilla alba*
- pluszcz – *Cinclus cinclus*
- płochacz halny – *Prunella collaris*
- płochacz siwarnik – *Anthus spinoletta*
- pokląskwa - *Saxicola rubetra*
- pokrzewka cierniówka – *Sylvia communis*
- pokrzewka czarnobista – *Sylvia atricapilla*
- pokrzewka ogrodowa – *Sylvia borin*
- pokrzywnica – *Prunella modularis*
- puchacz – *Bubo bubo*
- pustułka – *Falco tinunculus*
- puszczyk- *Strix aluco*
- rudzik – *Erithacus rubecula*
- sikora bogatka – *Parus major*
- sikora czarnogłowa – *Parus montanus*
- sikora czubata – *Parus cristatus*
- sikora modra – *Parus caeruleus*
- sikora sosnówka – *Parus ater*
- skowronek – *Aleuda arvensis*
- skowronek borowy – *Lullula arborea*
- słowik rdzawy – *Luscinia megarhynchos*
- słowik szary – *Luscinia luscinia*
- sowa uszata – *Asio otus*
- sójka – *Garrulus glandarius*
- sroka – *Pica pica*
- szczygieł – *Carduelis carduelis*
- szpak – *Strunus vulgaris*
- świergotek drzewny – *Anthus trivialis*
- świergotek łąkowy – *Anthus pratensis*
- świstunka leśna – *Phylloscopus sibilatrix*
- świstunka zielonawa – *Phylloscopus trochiloides*

- makolągwa – *Acanthis cannabina*
- muchołówka białoszyja – *Ficedula albicollis*
- muchołówka mała – *Ficedula parva*
- muchołówka szara – *Muscicapa striata*
- muchołówka żałobna – *Ficedula hypoleuca*
- mysikrólik – *Regulus regulus*
- myszółw zwyczajny – *Buteo buteo*
- orlik krzykliwy – *Aquila pomarina*
- ortolan – *Emberiza hortulana*
- orzechówka – *Nucifraga caryocatactes*
- trzmiełojad – *Pernis apivorus*
- trznadel – *Emberiza citrinella*
- wilga – *Oriolus oriolus*
- wrona siwa – *Corvus corone cornix*
- wróbel domowy – *Passer domesticus*
- wróbel mazurek – *Passer montanus*
- zięba – *Fringilla coelebs*
- zięba jer – *Fringilla montifringilla*
- zimorodek – *Alcedo atthis*

Ssaki

- borowiec wielki – *Nyctalus noctula*
- bóbr – *Castor fiber*
- gacek brunatny – *Plecotus auritus*
- gronostaj – *Mustela erminea*
- jeż – *Erinaceus europaeus*
- kret – *Talpa europea*
- łasica – *Mustela nivalis*
- mopek – *Barbastella barbastellus*
- mroczek pozłocisty – *Eptesicus nilsoni*
- mroczek późny – *Eptesicus serotinus*
- nocek duży – *Myotis myotis*
- nocek łydkowłosy – *Myotis dasycneme*
- nocek Natterera – *Myotis nattereri*
- nocek rudy – *Myotis daubentoni*
- nocek wąsatek – *Myotis mystacinus*
- orzesznica – *Muscardinus avellanarius*
- podkowiec duży – *Rhinolophus ferrumequinum*
- podkowiec mały – *Rhinolophus hipposideros*
- popielica – *Glis glis*
- ryjówka aksamitna – *Sorex araneus*
- ryjówka malutka – *Sorex minutus*
- smużka – *Sciota betulina*
- wiewiórka – *Sciurus vulgaris*
- wydra – *Lutra lutra*

Korytarze ekologiczne

Zgodnie z badaniami prowadzonymi przez Instytut Ochrony Przyrody Polskiej Akademii Nauk w Krakowie, przez teren Gminy Budzów biegną dwa korytarze ekologiczne o znaczeniu regionalnych. Wschodnią część gminy przecina korytarz łączący Beskid Makowski z obszarami znajdującymi się w dolinie Wisły. Ma on przebieg południe – północ i rozpoczyna się w okolicach Makowca Podhalańskiego. Drugi zidentyfikowany, regionalny korytarz ekologiczny biegnie przez południową część gminy Budzów. Także on rozpoczyna swój bieg w okolicach Makowca Podhalańskiego i prowadzi w kierunku północnym wzdłuż doliny rzeki Skawy. Zabiegi mające na celu ochronę ciągłości korytarzy ekologicznych powinny pojawiać się już na etapie planowania przestrzennego gminy. W Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego powinno się wziąć pod uwagę ochroną przed nadmiernym inwestowaniem w ich okolicach a także podjąć działania mające sprzyjać zachowaniu ich ciągłości oraz powiększeniu się obszarów umożliwiających migrację.

Pomniki Przyrody

Zgodnie z danymi Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Krakowie na terenie Gminy Budzów znajdują się dwa pomniki przyrody.

Tabela 3. Pomniki przyrody na terenie Gminy Budzów.

Lp	Rodzaj pomnika przyrody	Gmina	Miejscowość	Data utworzenia	Informacje dodatkowe
1.	Lipa	Budzów	Zachełmno	24.08.1968r.	Przy drodze Budzów - Zachełmno
2.	Lipa drobnolistna	Budzów	Baczyn	31.01.2001r.	Baczyn 98, sad

Źródło: RDOŚ Kraków

Identyfikacja zagrożeń

Zagrożenia dla środowiska przyrodniczego Gminy Budzów można podzielić na dwie grupy. Pierwszą z nich są zagrożenia wynikające z przyczyn naturalnych. Można do nich zaliczyć choroby zwierząt oraz roślin, zmiany w krajobrazie spowodowane powstawaniem osuwisk oraz gwałtowne zjawiska pogodowe takie jak burze czy podtopienia. Drugą, znacznie

obszerniejszą, grupą są zagrożenia antropogeniczne. Człowiek przez swoją działalność wywiera ogromny wpływ na środowisko przyrodnicze. Do najpoważniejszych zagrożeń antropogenicznych dla środowiska można zaliczyć:

- Zmiana stosunków wodnych w miejscach osiedlania się ludzi, mogąca skutkować występowaniem suszy hydrologicznej,
- Rozwój turystyki może spowodować niekontrolowaną dewastację siedlisk zwierząt i roślin,
- Rozwój infrastruktury komunikacyjnej może spowodować przerwanie powiązań przyrodniczych, korytarzy ekologicznych oraz izolację terenów leśnych,
- Działania związane z przemysłem mogą spowodować przedostawanie się zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego, gleb oraz wód,
- Ogradzanie terenów prywatnych może utrudniać migracje wędrującym populacjom dzikich zwierząt,
- Rolnictwo może powodować zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych nawozami,
- Zagrożenia dla bioróżnorodności obszarów o niskim wpływie antropopresji:
 - Nadmierna inwestycje przemysłowe oraz budowlane mogą doprowadzić do zniszczenia stabilnych siedlisk i w efekcie do zmniejszenia się bioróżnorodności, zwłaszcza na terenach o niewielkim stopniu przekształcenia,
 - Intensyfikacja rolnictwa może także wpływać na zmniejszenie się bioróżnorodności poprzez upraszczanie elementów krajobrazu (usuwanie zadrzewień, miedz czy oczek wodnych na rzecz tworzenia dużych pól uprawnych), upraszczania struktur upraw oraz intensyfikację zabiegów agrotechnicznych,
 - Zła gospodarka leśna (zręby zupełne, usuwanie suszu) także powoduje zmniejszenie się bioróżnorodności organizmów,
 - Nadmierna eksploatacja zasobów środowiska (drzewa, ryby, zwierzyzna łowna),
 - Zanieczyszczenia generowane przez ludzi (przemysł, rolnictwo, niska emisja) mają wpływa na pogorszenie się warunków środowiskowych dla organizmów żywych co może mieć zwiększyć podatność na choroby, zmniejszyć możliwość konkurowania gatunków rodzimych z inwazyjnymi, czy ograniczyć wzrost organizmów,
 - Masowe korzystanie z Odnawialnych Źródeł Energii (zwłaszcza energii wiatrowej) na obszarach cennych przyrodniczo może stanowić zagrożenie dla zwierząt (w tym ptaków oraz lotnych ssaków) oraz zmniejszyć bioróżnorodność poprzez przekształcenia terenu. Budowę takich instalacji zaleca się więc w bezpiecznej odległości od bogatych gatunkowo siedlisk.

5.1.3. Cele i strategia działań

Cel średniookresowy do roku 2020:

Ochrona zasobów przyrodniczych oraz ich zrównoważone użytkowanie.

Strategia działań:

Lp.	Nazwa zadania	Jednostka odpowiedzialna
1.	Zapewnienie trwałości i wielofunkcyjności lasów.	UG Budzów, Leśnictwo Budzów
2.	Prowadzenie gospodarki leśnej ze szczególnym uwzględnieniem pozaprodukcyjnych funkcji lasu.	UG Budzów, Leśnictwo Budzów
3.	Zachowanie i ochrona zasobów przyrodniczych w istniejących kompleksach leśnych.	UG Budzów Leśnictwo Budzów
4.	Ochrona terenów przyrodniczo cennych poprzez ich uwzględnianie w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego.	UG Budzów
5.	Objęcie obszarów cennych przyrodniczo prawną formą ochrony przyrody.	UG Budzów
6.	Zalesianie gruntów nieprzydatnych do produkcji rolnej.	UG Budzów
7.	Renaturalizacja obszarów leśnych gatunkami rodzimymi.	UG Budzów
8.	Ochrona pomników przyrodniczych poprzez ich uwzględnianie w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego.	UG Budzów
9.	Wytyczanie i organizowanie szlaków turystycznych oraz ścieżek dydaktycznych na terenach cennych przyrodniczo.	UG Budzów

Lp.	Nazwa zadania	Jednostka odpowiedzialna
10.	Ochrona korytarzy ekologicznych.	UG Budzów
11.	Odstąpienie od wyznaczania terenów budowlanych na obszarach cennych przyrodniczo.	UG Budzów

5.2. Ochrona powierzchni ziemi

5.2.1. Stan aktualny

Rodzaje gleb

Na terenie Gminy Budzów występują głównie gleby gliniaste, ilaste i pyłowe. Podstawowym typem gleby są gleby brunatne kwaśne, rzadziej występują gleby bielcowe i mady górskie. Wszystkie typy gleb są stosunkowo mało zasobne w składniki pokarmowe i nie stanowią urodzajnego kompleksu przydatności rolniczej.

Kompleksy gleb¹

Dominującymi kompleksami przydatności gleb na terenie Gminy Budzów są:

- Owsiano-ziemniaczany górski. Kompleks stanowią gleby o różnej jakości, w warunkach klimatycznych znacząco ograniczających możliwość uprawy zbóż ozimych. Do najczęściej uprawianych należą: owies, ziemniaki i mieszanki motylkowato-trawiaste oraz rzadziej jęczmień.
- Owsiano-pastewny górski. Kompleks owsiano-pastewny górski występuje na wysokości 650-900 m n.p.m.. Wartość rolnicza gleb jest silnie determinowana przez klimat. Strefa występowania gleb tego kompleksu charakteryzuje się średnimi rocznymi: opadami rzędu 1100-1400 mm oraz temperaturami rzędu 4,6-5,2 °C. Na tym kompleksie uprawia się najczęściej owies i mieszanki motylkowato-trawiaste o niewielkim udziale roślin motylkowatych. Można również uprawiać żyto jare, jęczmień jary i ziemniaki.
- Zbożowo-górski. Kompleks w większości zawierający gleby wietrzeniowe o stosunkowo dobrze wykształconym profilu glebowym, nieznacznie różniących się od kompleksu pszennego górskiego. Różni się występowaniem gorszych warunków klimatycznych, niż w kompleksie pszennym górskim. Najwyżej na glebach obejmujących kompleks zbożowy górski plonuje jęczmień jary i owies. Pszenica daje dużo niższe plony, niż na kompleksie pszennym górskim.
- Pszenny górski. Kompleks, który odpowiada swą budową oraz niektórymi właściwościami glebom kompleksów pszennych znajdujących na terenach wyżynnych i nizinnych (kompleks pszenny bardzo dobry, kompleks pszenny dobry, kompleks pszenny wadliwy). Występuje zwykle pomiędzy 300 - 450 m n.p.m., lecz może również występować zarówno powyżej jak i poniżej tej strefy. Na klasyfikację gleb do tego kompleksu główny wpływ ma klimat oraz rzeźba terenu. W porównaniu do klimatu kompleksów pszennych położonych na nizinach i wyżynach klimat kompleksu pszennego górskiego charakteryzuje krótszy okres wegetacyjny oraz większa liczba dni z przymrozkami. Ważna jest również wystawa stoków: gleby położone poniżej 400 m n.p.m. często są zaliczane do kompleksów górskich (wystawa północna) lub kompleksu pszennego dobrego (wystawa południowa). Gleby położone powyżej 400 m n.p.m. są zaliczane do kompleksu pszennego górskiego (wystawa południowa) lub innych, gorszych kompleksów górskich (wystawa północna).
- Zbożowo-pastewny mocny. Kompleks obejmuje gleby średnio zwięzłe i ciężkie, które są okresowo długo podmokłe (w niektórych latach nawet przez cały rok). Są to gleby potencjalnie żyzne i bogate w składniki pokarmowe (odpowiedniki kompleksów pszennych i żytniego bardzo dobrego), ale wadliwe. Ich wadliwość wynika z niekorzystnych właściwości fizycznych, a w szczególności stosunków wodnych. Nadmierne uwilgotnienie ogranicza prawidłową agrotechnikę, co może powodować późniejsze obsychanie pól wiosną i późniejsze wykonywanie zabiegów uprawowych. Na tych glebach powinno się uprawiać, w porównaniu do innych kompleksów więcej roślin pastewnych. Zboża uprawiane na tym kompleksie mogą wydać mały plon, ale podczas sezonu wegetacyjnego o dużej liczbie opadów.

Dominującymi kompleksami przydatności rolnej użytków zielonych są:

¹ Saturnin Zawadzki (red): Gleboznawstwo. PWRiL, 1999.

- Użytki zielone średnie. W skład tego kompleksu wchodzi użytki zielone występujące na glebach mineralnych, mułowo-torfowych, torfowych i murszowych. Stosunki wodne gleb tego kompleksu nie są do końca uregulowane, co powoduje, że gleby te są okresowo są za suche lub nadmiernie uwilgotnione. W klasyfikacji bonitacyjnej zaliczane są do III i IV klasy. Z tego kompleksu można uzyskać do 3 ton siana średniej jakości, z kolei plon zielonki wystarczy do wyżywienia 2 krów przez okres 130 dni.
- Użytki zielone słabe i bardzo słabe. Kompleks ten obejmuje użytki zielone, które znajdują się na glebach mineralnych oraz torfowych i mułowo-torfowych charakteryzujących się nadmierną lub niedostateczną wilgotnością. Są to jednokosne zbiorowiska turzycowo-trawiaste. Łaki plonują bardzo słabo, z 1 hektara uzyskuje się około 1,5 tony siana słabej jakości. Pastwiska utrzymywane na tych glebach mogą w ciągu 120 dni wyżywić tylko 1 krowę. W klasyfikacji bonitacyjnej zaliczane są do V i VI klasy.

Klasy bonitacyjne

Klasy bonitacyjne gleb występujących na terenie Gminy Budzów:

- Grunty orne:
 - klasy IIIa i IIIb - 73 ha (2,1 %)
 - klasy IVa i IVb - 1627 ha (46,9 %)
 - klasy V i VI - 1773 ha (51,1 %)
- Użytki zielone:
 - klasy III – 34 ha (8,8 %)
 - klasy IV - 190 ha (49,1 %)
 - klasy V – 146 ha (37,1 %)
 - klasy VI 17 ha (4,4 %)

Gdzie:

Gleby klasy I – gleby orne najlepsze. Są to gleby położone w dobrych warunkach fizjograficznych, najbardziej zasobne w składniki pokarmowe, posiadają dobrą naturalną strukturę, są łatwe do uprawy (czynne biologicznie, przepuszczalne, przewiewne, ciepłe, wilgotne).

Gleby klasy II – gleby orne bardzo dobre. Mają skład i właściwości podobne (lub nieco gorsze) jak gleby klasy I, jednak położone są w mniej korzystnych warunkach terenowych lub mają gorsze warunki fizyczne, co powoduje, że plony roślin uprawianych na tej klasie gleb, mogą być niższe niż na glebach klasy I.

Gleby klasy III (IIIa i IIIb) – gleby orne średnio dobre. W porównaniu do gleb klas I i II, posiadają gorsze właściwości fizyczne i chemiczne, występują w mniej korzystnych warunkach fizjograficznych. Odznaczają się dużym wahaniami poziomu wody w zależności od opadów atmosferycznych. Na glebach tej klasy można już zaobserwować procesy ich degradacji.

Gleby klasy IV (IVa i IVb) – gleby orne średnie. Plony roślin uprawianych na tych glebach są wyraźnie niższe niż na glebach klas wyższych, nawet gdy utrzymywane są one w dobrej kulturze rolnej. Są mało przewiewne, zimne, mało czynne biologicznie. Gleby te są bardzo podatne na wahania poziomu wód gruntowych (zbyt podmokłe lub przesuszone).

Gleby klasy V - gleby orne słabe. Są ubogie w substancje organiczne, mało żyzne i nieurodzajne. Do tej klasy zaliczamy również gleby położone na terenach nie zmeliorowanych albo takich, które do melioracji się nie nadają.

Gleby klasy VI - gleby orne najslabsze. W praktyce nadają się tylko do zalesienia. Posiadają bardzo niski poziom próchnicy. Próba uprawy roślin na glebach tej klasy niesie ze sobą duże ryzyko uzyskania bardzo niskich plonów.

Skład granulometryczny

Skład granulometryczny (uziarnienie) charakteryzuje stan rozdrobnienia mineralnej części fazy stałej gleby. Jest on wyrażony procentowym udziałem poszczególnych cząstek mineralnych zwanych frakcjami granulometrycznymi.

Ze względu na skład granulometryczny gleby dzielimy na cztery kategorie agronomiczne:

- I kategoria - gleby bardzo lekkie (<10% części spławialnych) - należą tu gleby o dużej przepuszczalności i przewiewności, ubogie w składniki pokarmowe i o bardzo niekorzystnej dynamice wodnej;
- II kategoria - gleby lekkie (10-20 % części spławialnych) - są to gleby przewiewne i przepuszczalne, łatwo wysychające i ubogie w składniki pokarmowe;
- III kategoria - gleby średnie (20-35% części spławialnych) - charakteryzują się średnią pojemnością wodną i przewiewnością, korzystną dynamiką składników pokarmowych;

- IV kategoria - gleby ciężkie (>35% części sypialnych) - to gleby zwarte i słabo przepuszczalne o dużej pojemności wodnej i skłonne do zabagniania, po wyschnięciu twardnieją, wolno się nagrzewają i zamarzają

Pyłowe i ilaste gleby na terenie gminy w większości należą do kategorii III i IV. Są to gleby ciężkie i średnie o słabej przepuszczalności.

Odczyn pH – konieczność wapnowania

O odczynie pH decyduje poziom stężenia jonów wodorowych w glebie. Do źródeł zakwaszenia gleb zalicza się m.in.:

- procesy geologiczne,
- procesy glebotwórcze,
- wymywanie jonów zasadowych,
- pobieranie wapnia przez rośliny,
- niewłaściwy dobór nawozów,
- kwaśne deszcze.

Zasadowy odczyn pH wpływa korzystnie na pobieranie składników pokarmowych przez rośliny z gleby. W wyniku zakwaszenia gleb, proces pobierania przez rośliny składników pokarmowych, w istotny sposób jest utrudniony. Ponadto, dochodzi wówczas do aktywacji związków toksycznych, czego efektem jest wzrost pobierania metali ciężkich przez rośliny. W efekcie, zjawiska te prowadzą do zmniejszenia ilości plonów i pogorszenia jakości uzyskanych produktów.

W celu obniżenia kwaśnego odczynu pH stosuje się zabieg wapnowania gleb z wykorzystaniem właściwych nawozów. Wapnowanie gleb w znaczący sposób poprawia właściwości fizykochemiczne i biologiczne gleby. Jest ono także najbardziej efektywnym sposobem ograniczenia migracji istniejących oraz potencjalnych zanieczyszczeń gleb metalami ciężkimi.

W poniższej tabeli przedstawiono zmienność odczynu gleby wraz ze zmianą zakresu odczynu pH.

Tabela 4. Zmienność odczynu gleby wraz ze zmianą zakresu odczynu pH.

Zakres pH	Odczyn gleby
≤ 4,5	bardzo kwaśny
4,6 – 5,5	kwaśny
5,6 – 6,5	lekko kwaśny
6,6 – 7,2	obojętny
> 7,3	zasadowy

Źródło: Raport o stanie środowiska w powiecie suskim.

W poniższej tabeli przedstawiono odczyn gleb użytkowanych rolniczo na terenie Gminy Budzów.

Tabela 5. Udział gleb użytkowanych rolniczo na terenie Gminy Budzów ze względu na odczyn.

Odczyn gleby	Powierzchnia [%]
bardzo kwaśny i kwaśny	80,0
lekko kwaśny	15,0
obojętny	5,0
zasadowy	-

Źródło: Raport o stanie środowiska w powiecie suskim

Podstawowymi wskaźnikami do określenia potrzeb wapnowania jest wielkość pH i kategoria agronomiczna gleby (KAG). Potrzeby wapnowania określają ilość stosowanych nawozów wapniowych w zależności od składu granulometrycznego gleby. W związku z tym, wprowadzono pięć przedziałów określających potrzeby wapnowania, które przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 6. Przedziały potrzeb wapnowania.

KAG	Zakresy pH dla przedziałów potrzeb wapnowania				
	konieczne	potrzebne	wskazane	ograniczone	zbędne
bardzo lekkie	≤ 4,0	4,1 – 4,5	4,6 – 5,0	5,1 – 5,5	> 5,6
lekkie	≤ 4,5	4,6 – 5,0	5,1 – 5,5	5,6 – 6,0	> 6,1
średnie	≤ 5,0	5,1 – 5,5	5,6 – 6,0	6,1 – 6,5	> 6,6

ciężkie	≤ 5,5	5,6 – 6,0	6,1 – 6,5	6,6 – 7,0	> 7,1
---------	-------	-----------	-----------	-----------	-------

Źródło: Raport o stanie środowiska w powiecie suskim

W poniższej tabeli przedstawiono potrzeby wapnowania gleb użytkowanych rolniczo na terenie Gminy Budzów.

Tabela 7. Udział gleb użytkowanych rolniczo na terenie Gminy Budzów ze względu na potrzeby wapnowania.

Potrzeby wapnowania	Powierzchnia [%]
konieczne	70
potrzebne	9
wskazane	9
ograniczone	5
zbędne	7

Źródło: Raport o stanie środowiska w powiecie suskim

Osuwiska

Z uwagi na uwarunkowania geologiczne i przede wszystkim czynniki meteorologiczne (wzmoczone opady w ilości znacznie przewyższającej obszary sąsiednie) zbocza o dużym nachyleniu na obszarze Gminy Budzów zagrożone są powstawaniem osuwisk mas ziemnych. W 2002 r. stwierdzono 2 poważne osuwiska w Budzowie (os. Kozłówka) oraz w Jachówce (os. Strączkówka).

5.2.2. Cele i strategia działań

Cel średniokresowy do roku 2020:

Rekultywacja gleb zdegradowanych oraz przywracanie im funkcji użytkowej.

Strategia działań:

Lp.	Nazwa zadania	Jednostka odpowiedzialna
1.	Zrekultywowanie gleb zdegradowanych w kierunku leśnym, rolnym lub rekreacyjno-wypoczynkowym.	właściciele gruntów, Starosta Powiatowy
2.	Prowadzenie kampanii edukacyjno – informacyjnej w celu podnoszenia świadomości w zakresie właściwych praktyk rolnych i leśnych, zgodnych z zasadami rozwoju zrównoważonego.	UG Budzów, Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Suchej Beskidzkiej, Małopolska Izba Rolnicza
3.	Przeciwdziałanie degradacji chemicznej gleb poprzez ochronę powietrza i wód powierzchniowych	UG Budzów, właściciele gruntów
4.	Prowadzenie okresowych badań jakości gleby i ziemi	Starosta Powiatowy
5.	Kontrola terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi.	Starosta Powiatowy
6.	Utrzymywanie i pielęgnacja drzewostanu, zadrzewień śródpolnych i upraw.	UG Budzów, właściciele gruntów
7.	Wapnowanie gleb kwaśnych.	właściciele gruntów

ROZDZIAŁ

6

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BUDZÓW
NA LATA 2013-2016 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2017-2020

JAKOŚĆ ŚRODOWISKA

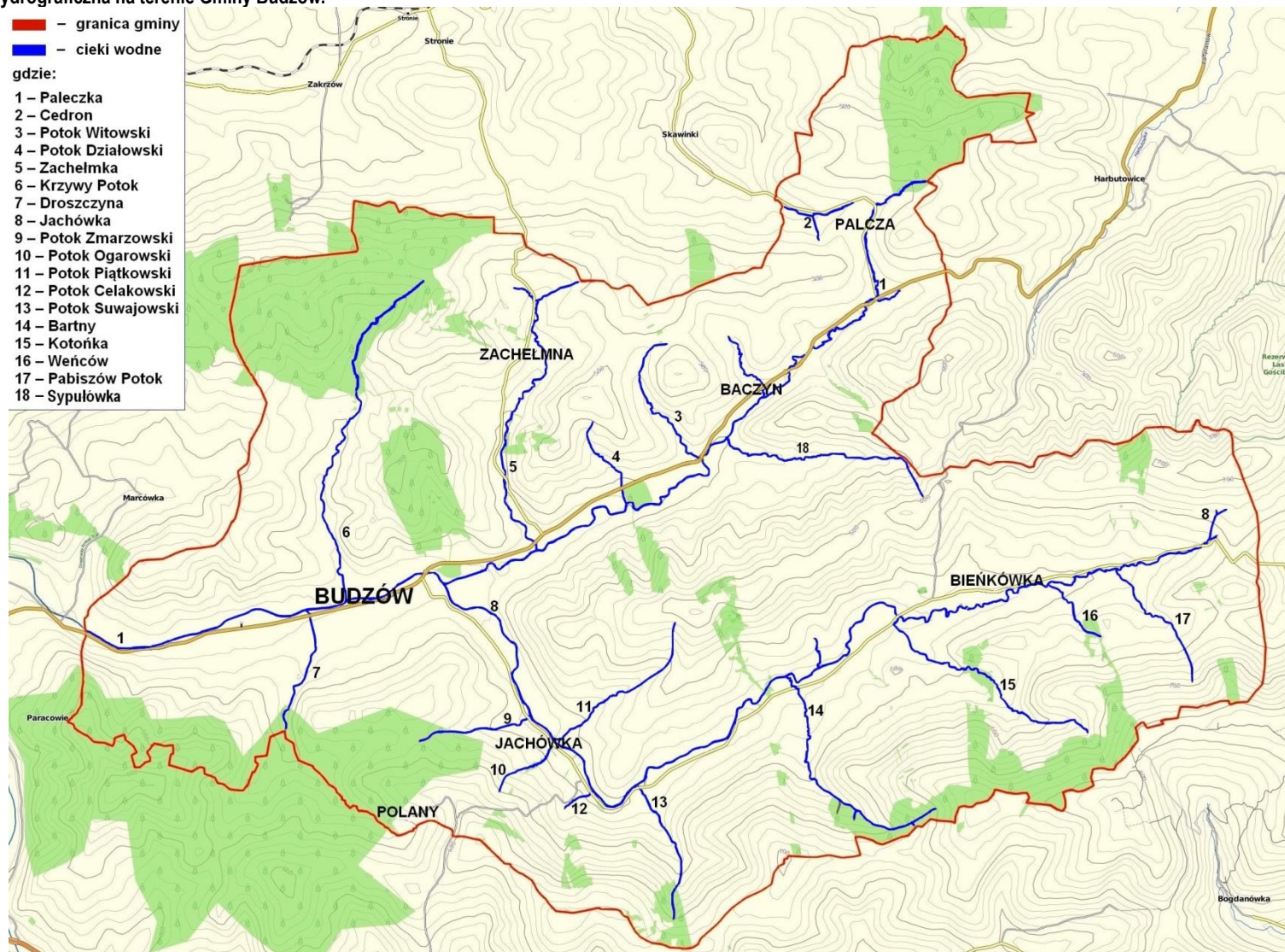
6.1. Wody

6.1.1. Stan wyjściowy

Sieć wodna gminy Budzów należy w całości do zlewni rzeki Skawy i budowanego zbiornika retencyjnego Świnna-Poręba. Gmina nie posiada znaczących zbiorników wody stojącej – jezior, czy stawów. Do najważniejszych cieków wodnych na terenie Gminy Budzów zaliczyć można rzekę Paleczka, która odprowadzając wody z Beskidu Makowskiego stanowi jeden z największych prawobrzeżnych dopływów rzeki Skawa. Na terenie Gminy Budzów przepływa kilkanaście potoków i mniejszych cieków, które mają charakter górskich potoków.

Poniżej przedstawiono w formie graficznej układ sieci hydrograficznej Gminy Budzów.

Rysunek 2. Sieć hydrograficzna na terenie Gminy Budzów.

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl>

Wody podziemne

Gmina Budzów położona jest w karpackim regionie hydrogeologicznym z głównymi poziomami wód podziemnych w trzeciorzędzie i czwartorzędzie. Trzeciorzędowy poziom wodonośny występuje w piaskowcowo - łupkowych utworach fliszu karpackiego. Jest związany ze strefą przypowierzchniowa fliszu, mocno zwietrzałą i spękaną. Znacznie płytszy czwartorzędowy poziom wodonośny ma podstawowe znaczenie dla zaopatrzenia w wodę. Poziom ten obejmuje piaszczysto – żwirowe utwory akumulacji rzecznej, wypełniające dna dolin Skawy, Stryszawki i ich bocznych dopływów, a także pokrywy zwietrzelinowe.

Charakterystyka GZWP

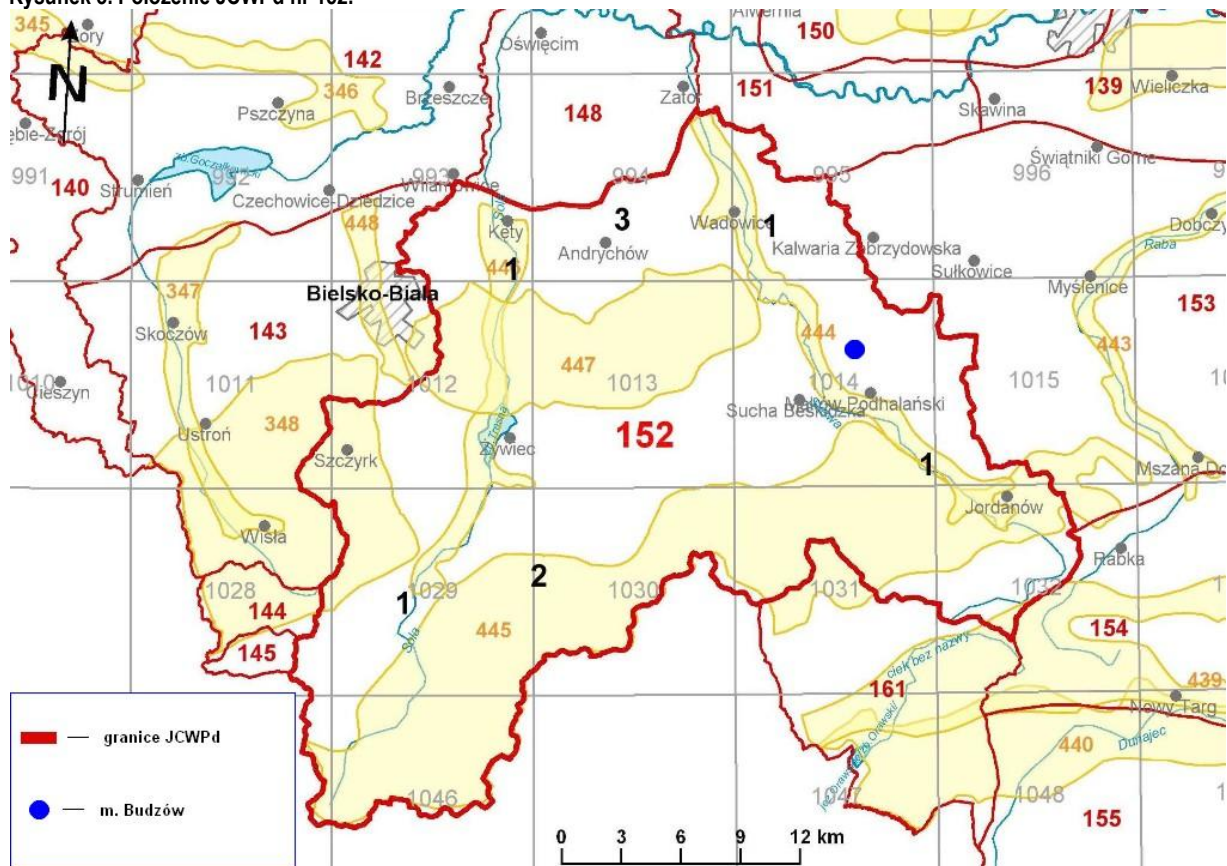
Gmina Budzów nie znajduje się w zasięgu żadnego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP).

Charakterystyka JCWPd

Jednolita część wód podziemnych (JCWPd) oznacza określoną objętość wód podziemnych występującą w obrębie warstwy wodonośnej lub zespołu warstw wodonośnych. Zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną JCWPd wydziela się w celu umożliwienia oceny osiągnięcia dla wód podziemnych w 2015 r. celów środowiskowych, czyli uzyskania dobrego stanu chemicznego lub/i ilościowego.

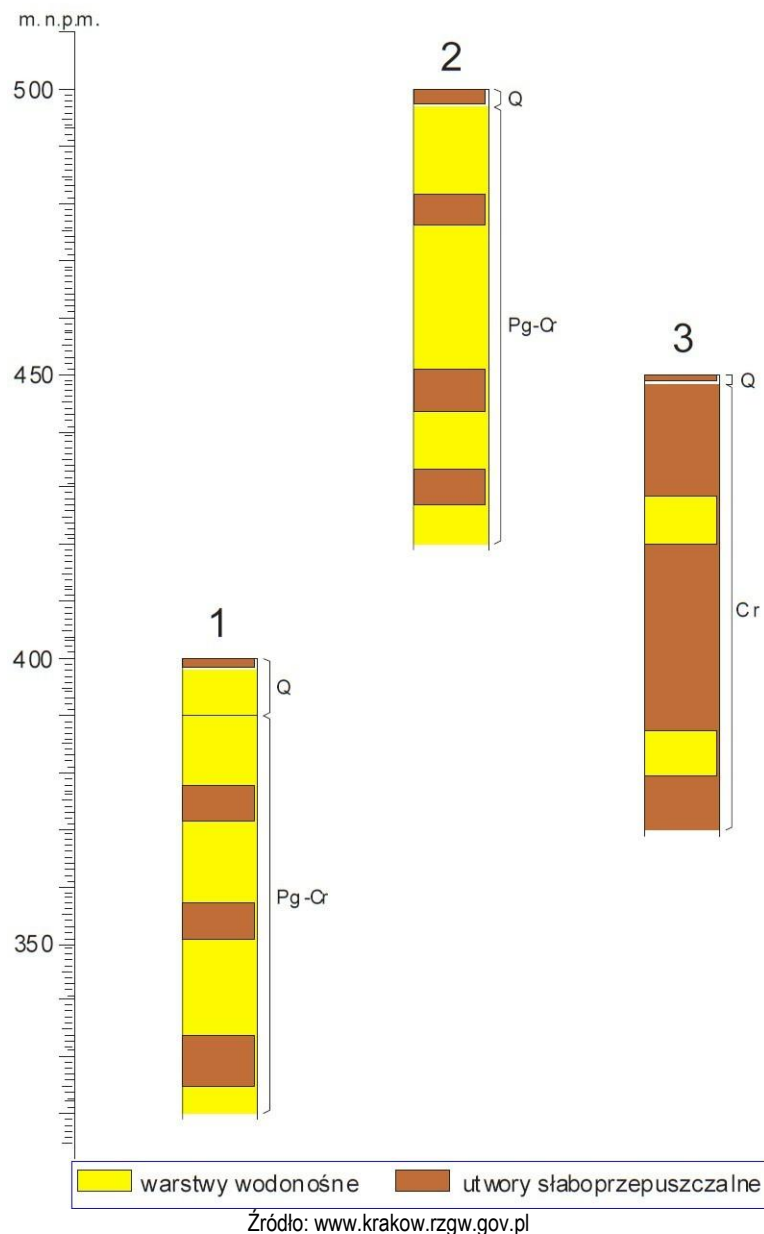
Poniżej scharakteryzowano JCWPd nr 152, w granicach którego znajduje się cały obszar Gminy Budzów.

Rysunek 3. Położenie JCWPd nr 152.

Źródło: www.krakow.rzgw.gov.pl

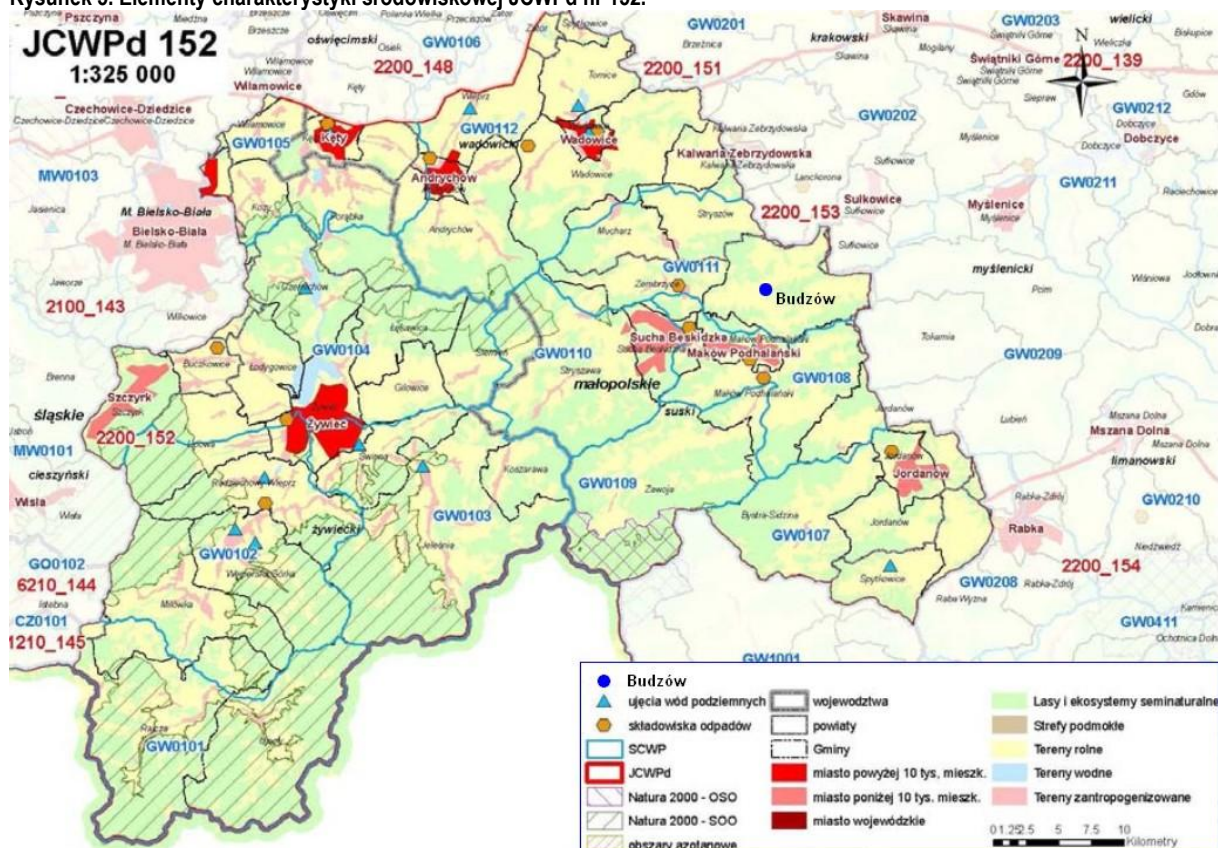
Rysunek 4. Profile geologiczne w obrębie JCWPd nr 152.

Na obszarze JCWPd nr 152 występują wody podziemne związane z utworami czwartorzędu, paleogenu i kredy. Piętro wodonośne w utworach czwartorzędu (GPU) ma charakter ciągłych horyzontów (tworzących 1 poziom wodonośny), związanych z utworami tarasowymi akumulacji rzecznej – piaskami, żwirami, otoczkami, lokalnie zaglinionymi w stropie. Zwierciadło wód ma charakter swobodny, lokalnie pod niewielkim ciśnieniem, i występuje na głębokości 1-5 m, wykazując silny związek z wodami powierzchniowymi. Z uwagi na brak własności retencyjnych poziom wodonośny w sąsiedztwie rzek jest ściśle uzależniony od ich stanów. Miąższość osadów wodonośnych wynosi 1-15 m, średnio 4 m. Zasilanie odbywa się poprzez bezpośrednią infiltrację opadów atmosferycznych, a także infiltrację wód powierzchniowych. Poziom jest pozbawiony izolacji, miejscami występuje cienka warstwa glin. Wody piętra czwartorzędowego pozostają w łączności hydraulicznej z poziomem w utworach fliszowych. Fliszowe piętro wodonośne (GPU) jest zbudowane z występujących na powierzchni terenu piaskowców i zlepieńców przekładanych łupkami paleogenu i kredy (jednostka magurska i śląska). Utwory te tworzą kilka poziomów wodonośnych. Omawiane piętro praktycznie nie posiada rozpoznania hydrogeologicznego. Zawodnienie wykazuje jedynie spękaną strefę przypowierzchniową o miąższości 10-80 m (średnio 19 m), nie ma ona jednak charakteru ciągłego. Zwierciadło ma charakter zarówno swobodny jak i napięty, i zalega tuż pod powierzchnią terenu, maksymalnie do głębokości 50 m w rejonach wzniesień. Zasilanie piętra fliszowego odbywa się na drodze bezpośredniej infiltracji opadów atmosferycznych na wychodniach piaskowców, a tak że przez pokrywę zwietrzelinową o miąższości na ogół 1-3m.

Przepływ wód odbywa się zgodnie z morfologią terenu, tzn. w kierunku dolin rzecznych. Poziom drenowany jest również przez liczne źródła (5-15 na km²) o bardzo zróżnicowanej wydajności. W obrębie jednostki głębokość strefy aktywnej wymiany wód zwykłych wynosi ok. 60-100 m, a głębokość występowania wód zmineralizowanych od. 0 do 50 m.

Rysunek 5. Elementy charakterystyki środowiskowej JCWPd nr 152.

Źródło: Plan Gospodarowania Wodami na obszarze dorzecza Wisły.

W poniższej tabeli przedstawiono ogólną charakterystykę geologiczną i hydrogeologiczną JCWPd 152.

Tabela 8. Ogólna charakterystyka geologiczna i hydrogeologiczna JCWPd nr 152.

Nr JCWPd	Powierzchnia [km ²]	Stratygrafia	Litologia	Typ geochem. utworów skalnych	Rodzaj utworów budujących warstwę wodonośną	Średni współczynnik filtracji [m/s]	Średnia miąższość utworów wodonośnych	Liczba poziomów wodonośnych
152	2365	Q	piaski, żwiry, otczaki	S	porowe	0,00074	4	1
		Tr-Cr	piaskowce, zlepieńce, łupki	S	szczelinowo-porowe	0,00001	19	kilka

Źródło: <http://mjwp.gios.gov.pl/>

6.1.2. Jakość wód Wody powierzchniowe

Obowiązek badania i oceny jakości wód powierzchniowych w ramach Programu Monitoringu Środowiska (PMS) wynika z art. 155a ust. 2 ustawy z dnia 18 lipca 2011 roku – Prawo wodne (Dz. U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019 z późn. zm.). Zgodnie z ust. 3 tego artykułu badania jakości wód powierzchniowych w zakresie elementów fizykochemicznych, chemicznych i biologicznych należą do kompetencji wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska. Celem wykonywania badań jest stworzenie podstaw do podejmowania działań na rzecz poprawy stanu wód oraz ich ochrony przed zanieczyszczeniem, w

tym ochrony przed eutrofizacją powodowaną wpływem sektora bytowo komunalnego i rolnictwa oraz ochrony przed zanieczyszczeniami przemysłowymi, w tym zasoleniem i substancjami szczególnie szkodliwymi dla środowiska wodnego.

Na terenie Gminy Budzów brak jest punktu pomiarowego jakości wód powierzchniowych. W związku z tym, za miarodajne, uznaje się wyniki badań jakości w punkcie pomiarowym „Palczka-Zembrzyce”, który znajduje się w Gminie Zembrzyce. Punkt ten został uznany za miarodajny, gdyż znajduje się on najbliżej (1,1 km) Gminy Budzów, spośród wszystkich punktów funkcjonujących w ramach Programu Monitoringu Środowiska. Ponadto, punkt ten dotyczy rzeki Palczka, która stanowi najważniejszy ciek wodny przepływający przez Gminę Budzów. Położenie punktu pomiarowo-kontrolnego względem granic Gminy Budzów przedstawiono poniżej.

Rysunek 6. Położenie punktu pomiarowo-kontrolnego "Palczka-Zembrzyce" względem granic Gminy Budzów.

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl>

W poniżej tabeli przedstawiono wyniki pomiarów dokonanych w w/w punkcie w roku 2011 oraz 2012.

Tabela 9. Wyniki badań jakości wód rzeki Palczka w punkcie pomiarowym "Ścinawa Niemodlińska- Oldrzychowice" w roku 2011.

Lp.	Parametr	Jednostka	Wartość
ELEMENTY BIOLOGICZNE			
1.	Fitobentos	wskaźnik okrzemkowy OI	0,60
ELEMENTY FIZYKOCHEMICZNE			
2.	Temp. wody	°C	7,9
3.	Zawiesina ogólna	mg/l	3,0
4.	Tlen rozp	mgO ₂ /l	13,7
5.	BZT5	mgO ₂ /l	1,3
6.	Ogólny węg. org.	mgC/l	2,0

7.	Przew. elektrol	uS/cm	266
8.	Siarczany	mgSO ₄ /l	27
9.	Chlorki	mgCl/l	9
10.	Odczyn pH		7,8-8,5
11.	Azot amonowy	mgN-NH ₄ /l	0,04
12.	Azot Kjeldaha	mgN/l	<0,5
13.	Azot azotanowy	mgNNO ₃ /l	0,71
14.	Azot ogólny	mgN/l	0,88
15.	Fosforany	mgPO ₄ /l	0,027
16.	Fosfor ogólny	mgP/l	0,015

Źródło: WIOŚ Kraków

Ocena jakości

Na podstawie parametrów przedstawionych w powyższej tabeli oraz zapisów rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2011 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. 2011. Nr 257, poz.1545) oraz Wytocznych GIOŚ została dokonana ocena stanu/potencjału ekologicznego oraz stanu chemicznego w jednolitych częściach wód powierzchniowych.

Stan/potencjał ekologiczny wód powierzchniowych ocenia się na podstawie wyników badań elementów biologicznych, hydromorfologicznych oraz fizykochemicznych. W ramach monitoringu operacyjnego spośród elementów biologicznych badano tylko fitobentos. Odnosnie elementów hydromorfologicznych, przypisano klasę I w przypadku naturalnych JCW, natomiast w sztucznych i silnie zmienionych jcw przypisano zarówno klasę I tj. maksymalny potencjał ekologiczny (kanały będące drogami wodnymi, cieki z zaburzeniami przepływów spowodowanych pracą małych elektrowni i zapór) oraz klasę II, czyli dobry potencjał ekologiczny (pozostałym sztucznym i silnie zmienionym JCW). Klasyfikację elementów fizykochemicznych wykonuje się poprzez porównanie wartości średniorocznych wyrażonych jako średnia arytmetyczna z wartościami dopuszczalnymi ustalonymi dla dwóch klas jakości: I klasa oznacza stan bardzo dobry i II klasa stan dobry. Wskaźniki, których stężenia przekraczają wartości dopuszczalne dla II klasy, określa się jako poniżej stanu dobrego lub potencjału dobrego dla wód silnie zmienionych lub sztucznych.

Stan chemiczny wód powierzchniowych określają stężenia substancji priorytetowych i innych substancji stanowiących zagrożenie dla środowiska wodnego. Stan chemiczny klasyfikowany jest jako dobry lub poniżej dobrego.

Ocenę stanu jednolitych części wód powierzchniowych określa się jako wypadkową wyników klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego oraz wyników klasyfikacji stanu chemicznego JCW. Stan wód jest dobry, jeśli zarówno stan ekologiczny części wód jest co najmniej dobry (lub potencjał ekologiczny jest dobry i powyżej dobrego) i stan chemiczny jest dobry. Jeśli jeden lub obydwa warunki nie są spełnione, wówczas stan wód określa się jako zły. Ocenę stanu jednolitych części wód można wykonać także w przypadku, gdy brak jest klasyfikacji jednego z elementów składowych oceny stanu wód, a element klasyfikowany (stan/potencjał ekologiczny lub stan chemiczny) osiągnął stan niższy niż dobry lub nie zostały spełnione wymagania dodatkowe określone dla obszarów chronionych. Wówczas stan wód oceniany jest jako zły.

W przypadku Gminy Budzów oceny jakości wód powierzchniowych przeprowadzonej w układzie jednolitych części wód dokonano dla rzeki Paleczka, badanej w punkcie pomiarowym „Paleczka-Zembrzyce”. Wynikowa ocena JCW stanowi uśrednioną wartość wyników uzyskanych dla prób wód pobieranych z poszczególnych punktów pomiarowych, zlokalizowanych na JCW.

Tabela 10. Ocena jakości wód rzeki Paleczka na podstawie wyników badań przeprowadzonych w punkcie pomiarowym „Paleczka-Zembrzyce” w roku 2011.

Lp.	Parametr	Wartość
1.	Stan/potencjał ekologiczny	Dobry i powyżej dobrego
2.	Stan/potencjał ekologiczny w obszarach chronionych	Dobry i powyżej dobrego
3.	Stan chemiczny	-
4.	Stan JCW	-

Źródło: WIOŚ Kraków

gdzie:

Dobry i powyżej dobrego – stan/potencjał ekologiczny bardzo dobry/dobry

Wody podziemne

Monitoring jakości wód podziemnych jest częścią Państwowego Monitoringu Środowiska, koordynowanego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska. Badania przeprowadzone są w jednolitych częściach wód podziemnych (JCWPd), w tym w częściach uznanych za zagrożone nieosiągnięciem dobrego stanu, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów narażonych na zanieczyszczenia pochodzenia rolniczego. Badania na poziomie krajowym wykonywane są przez Państwowy Instytut Geologiczny (PIG) w ramach monitoringu diagnostycznego i operacyjnego.

Monitoring diagnostyczny prowadzony jest raz na trzy lata i dotyczy wszystkich JCWPd wydzielonych na terenie kraju. Monitoring operacyjny prowadzony jest co roku, z wyłączeniem roku, w którym wykonywany jest monitoring diagnostyczny i obejmuje JCWPd o statusie wód zagrożonych nieosiągnięciem dobrego stanu chemicznego i/lub ilościowego wód podziemnych, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów narażonych na zanieczyszczenia pochodzenia rolniczego.

Na terenie Gminy Budzów znajduje się jeden punkt pomiarowo-kontrolny w ramach monitoringu jakości wód podziemnych zlokalizowany w miejscowości Bieńkówka. Szczegółowa charakterystyka punktu pomiarowo-kontrolnego przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 11. Charakterystyka punktu pomiarowo-kontrolnego monitoringu jakości wód podziemnych na terenie Gminy Budzów.

Miejscowość	Gmina	Rzędna terenu	RZGW	JCWPd	Stratygrafia	Charakter zwierciadła	Typ ośrodka	Użytkowanie terenu
Bieńkówka	Budzów	550	Kraków	152	Pg	źródło	porow-szczelinowy	łąki i pastwiska

Źródło: WIOŚ Kraków

Ocena jakości

W poniższych tabelach przedstawiono klasyfikację jakości wód podziemnych przeprowadzonej na podstawie uzyskanych wyników badań punkcie pomiarowo-kontrolnym

Ocena jakości wód w punktach pomiarowych w zakresie elementów fizykochemicznych przeprowadzona została w oparciu o rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2008 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych (Dz. U. Nr 143, poz. 896). Zgodnie z tym rozporządzeniem, klasy jakości wód podziemnych I, II, III oznaczają dobry stan chemiczny, a klasy jakości wód podziemnych IV, V oznaczają słaby stan chemiczny.

W poniższej tabeli przedstawiono klasyfikację wód podziemnych na terenie Gminy Budzów na podstawie pomiarów uzyskanych w punkcie pomiarowo-kontrolnym zlokalizowanym w miejscowości Bieńkówka.

Tabela 12. Klasyfikacja jakości wód podziemnych na terenie Gminy Budzów (stan na rok 2012).

Lokalizacja	Wskaźniki w III klasie	Wskaźniki w IV klasie	Wskaźniki w V klasie	Klasa jakości końcowa
Bieńkówka	temp., NO ₃	-	-	III

Źródło: WIOŚ Kraków

6.1.3. Gospodarka wodno-ściekowa

Sieć wodociągowa

Gmina Budzów posiada rozdzielczą sieć wodociągową o długości 0,7 km posiadającą 2 podłączenia. W 2011 roku zużycie wody wyniosło 0,5 dam³. W 2011 roku z sieci wodociągowej korzystało 50 mieszkańców co stanowi 0,6% ogółu ludności. W poniższej tabeli przedstawiono charakterystykę sieci wodociągowej na terenie Gminy Budzów.

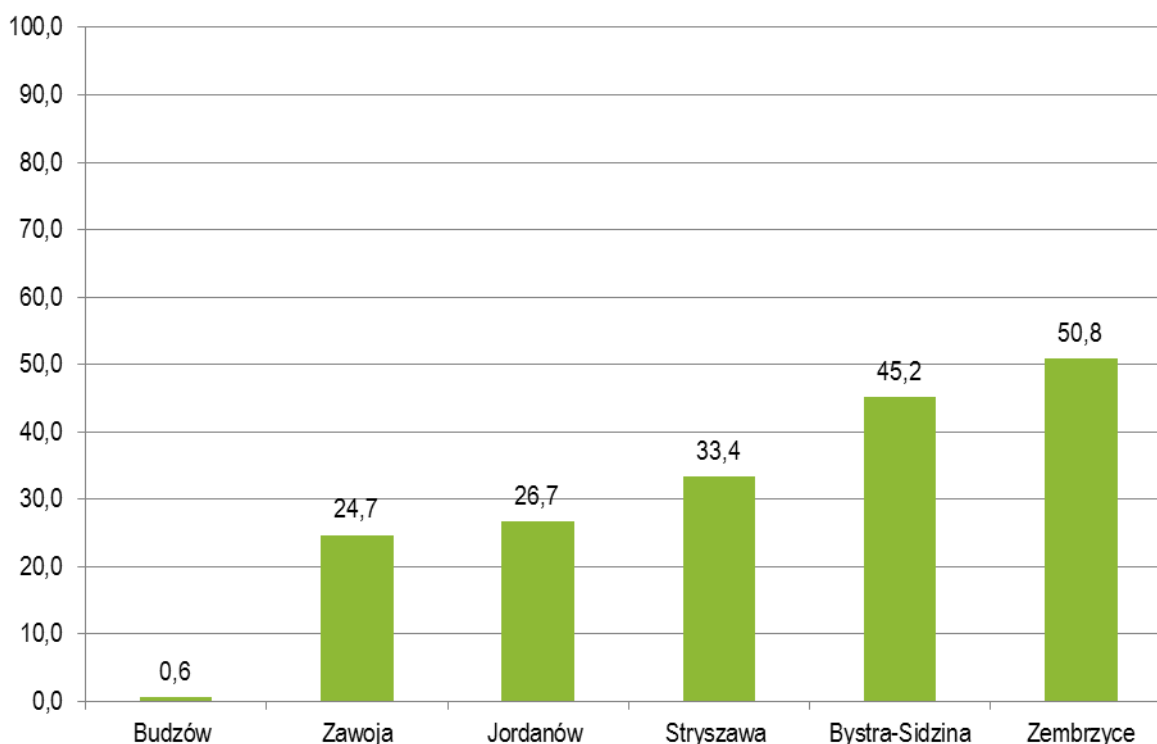
Tabela 13. Charakterystyka sieci wodociągowej na terenie Gminy Budzów (stan na 2011 r.).

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Wartość
1.	długość czynnej sieci rozdzielczej	km	0,7
2.	długość czynnej sieci rozdzielczej będącej w zarządzie bądź administracji gminy	km	0,7
3.	połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt	2
4.	woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam ³	0,5
5.	ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	50

Źródło: GUS.

Poniżej przedstawiono w formie graficznej procentowy udział mieszkańców powiatu suskiego korzystających z sieci wodociągowej z rozbiem na gminy o charakterze wiejskim.

Rysunek 7. Udział mieszkańców poszczególnych gmin wiejskich powiatu suskiego korzystających z sieci wodociągowej (stan na rok 2011).

Źródło: GUS

Sieć kanalizacyjna

Gmina Budzów posiada rozdzielczą sieć kanalizacyjną o długości 0,5 km posiadającą 2 podłączenia. W 2011 roku objętość odprowadzonych ścieków wynosiła 6,0 dam³. W 2011 roku z sieci kanalizacyjnej korzystało 16 mieszkańców co stanowi 0,2% ogółu ludności. W poniższej tabeli przedstawiono charakterystykę sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Budzów.

Tabela 14. Charakterystyka sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Budzów (stan na 2011 r.).

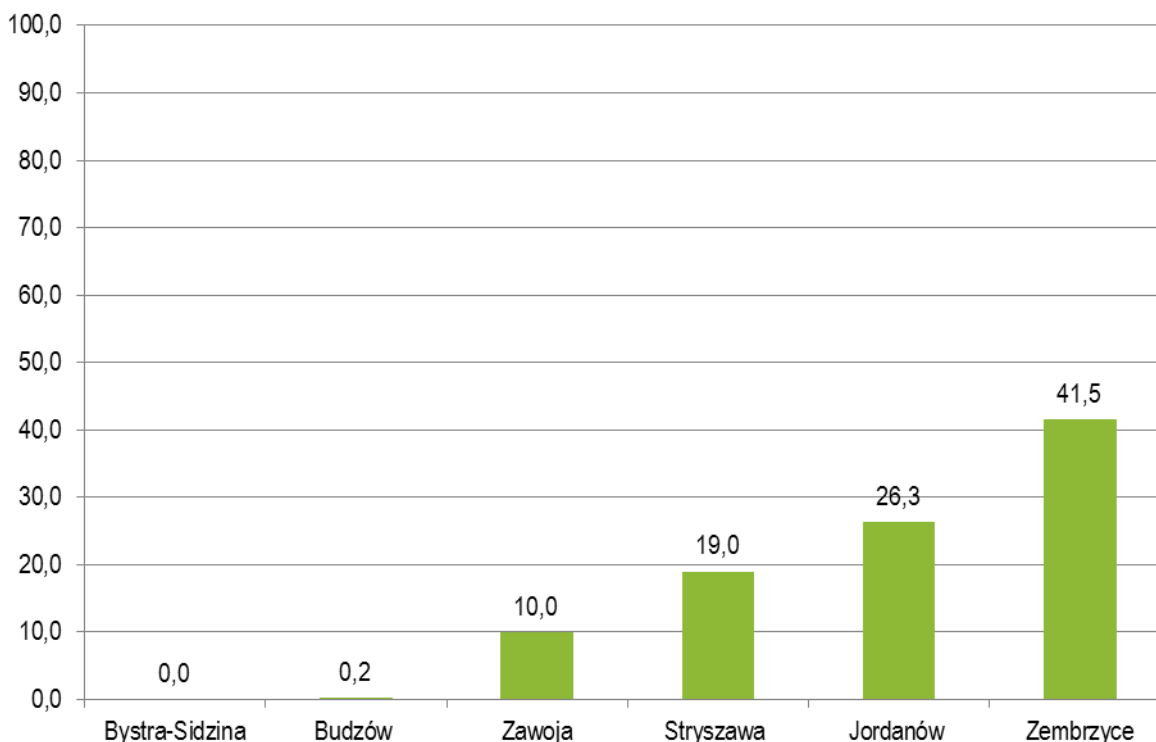
Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Wartość
1.	długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	0,5
2.	długość czynnej sieci kanalizacyjnej będącej w zarządzie bądź administracji gminy	km	0,2
3.	połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt	2
4.	ścieki odprowadzone	dam ³	6
5.	ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	16

Źródło: GUS.

Obecnie na terenie gminy Budzów nie ma zbiorczej oczyszczalni ścieków. System odprowadzania ścieków bytowych od mieszkańców oparty jest na przydomowych zbiornikach tzw. szambach. Zgodnie z zezwoleniem nr ZP-7062/1/2008r za wywóz nieczystości płynnych odpowiedzialny jest zakład Komunalnych w Suchoj Beskidzkiej ul. Wadowicka 4, 34-200 Sucha Beskidzka pozwolenia udzielono do dnia 31 grudnia 2017r. Nieczystości płynne są wywożone do oczyszczalni ścieków w Suchoj Besk. Istniejąca w centrum wsi Budzów oczyszczalnia ścieków typu BIOCLERE odprowadza ścieki wyłącznie z obiektów użyteczności publicznej, a następnie po oczyszczeniu ścieki spuszczone są do rzeki Paleczki. Osady ściekowe z tej oczyszczalni również wywożone są na oczyszczalnię ścieków w Suchoj Beskidzkiej.

Poniżej przedstawiono w formie graficznej procentowy udział mieszkańców powiatu suskiego korzystających z sieci wodociągowej z rozbiciem na gminy o charakterze wiejskim.

Rysunek 8. Udział mieszkańców poszczególnych gmin wiejskich powiatu suskiego korzystających z sieci kanalizacyjnej (stan na rok 2011).

Źródło: GUS

Jak wynika z powyższych wykresów (rys. 7, 8), rozwój sieci wodociągowej oraz kanalizacyjnej na terenie Gminy Budzów znajduje się aktualnie na niskim poziomie w porównaniu do pozostałych gmin powiatu suskiego. Niski poziom zwodociągowania i skanalizowania jest obecnie największym problemem w zakresie ochrony środowiska Gminy Budzów. Niekorzystna sytuacja dotyczy całego powiatu suskiego, który w skali województwa jest jednym z powiatów z najsłabiej rozwiniętą siecią wodociągową i kanalizacyjną. Do głównych przyczyn słabego rozwoju sieci wodociągowej oraz kanalizacyjnej na terenie Gminy Budzów oraz całego powiatu suskiego należy zaliczyć:

- brak środków finansowych,
- rozproszona zabudowa,
- ukształtowanie terenów.

Wg danych z GUS, na terenie Gminy Budzów głównym systemem odprowadzania ścieków są zbiorniki bezodpływowe, których w 2011 roku było 1990 sztuk. Dodatkowo na terenie gminy funkcjonują dwie przydomowe oczyszczalnie ścieków.

W celu uzyskania i utrzymania wysokiej jakości wód podziemnych i powierzchniowych zgodnie z „Krajowym Programem Oczyszczania Ścieków Komunalnych” należy zapewnić w 2015 r. doprowadzenia systemami kanalizacji zbiorczej ścieków komunalnych z aglomeracji do oczyszczalni przy zapewnionym stopniu obsługi aglomeracji tymi systemami na poziomie:

- w aglomeracjach o RLM wynoszącej ≥ 150.000 - co najmniej 98 % RLM;
- w aglomeracjach o RLM wynoszącej ≥ 100.000 i < 150.000 - co najmniej 95 % RLM;
- w aglomeracjach o RLM wynoszącej ≥ 15.000 i < 100.000 - co najmniej 90 % RLM;
- w aglomeracjach o RLM wynoszącej ≥ 2.000 i < 15.000 - co najmniej 80 % RLM.

RLM czyli "Równoważna liczba mieszkańców" jest liczbą, która wyraża wielokrotność ładunku zanieczyszczeń zawartych w ściekach w stosunku do jednostkowego ładunku zanieczyszczeń w ściekach odprowadzanych od jednego mieszkańca w ciągu doby. Liczba RLM służy jako wskaźnik charakteryzujący wielkość oczyszczalni ścieków. W przypadku oczyszczalni ścieków Gminy Budzów, liczba RLM wynosi 710. Oznacza to, że funkcjonująca oczyszczalnia może oczyścić ścieki wytworzone przez 710 osób. W związku z wymogami „Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych” do roku 2015, systemem kanalizacyjnym powinno być objętych na terenie Gminy Budzów 80% mieszkańców. Osiągnięcie tego celu jest zagrożone, dlatego też Gmina Budzów powinna opracować alternatywny system oczyszczania ścieków poprzez rozwój np. przydomowych oczyszczalni ścieków.

Ujęcia wody

Wymagania jakim powinny odpowiadać wody wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia, zostały określone w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 20 kwietnia 2010r. zmieniające rozporządzenie w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2010, Nr 72, poz. 466). Badanie jakości wód powierzchniowych wykorzystywanych do celów pitnych i rekreacyjnych przeprowadza Państwowa Inspekcja Sanitarna, która na terenie województwa małopolskiego prowadzi kontrole jakości wód w ujęciach brzegowych, kąpieliskach oraz w zbiornikach zaporowych. Zgodnie z rozporządzeniem, ustala się w zależności od warunków granicznych wskaźników jakości wody, które z uwagi na ich zanieczyszczenie muszą być poddane standardowym procesom uzdatniania, w celu uzyskania wody przeznaczonej do spożycia.

Dla parametrów podaje się wynik klasyfikacji w postaci:

A1 - oznacza wodę wymagającą prostego uzdatniania fizycznego,

A2 - oznacza wodę wymagającą typowego uzdatniania fizycznego i chemicznego,

A3 - oznacza wodę wymagającą wysokosprawnego uzdatniania fizycznego i chemicznego,

Non - oznacza wodę powierzchniową gorszej jakości niż jakość klasy A3, która nie może być ujmowana w celu przeznaczenia na wodę do picia.

Ocena wód wykorzystywanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, w przypadku Gminy Budzów dotyczy rzeki Paleczka. Punkt pomiarowo kontrolny znajdował się na terenie Gminy Zembrzyce (patrz rys. 6).

Tabela 15. Ocena wód wykorzystywanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia na terenie Gminy Budzów (stan na rok 2010).

Nazwa JCW	Rzeka	Punkt pomiarowo-kontrolny	Km	Kategoria jakości wód
Paleczka	Paleczka	Zembrzyce	1,2	A3

Źródło: WIOŚ Kraków

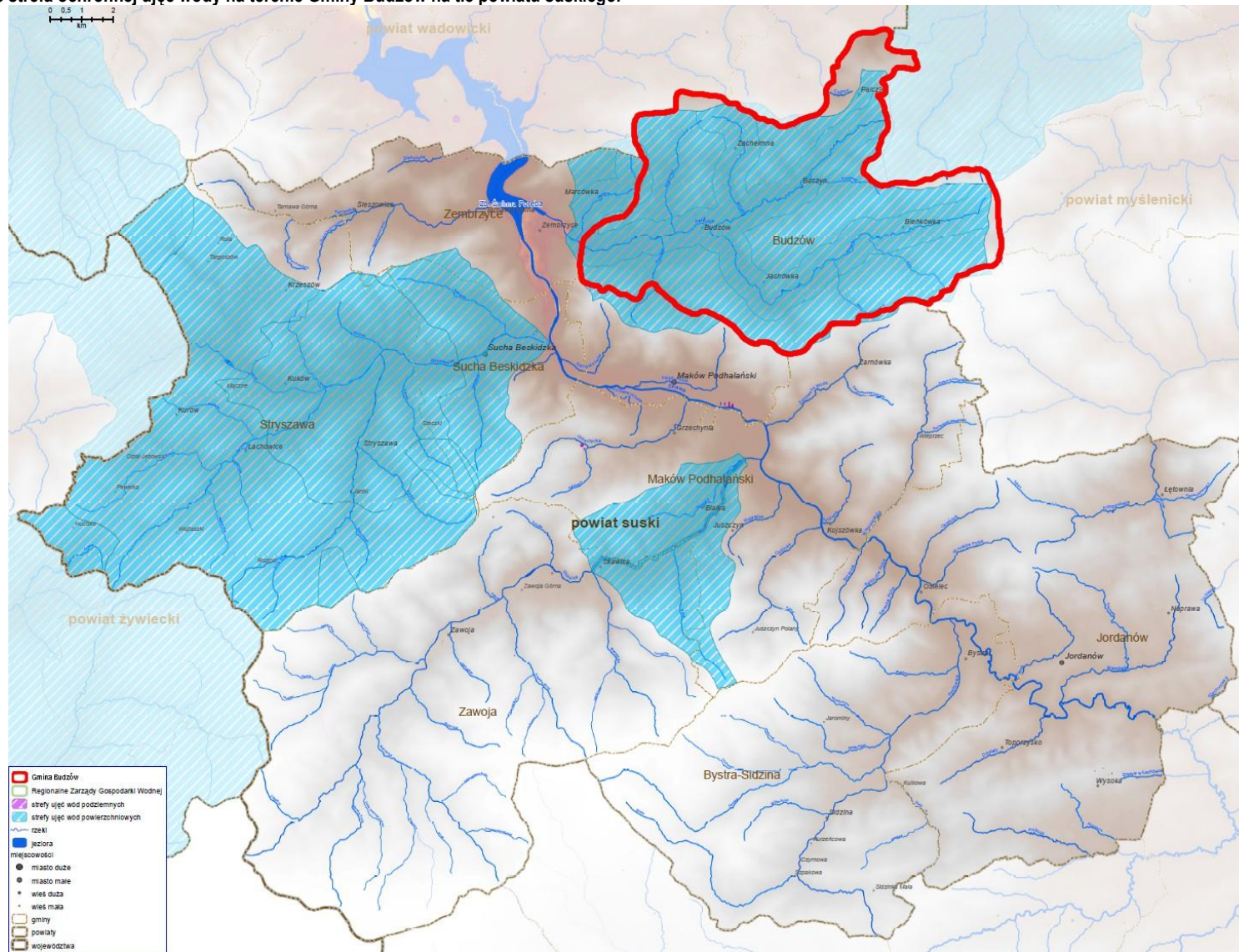
Prawie cała Gmina Budzów stanowi obszar ochronny pośredniej ujęć wód powierzchniowych. Strefy ochronne ujęć wody ustanawiane są w celu zapewnienia odpowiedniej jakości wody ujmowanej do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia oraz zaopatrzenia zakładów wymagających wody wysokiej jakości, a także ze względu na ochronę zasobów ujęcia.

Zgodnie z ustawą z dnia 18 lipca 2001r. Prawo wodne (tekst jednolity Dz. U. z 2012 r. Nr 145) może zostać ustanowiona:

1. Strefa ochronna obejmująca teren ochrony bezpośredniej i teren ochrony pośredniej.
2. Strefa ochronna obejmująca wyłącznie teren ochrony bezpośredniej, w przypadku spełnienia warunku określonego w art. 52. ust. 3 tej ustawy tj.: „jeżeli jest to uzasadnione lokalnymi warunkami hydrogeologicznymi, hydrologicznymi i geomorfologicznymi oraz zapewnia konieczną ochronę ujmowanej wody.”

Obszar strefy ochronnej ujęć wód powierzchniowych na terenie Gminy Budzów został przedstawiony poniżej.

Rysunek 9. Granice strefy ochronnej ujęć wody na terenie Gminy Budzów na tle powiatu suskiego.

Źródło: www.krakow.rzgw.gov.pl

6.1.4. Cele i strategia działań

Cel średniookresowy do roku 2020:

Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych oraz podziemnych na terenie Gminy Budzów oraz racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi.

Strategia działań:

Lp.	Nazwa zadania	Jednostka odpowiedzialna
1.	Modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej oraz kanalizacyjnej.	UG Budzów
2.	Prowadzenie monitoringu stanu technicznego bezodpływowych zbiorników na nieczystości ciekłe w gospodarstwach domowych.	UG Budzów
3.	Konserwacja rowów melioracyjnych.	UG Budzów
4.	Wsparcie finansowe budowy indywidualnych systemów oczyszczania ścieków.	UG Budzów
5.	Prowadzenie kampanii edukacyjno - informacyjnej w celu podnoszenia świadomości w zakresie racjonalnej gospodarki nawozami.	UG Budzów
6.	Wspieranie stosowania zamkniętych obiegów wody w przedsiębiorstwach.	UG Budzów

W przyszłości, należy zwrócić szczególną uwagę na realizację zadania związanego z rozwojem indywidualnych systemów oczyszczania ścieków. Mając na celu organizację gospodarki ściekowej na terenie Gminy Budzów zgodnie z zasadami ochrony środowiska, w każdym przypadku budowy przydomowej oczyszczalni ścieków powinna być przeprowadzona szczegółowa ocena możliwości odprowadzania oczyszczonych ścieków do ziemi lub wód powierzchniowych.

6.2. Ochrona powietrza

6.2.1. Źródła zanieczyszczenia powietrza

Głównymi źródłami zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego na terenie Gminy Budzów są:

- spalanie paliwa stałego (węgiel, miął koksowy, koks),
- spalanie odpadów w piecach indywidualnych gospodarstw domowych,
- emisja niezorganizowana z kopalń (głównie pyły).

Emisja komunikacyjna

Negatywne oddziaływanie na środowisko niesie ze sobą emisja komunikacyjna, która najbardziej odczuwalna jest w pobliżu dróg charakteryzujących się dużym natężeniem ruchu kołowego. W przypadku Gminy Budzów są to:

- droga wojewódzka nr 956,
- drogi powiatowe,
- drogi gminne.

Głównymi zanieczyszczeniami emitowanymi w związku z ruchem samochodowym należą:

- tlenek i dwutlenek węgla,
- węglowodory,
- tlenki azotu,
- pyły zawierające metale ciężkie,
- pyły ze ścierania się nawierzchni dróg i opon samochodowych.

Dla stanu powietrza atmosferycznego istotne znaczenie ma emisja NO_x oraz metali ciężkich. Duże znaczenie ma również tzw. emisja wtórna z powierzchni dróg, która zależy w dużej mierze od warunków meteorologicznych. Komunikacja jest również źródłem emisji benzenu, benzo(a)piranu, toluenu i ksyleny. Na wielkość tych zanieczyszczeń wpływa stan techniczny samochodów, stopień zużycia substancji katalitycznych oraz jakość stosowanych paliw. Gwałtowny rozwój transportu, przejawiający się wzrostem ilości samochodów na drogach oraz aktualny stan i infrastruktury dróg spowodował, iż transport może być uciążliwy dla środowiska naturalnego.

W przypadku substancji toksycznych emitowanych przez silniki pojazdów do atmosfery, źródła te trudno zidentyfikować pod kątem emisji zanieczyszczeń, gdyż zwykle nie ma dla nich materiałów sprawozdawczych. Na podstawie znanych wartości średniego składu paliwa, szacowany przeciętny skład spalin silnikowych jest następujący:

Tabela 16. Przeciętny skład spalin silnikowych (w % objętościowo).²

Składnik	Silniki benzynowe	Silniki wysokoprężne	Uwagi
Azot	24 - 77	76 - 78	nietoksyczny
Tlen	0,3 - 8	2 - 18	nietoksyczny
Para wodna	3,0 - 5,5	0,5 - 4	nietoksyczny
Dwutlenek węgla	5,0 - 12	1 - 10	nietoksyczny
Tlenek węgla	0,5 - 10	0,01 - 0,5	toksyczny
Tlenki azotu	0,0 - 0,8	0,0002 - 0,5	toksyczny
Węglowodory	0,2 - 3	0,009 - 0,5	toksyczny
Sadza	0,0 - 0,04	0,01 - 1,1	toksyczny
Aldehydy	0,0 - 0,2	0,001 - 0,009	toksyczny

Źródło: opracowanie własne

Na skutek powszechnej elektryfikacji, emisje do powietrza związane z ruchem kolejowym mają znaczenie marginalne. Należą do nich jedynie emisje zanieczyszczeń pyłowych związanych z ruchem pociągów, oraz niewielkie emisje z lokomotyw spalinowych używanych głównie na bocznicach kolejowych.

Niska emisja

W okresie zimowym wzrasta emisja pyłów i zanieczyszczeń spowodowanych spalaniem paliw stałych w kotłowniach indywidualnych i indywidualnych piecach centralnego ogrzewania.

Negatywny wpływ na jakość powietrza atmosferycznego mają lokalne kotłownie pracujące na potrzeby centralnego ogrzewania, a także małe przedsiębiorstwa spalające węgiel w celach grzewczych lub technologicznych. Brak urządzeń oczyszczania bądź odpylania gazów spalinowych powoduje, iż całość wytwarzanych zanieczyszczeń trafia do powietrza atmosferycznego. Niska sprawność i efektywność technologii spalania są poważnym źródłem emisji zanieczyszczeń. Co więcej, głównym paliwem w sektorze gospodarki komunalnej jest węgiel, często zawierający znaczne ilości siarki. Rodzaje oraz źródła zanieczyszczeń powietrza zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 17. Rodzaje oraz źródła zanieczyszczeń powietrza.

Zanieczyszczenia	Źródło emisji
Pył ogółem	spalanie paliw, unoszenie pyłu w powietrzu;
SO ₂ (dwutlenek siarki)	spalanie paliw zawierających siarkę;
NO (tlenek azotu)	spalanie paliw;
NO ₂ (dwutlenek azotu)	spalanie paliw, procesy technologiczne;
NO _x (suma tlenków azotu)	summaryczna emisja tlenków azotu;
CO (tlenek węgla)	produkt niepełnego spalania;
O ₃ (ozon)	powstaje naturalnie oraz z innych zanieczyszczeń będących utleniaczami;

Źródło: opracowanie własne

Emisja nieorganizowana

Do tej kategorii zaliczane są inne nie wymienione źródła emisji. Znaczenie w tej kategorii ma emisja pochodząca z zlokalizowanej na terenie gminy oczyszczalni ścieków. Do pozostałych źródeł emisji można zaliczyć np. wypalanie traw, emisję lotnych związków organicznych związanych z lakierowaniem.

6.2.2. Jakość powietrza

Zgodnie z art. 25 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150, z późn. zm.), Państwowy Monitoring Środowiska stanowi systemem pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz gromadzenia, przetwarzania i rozpowszechniania informacji o środowisku. Podstawowym celem monitoringu jakości powietrza jest uzyskanie informacji o poziomach stężeń substancji w otaczającym powietrzu oraz wyników ocen jakości powietrza.

Na terenie Gminy Budzów brak jest stacji pomiarowych, będących elementem sieci monitoringu jakości powietrza województwa małopolskiego. W związku z tym, za miarodajne uznaje się wyniki uzyskane ze stacji pomiarowych znajdujących się w sąsiednich gminach. W tym przypadku będą to wyniki z automatycznej stacji monitoringu zanieczyszczeń powietrza w Suchej Beskidzkiej. W 2012 roku w stacji przeprowadzono pomiary stężenia: dwutlenku siarki (SO₂), tlenku

² Wg J. Jakubowski - „Motoryzacja a środowisko”.

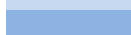

azotu (NO), dwutlenku azotu (NO₂) oraz tlenków azotu (NO_x). Średnie roczne stężenia dla powyższych zanieczyszczeń zebrano w tabeli.

Tabela 18. Średnie roczne stężenia zanieczyszczeń powietrza dla stacji pomiarowej w Suchej Beskidzkiej w roku 2012.³

Parametr	Jednostka	Norma	Stężenie
SO ₂	µg/m ³	20	29
NO	µg/m ³	-	10
NO ₂	µg/m ³	40	23
NO _x	µg/m ³	30	39

Źródło: WIOŚ Kraków

gdzie:

	<50% normy
	50% < x < 75% normy
	75% < x < 100% normy
	przekracza normę

Jak wynika z powyższej tabeli w 2012 roku na terenie Suchej Beskidzkiej zanotowano przekroczenia stężeń rocznych dla dwutlenku siarki oraz tlenu azotu.

Zgodnie z „Oceną jakości powietrza w województwie małopolskim w roku 2011” Gmina Budzów znajduje się w strefie małopolskiej (PL 1203). W poniższej tabeli przedstawiono wynikowe klasy strefy małopolskiej, w której znajduje się Gmina Budzów, z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzkiego oraz ochrony roślin. Wyniki odnoszą się do roku 2011.

Tabela 19. Wynikowe klasy strefy małopolskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2011 r. dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia.

Nazwa strefy	Symbol klasy wynikowej											
	SO ₂	NO ₂	CO	C ₆ H ₆	O ₃	PM10	Pb	As	Cd	Ni	BaP	PM2,5
strefa małopolska	A	A	A	A	A	C	A	A	A	A	C	C

Źródło: WIOŚ Kraków.

Tabela 20. Wynikowe klasy strefy małopolskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2011 r. dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin.

Nazwa strefy	Symbol klasy wynikowej		
	SO ₂	NO ₂	O ₃
strefa małopolska	A	A	A

Źródło: WIOŚ Kraków.

PODSUMOWANIE

Wynik oceny strefy małopolskiej za rok 2011, w której położona jest Gmina Budzów, wskazuje, że dotrzymane są poziomy dopuszczalne lub poziomy docelowe substancji w powietrzu (klasa A) ustanowione ze względu na ochronę zdrowia dla następujących zanieczyszczeń:

- dwutlenku siarki,
- dwutlenku azotu,
- benzenu,
- ozonu,
- tlenu węgla,
- metali w pyłe PM10,

³ Stacja została uruchomiona 21 października 2011 roku.

Przekroczone natomiast zostały dopuszczalne poziomy dla:

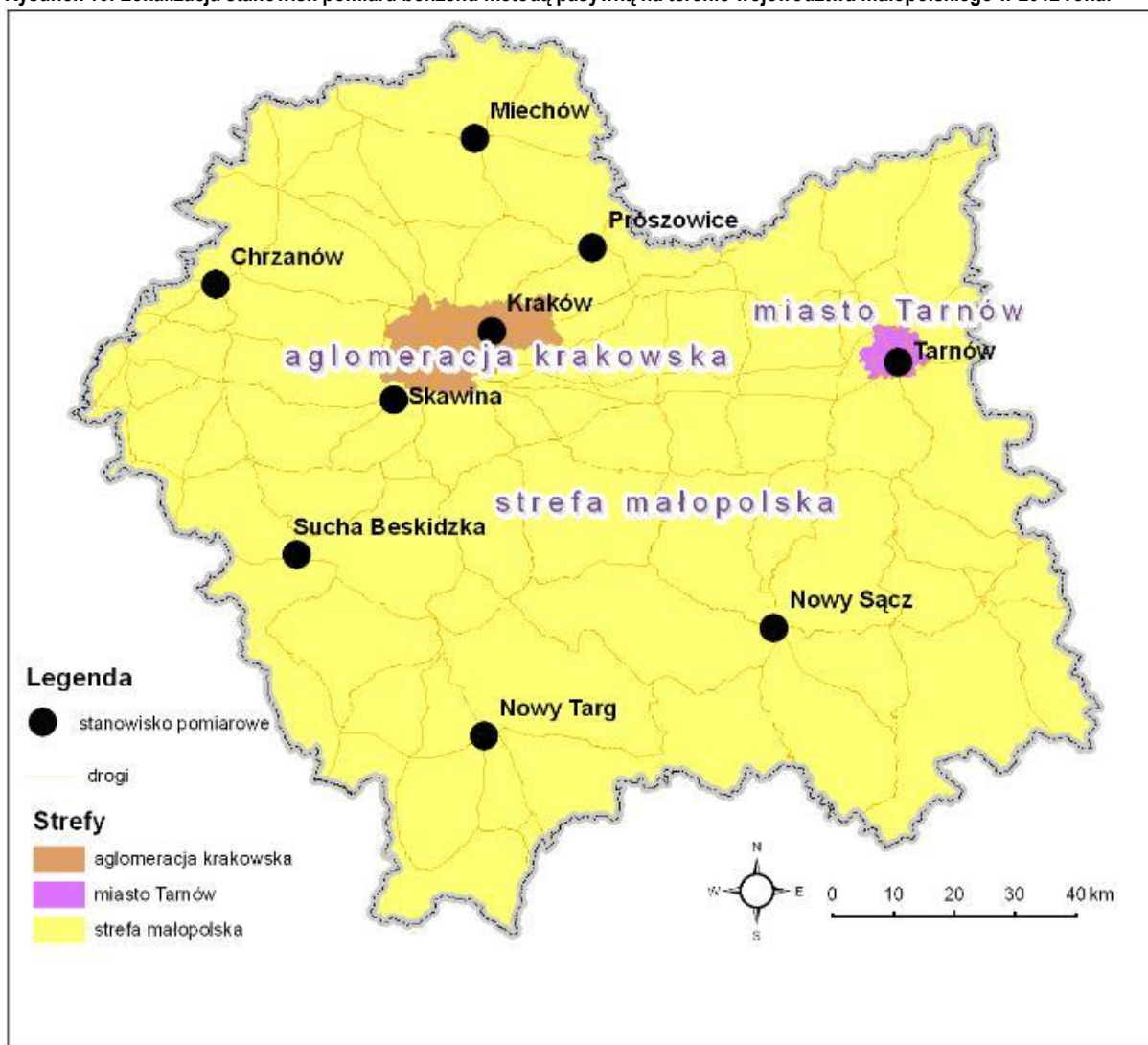
- pyłu PM10,
- pyłu PM2,5
- penzo(a)pirenu.

Stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy małopolskiej, ze względu na ochronę roślin, nie zostały przekroczone.

Dla trzech zanieczyszczeń strefa małopolska otrzymała klasę C, dla której konieczne jest opracowanie programów ochrony powietrza. Należy jednak pamiętać, że strefa małopolska nie wykazuje jednolitości na całym swoim obszarze, pod względem zanieczyszczeń. Oznacza to, że w strefie są miejsca, które ze względu na poziom zanieczyszczeń wymagają podjęcia działań na rzecz poprawy jakości powietrza. Jak wynika z opracowania przez WIOS w Krakowie „*Oceny jakości powietrza za rok 2011*”, Gmina Budzów nie została wskazana jako miejsce przekroczeń stężeń zanieczyszczeń problemowych, wskazanych powyżej.

W 2012 roku na terenie województwa małopolskiego przeprowadzone zostały także pomiary zanieczyszczenia powietrza benzenem. Lokalizację punktów pomiarowych, w których prowadzone były pomiary przedstawiono na poniższej mapie.

Rysunek 10. Lokalizacja stanowisk pomiaru benzenu metodą pasywną na terenie województwa małopolskiego w 2012 roku.

Źródło: WIOŚ Kraków

Jak wynika z powyższej mapy pomiar stężenia benzenu był także wykonywany w Suchej Beskidzkiej, a dokładnie w Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej przy ul. Marii Konopnickiej 7. W oparciu o wyniki pomiarów miesięcznych oszacowano średnie roczne stężenie benzenu w powietrzu i zestawiono je w tabeli.

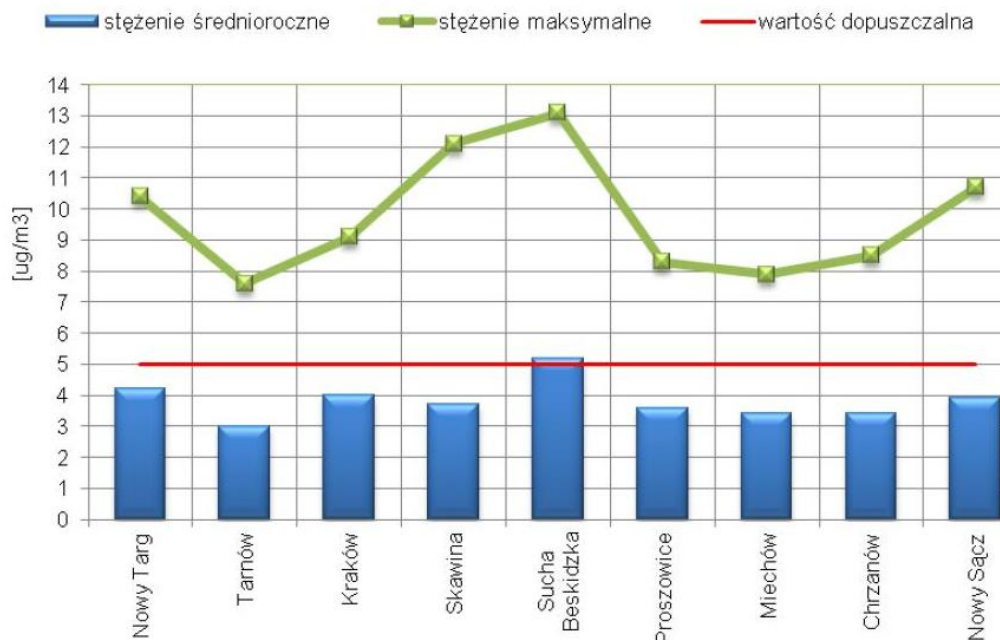
Tabela 21. Średnioroczne stężenia benzenu na terenie województwa małopolskiego w 2012.

L.p.	Miejscowość	Średnie roczne stężenie [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	Średnie stężenie w sezonie letnim [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	Średnie stężenie w sezonie zimnym [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	Stężenie maksymalne w roku [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	Stężenie minimalne w roku [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]
1.	Nowy Targ	4,2	1,4	6,9	10,4	0,65
2.	Tarnów	3,0	1,2	4,8	7,6	0,65
3.	Kraków	4,0	2,1	5,9	9,1	1,7
4.	Skawina	3,7	1,1	6,4	12,1	0,65
5.	Sucha Beskidzka	5,2	1,7	8,8	13,1	0,65
6.	Proszowice	3,6	1,4	5,4	8,3	0,65
7.	Miechów	3,4	1,4	5,5	7,9	0,65
8.	Chrzanów	3,4	1,4	5,5	8,5	0,65
9.	Nowy Sącz	3,9	1,2	6,5	10,7	0,65

Źródło: WIOŚ Kraków

Średnie roczne stężenie benzenu zmierzone na terenie Suchej Beskidzkiej wynosiło $5,2 \mu\text{g}/\text{m}^3$ i było największe wśród przeprowadzonych pomiarów. Ponadto w tym punkcie zanotowano także największe zmierzone stężenie – $13,1 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Jak można zauważyć stężenie benzenu jest zmienne i różnie w okresach zimnych co jest związane z zanieczyszczeniami wydzielanymi podczas spalania materiałów w celach grzewczych. Na terenie województwa małopolskiego zanotowano jedno przekroczenie średniorocznego stężenia benzenu i wystąpiło ono właśnie na terenie Suchej Beskidzkiej.

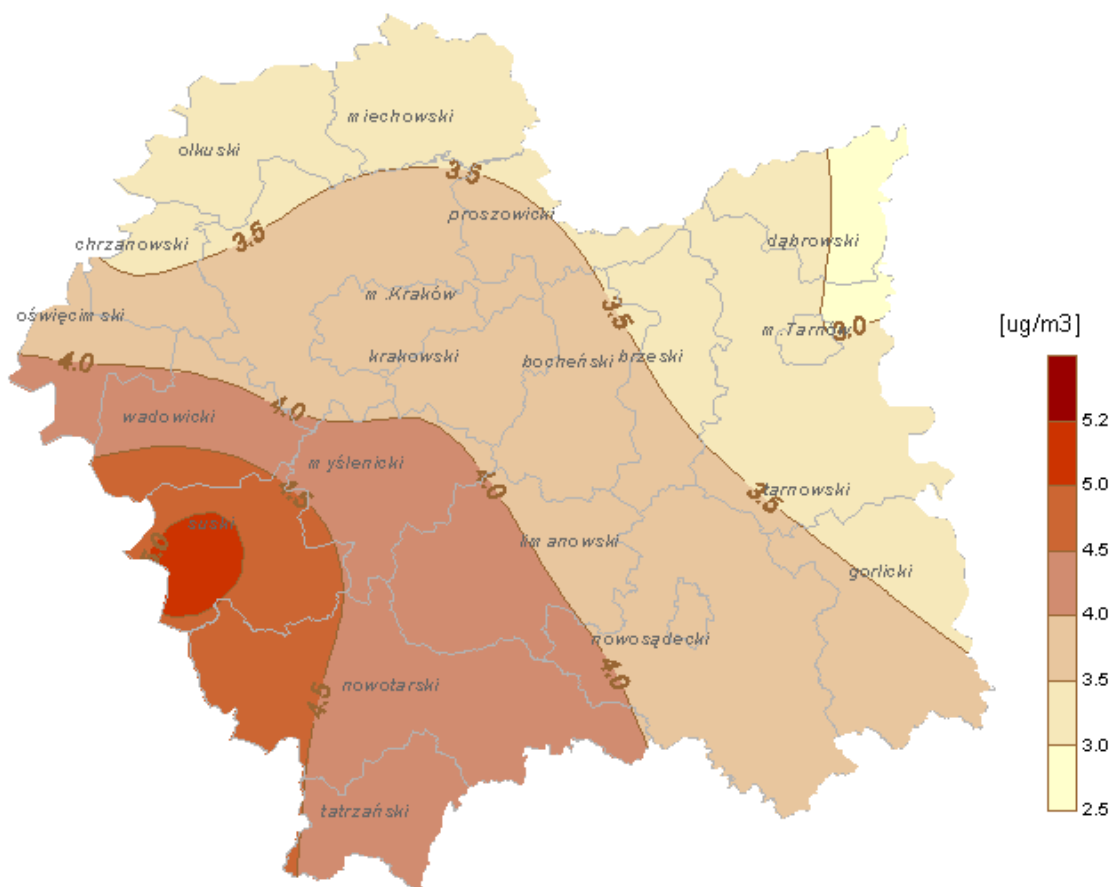
Rysunek 11. Stężenia średnioroczne i maksymalne benzenu na terenie województwa małopolskiego w roku 2012.

Źródło: WIOŚ Kraków

Na podstawie otrzymanych wyników Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Krakowie opracował mapę przedstawiającą średnioroczny rozkład stężeń benzenu w województwie małopolskim.

Rysunek 12. Rozkład średniorocznych stężeń benzenu na terenie województwa małopolskiego w roku 2012.

Źródło: WIOŚ Kraków

6.2.3. Cele i strategia działań

Cel średniokresowy do roku 2020:

Utrzymanie wysokiej jakości powietrza atmosferycznego na terenie Gminy Budzów.

Strategia działań:

Lp.	Nazwa zadania	Jednostka odpowiedzialna
1.	Remonty i odnowa nawierzchni dróg.	administratorzy dróg, przedsiębiorcy
2.	Realizacja przedsięwzięć termomodernizacyjnych.	UG Budzów, właściciele budynków
3.	Ograniczenie niskiej emisji.	UG Budzów, właściciele budynków
4.	Promocja alternatywnych źródeł energii (opracowanie programu wykorzystania niekonwencjonalnych źródeł energii).	UG Budzów
5.	Stworzenie warunków dla rozwoju ruchu rowerowego – wytyczenie i wykonanie ścieżek rowerowych.	UG Budzów
6.	Modernizacja ciepłowni, będących własnością gminy, w celu optymalizacji wykorzystania	UG Budzów

Lp.	Nazwa zadania	Jednostka odpowiedzialna
	energii pierwotnej paliw.	
7.	Prowadzenie kampanii edukacyjno-informacyjnej w celu podnoszenia świadomości w zakresie szkodliwości spalania różnego rodzaju odpadów oraz węgla o słabej kaloryczności i dużym zasiarczeniu w paleniskach domowych	UG Budzów

6.3. Hałas

6.3.1. Stan wyjściowy

Hałas definiuje się jako wszystkie niepożądane, nieprzyjemne, dokuczliwe lub szkodliwe drgania mechaniczne ośrodka sprężystego oddziałujące na organizm ludzki. Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2008 r., Nr 25, poz. 150 z późn. zm.), podstawowe pojęcia z zakresu ochrony przed hałasem są następujące:

- emisja - wprowadzane bezpośrednio lub pośrednio energie do powietrza, wody lub ziemi, związane z działalnością człowieka (takie jak hałas czy wibracje),
- hałas - dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16.000 Hz,
- poziom hałasu - równoważny poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB).

Oceny stanu akustycznego środowiska i obserwacji zmian dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, zgodnie z art. 117 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150, z późn. zm.). W rozumieniu ustawy ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności na utrzymaniu poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie, oraz zmniejszeniu poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

W związku ze stwierdzoną uciążliwością akustyczną hałasów komunikacyjnych Państwowy Zakład Higieny opracował skalę subiektywnej uciążliwości zewnętrznych tego rodzaju hałasów. Zgodnie z dokonaną klasyfikacją uciążliwość hałasów komunikacyjnych zależy od wartości poziomu równoważnego L_{Aeq} i wynosi odpowiednio:

- mała uciążliwość $L_{Aeq} < 52$ dB
- średnia uciążliwość 52 dB $< L_{Aeq} < 62$ dB
- duża uciążliwość 63 dB $< L_{Aeq} < 70$ dB
- bardzo duża uciążliwość $L_{Aeq} > 70$ dB

Źródła hałasu możemy podzielić w następujący sposób:

- komunikacyjne,
- przemysłowe i rolnicze,
- pozostałe.

6.3.2. Źródła hałasu

Hałas drogowy

Kryteria dopuszczalności hałasu drogowego określa Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. Nr 120, poz. 826). Dla rodzajów terenu, wyróżnionych ze względu na sposób zagospodarowania i pełnione funkcje (tj. tereny zabudowy mieszkaniowej, tereny szpitali, szkoły, tereny rekreacyjno - wypoczynkowe i uzdrowiska), ustalono dopuszczalny równoważny poziom hałasu L_{AeqD} w porze dziennej i L_{AeqN} w porze nocnej. Podstawą określenia dopuszczalnej wartości poziomu równoważnego hałasu dla danego terenu jest zaklasyfikowanie go do określonej kategorii, o wyborze której decyduje sposób jego zagospodarowania. Dla hałasu drogowego, dopuszczalne wartości poziomów hałasu wynoszą w porze dziennej – w zależności od funkcji terenu – od 50 do 65 dB, w porze nocnej 45–55 dB.

Na terenie Gminy Budzów głównym źródłem hałasu drogowego jest droga krajowa nr 956 Biertowice – Sułkowice – Budzów – Zembrzyce. Przebieg drogi krajowej nr 956 przedstawiono na rysunku nr. 13.

Rysunek 13. Przebieg drogi krajowej nr 956 na terenie Gminy Budzów.

Źródło: google maps

Dla celów identyfikacji i ewidencjonowania punktów o ponadnormatywnym poziomie hałasu, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Krakowie prowadzi wieloletnie pomiary poziomów hałasu wzdłuż ciągów komunikacyjnych. Badania te prowadzone są zgodnie z założeniami Państwowego Programu Monitoringu Środowiska na lata 2013-2015. Na rysunku 14. przedstawiono lokalizację punktów pomiarowych monitoringu hałasu komunikacyjnego w województwie małopolskim.

Rysunek 14. Lokalizacja punktów pomiarowych monitoringu hałasu komunikacyjnego w województwie małopolskim.

Źródło: WIOŚ Kraków 2011, <http://www.krakow.pios.gov.pl/>

Gmina Budzów jak i żadna z gmin na terenie powiatu suskiego nie została objęta Programem Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie pomiarów hałasu drogowego.

Hałas przemysłowy

Hałas przemysłowy powodowany jest eksploatacją instalacji lub urządzeń związanych z prowadzoną działalnością przemysłową. Emisja zanieczyszczenia środowiska hałasem regulowana jest w posiadanych przez podmioty gospodarcze zezwoleniach, dopuszczających określone poziomy hałasu odrębnie dla pory dziennej i nocnej. Uciążliwość hałasu emitowanego z obiektów przemysłowych zależy między innymi od ich ilości, czasu pracy czy odległości od terenów podlegających ochronie akustycznej. Na terenie gminy Budzów brak jest uciążliwych dla środowiska większych zakładów przemysłowych. Lokalnie uciążliwość stanowić mogą zakłady tartaczne i inne punkty zajmujące się obróbką drewna.

6.3.3. Cele i strategia działań

Cel średniokresowy do roku 2020:

Dokonanie oceny rzeczywistego narażenia mieszkańców na ponadnormatywny hałas.

Strategia działań:

Lp.	Nazwa zadania	Jednostka odpowiedzialna
1.	Remonty i odnowa nawierzchni dróg gminnych.	UG Budzów
2	Usprawnianie organizacji ruchu drogowego	UG Budzów
3.	Przestrzeganie zasad strefowania w planowaniu przestrzennym m.in. lokalizowania w sąsiedztwie przedsięwzięć o zbliżonej uciążliwości hałasu	UG Budzów
4.	Badania klimatu akustycznego na terenie Gminy Budzów.	UG Budzów WIOŚ Kraków

6.4. Promieniowanie elektromagnetyczne**6.4.1. Stan wyjściowy**

Zagadnienia dotyczące ochrony ludzi i środowiska przed niekorzystnym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych regulowane są przepisami dotyczącymi:

- ochrony środowiska,
- bezpieczeństwa i higieny pracy,
- prawa budowlanego,
- zagospodarowania przestrzennego,
- przepisami sanitarnymi.

Jako promieniowanie niejonizujące określa się promieniowanie, którego energia oddziałująca na każde ciało materialne nie wywołuje w nim procesu jonizacji. Promieniowanie to związane jest ze zmianami pola elektromagnetycznego. Poniżej zestawiono potencjalne źródła omawianego promieniowania:

- urządzenia wytwarzające stałe pole elektryczne i magnetyczne,
- urządzenia wytwarzające pole elektryczne i magnetyczne o częstotliwości 50 Hz, (stacje i linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia);
- urządzenia wytwarzające pole elektromagnetyczne o częstotliwości od 1 kHz do 300 GHz, (urządzenia radiokomunikacyjne, radionawigacyjne i radiolokacyjne)
- inne źródła promieniowania z zakresu częstotliwości: 0 - 0,5 Hz, 0,5 - 50 Hz oraz 50-1000 Hz.

Zagadnienia dotyczące promieniowania niejonizującego są określone przez *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów* (Dz. U. 2003r., Nr 192, poz. 1883).

Dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową, rozporządzenie ustala odrębną wartość składowej elektrycznej pola w wysokości 7 V/m.

Dla pozostałych terenów, na których przebywanie ludzi jest dozwolone bez ograniczeń, rozporządzenie ustala wysokość składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego o częstotliwości 50 Hz w wysokości 10 kV/m, natomiast składowej magnetycznej w wysokości 60 A/m. ponadto rozporządzenie określa:

- dopuszczalne poziomy elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego;
- metody kontroli dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych;
- metody wyznaczania dotrzymania dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych, jeżeli w środowisku występują pola elektromagnetyczne z różnych zakresów częstotliwości.

Na terenie Gminy zlokalizowane są trzy stacje przekątnikowe telefonii komórkowej: sieci Play (Budzów) oraz sieci Plus i T-Mobile (Jachówka). Przez teren Gminy przebiegają linie energetyczne średniego napięcia 15kV.

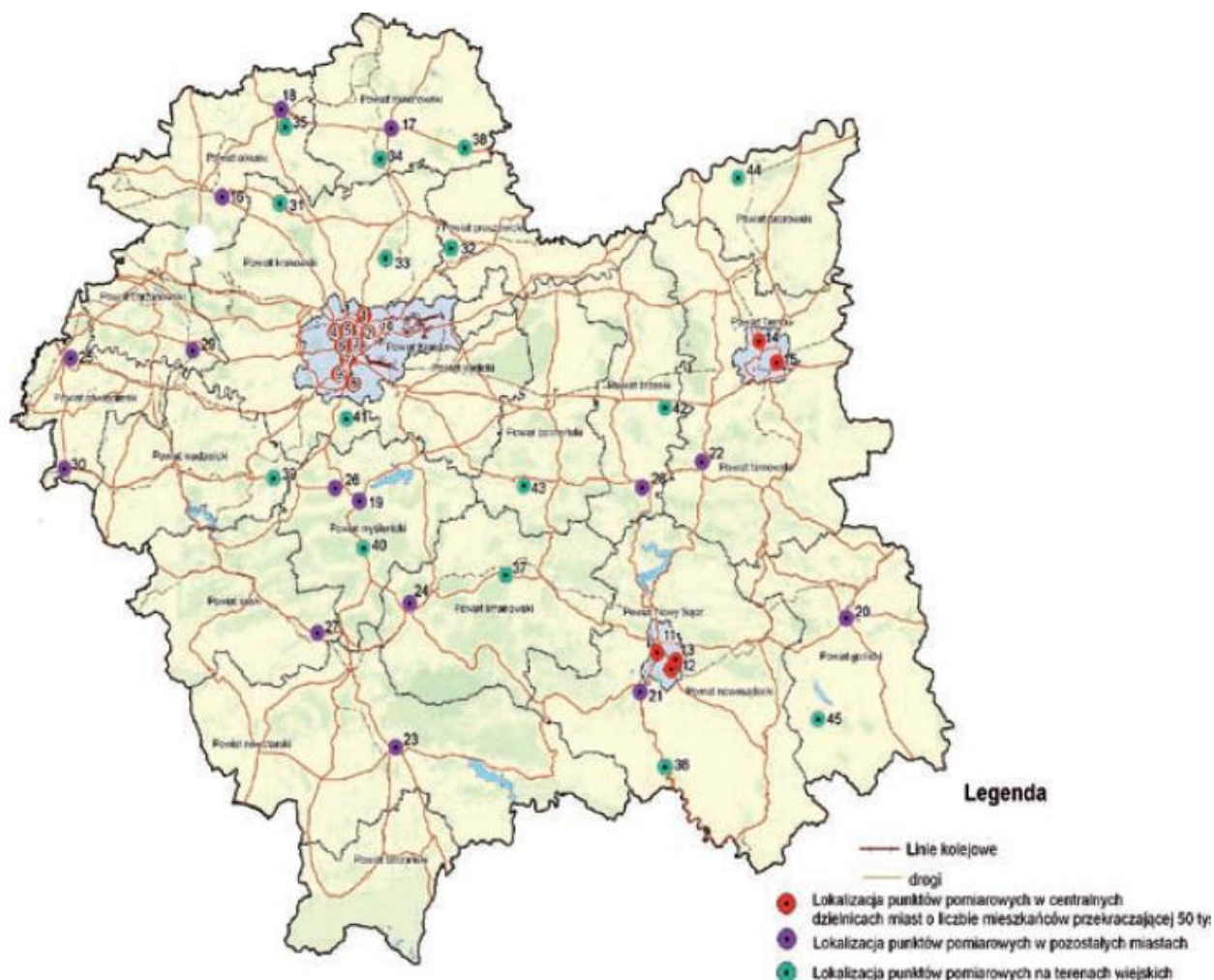
Monitoring poziomu pól elektromagnetycznych na terenie województwa małopolskiego w roku 2011 został zrealizowany w trzech typach obszarów:

- centralnych dzielnicach lub osiedlach miast o liczbie mieszkańców przekraczającej 50 tys.
- pozostałych miastach
- obszarach wiejskich.

Monitoring poziomu pól elektromagnetycznych w 2011 nie obejmował Gminy Budzów, dlatego też do oceny stopnia zagrożenia promieniowaniem elektromagnetycznym zostaną wykorzystane wyniki uzyskane przez Wojewódzki Inspektorat

Ochrony Środowiska w punktach kontrolnych znajdujących się na obszarach wiejskich województwa małopolskiego. Na rysunku nr przedstawiono lokalizację punktów pomiarowych pól elektromagnetycznych w województwie małopolskim.

Rysunek 15. Lokalizacja punktów pomiarowych pól elektromagnetycznych w województwie małopolskim.

Źródło: WIOŚ Kraków

Tabela 22. Zestawienie wyników pomiarów prowadzonych w ramach monitoringu pól elektromagnetycznych na obszarach wiejskich województwa małopolskiego.

Lp.	Obszar	Miejsce pionu pomiarowego	Współrzędne geograficzne punktów pomiarowych		Wartość średnia zmierzona E [V/m]
			Szerokość N	Długość E	
1.	Sułoszowa	Powiat krakowski	N 50 15 17.8	E 19 45 17.7	0,20
2.	Koniusza	Powiat proszowicki	N 50 11 19.0	E 20 12 47.6	0,29
3.	Zagórzycze Dworskie	Powiat krakowski	N 50 10 27.3	E 20 02 21.8	0,29
4.	Jaksice	Powiat miechowski	N 50 19 29.4	E 20 00 06.5	0,29
5.	Zasępiec	Powiat olkuski	N 50 20 36.9	E 19 46 26.7	0,26
6.	Rytro	Powiat nowosądecki	N 49 29 23.9	E 20 40 43.8	0,26
7.	Tymbark	Powiat limanowski	N 49 43 58.3	E 20 19 10,0	0,27
8.	Raclawice	Powiat miechowski	N 50 19 32.8	E 20 14 01.9	0,24
9.	Brody	Powiat wadowicki	N 49 51 56.8	E 19 41 29.4	0,31
10.	Pcim	Powiat myślenicki	N 49 44 56.4	E 19 58 17.3	0,06
11.	Świątynki Górne	Powiat krakowski	N 49 56 04.9	E 19 56 40.5	0,30

Lp.	Obszar	Miejsce pionu pomiarowego	Współrzędne geograficzne punktów pomiarowych		Wartość średnia zmierzona E [V/m]
			Szerokość N	Długość E	
12.	Dębno	Powiat brzeski	N 49 58 01.7	E 20 42 58.7	0,16
13.	Trzciana	Powiat bocheński	N 49 50 40.4	E 20 22 31.8	0,26
14.	Bolesław	Powiat dąbrowski	N 50 16 20.0	E 20 54 06.8	0,24
15.	Uście Gorlickie	Powiat gorlicki	N 49 31 18.5	E 21 08 19.1	0,25
Wartość dopuszczalna					7,0

Źródło: WIOŚ Kraków 2011, <http://www.krakow.pios.gov.pl>

Jak wynika z powyższej tabeli, w otoczeniu badanych źródeł pól elektromagnetycznych będących przedmiotem pomiarów nie stwierdzono miejsc występowania poziomów pól elektromagnetycznych o wartościach wyższych od dopuszczalnych.. Analizując powyższe wyniki oraz wieloletnie badania pól elektromagnetycznych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, pozwala założyć, że również na terenie Gminy Budzów brak jest realnego zagrożenia nadmiernym poziomem pól elektromagnetycznych.

6.4.2. Cele i strategia działań

Cel średniokresowy do roku 2020:

Ochrona mieszkańców przed szkodliwym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych.

Strategia działań:

Lp.	Nazwa zadania	Jednostka odpowiedzialna
1.	Bieżąca ewidencja źródeł promieniowania elektromagnetycznego	UG Budzów
2.	Utrzymanie poziomów elektromagnetycznego promieniowania poniżej dopuszczalnego lub co najwyżej na poziomie dopuszczalnym	UG Budzów

6.5. Gospodarka odpadami

6.5.1. Stan wyjściowy

Odpady komunalne na terenie Gminy Budzów powstają głównie w gospodarstwach domowych, przedsiębiorstwach handlowych, obiektach użyteczności publicznej (szkoły, przedszkola).

W poniższej tabeli przedstawiono wykaz przedsiębiorstw, które posiadają zezwolenie na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości na terenie Gminy Budzów.

Tabela 23. Wykaz przedsiębiorstw posiadających zezwolenie na odbiór odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości na terenie Gminy Budzów (stan na rok 2012)

Lp.	Przedsiębiorstwo	Adres
1.	EKO-EFEKT Wywóz śmieci i odpadów Odprowadzanie ścieków	32-413 Zegartowice 14

Źródło: UG Budzów

W poniższej tabeli przedstawiono ilość wytworzonych odpadów na terenie Gminy Budzów w 2012 roku.

Tabela 24. Ilość i rodzaje odpadów komunalnych wytworzonych i zebranych na terenie Gminy Budzów (stan na rok 2012).

Lp.	Rodzaj odpadów	Kod odpadów	Wytwarzanie odpadów
			Masa [Mg]
1.	Opakowania z papieru i tektury	15 01 01	2,1
2.	Opakowania z tworzyw sztucznych	15 01 02	2,2

3.	Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny	16 02 13* 16 02 14	4,2
4.	Szkło	20 01 02	87,3
5.	Metale	20 01 40	6,5
6.	Niesegregowane odpady komunalne	20 03 01	497,1
7.	Odpady wielkogabarytowe	20 03 07	27,3
SUMA			626,7

Źródło: UG Budzów

Na terenie Gminy Budzów prowadzona jest zbiórka odpadów komunalnych z wydzieleniem następujących frakcji:

- papier i tektura, w tym opakowania
- tworzywa sztuczne, w tym opakowania
- szkło
- odpady wielkogabarytowe,
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny

Surowce wtórne

Selektywna zbiórka surowców wtórnych na terenie Gminy Budzów obejmuje takie frakcje odpadów jak:

- papier i tektura,
- szkło,
- tworzywa sztuczne,
- metale.

Odpady te zbierane są w systemie workowym, gdzie:

- kolor żółty – tworzywa sztuczne,
- kolor czerwony – metale,
- kolor zielony – szkło,
- kolor niebieski – papier i tektura

Odpady wielkogabarytowe

Odpady wielkogabarytowe są odbierane od mieszkańców poprzez organizowanie wystawek dwa razy w roku.

Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny

Odpady w postaci zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego są odbierane od mieszkańców poprzez organizowanie wystawek dwa razy w roku.

W poniższej tabeli przedstawiono wyniki selektywnej zbiórki odpadów na terenie Gminy Budzów w roku 2012.

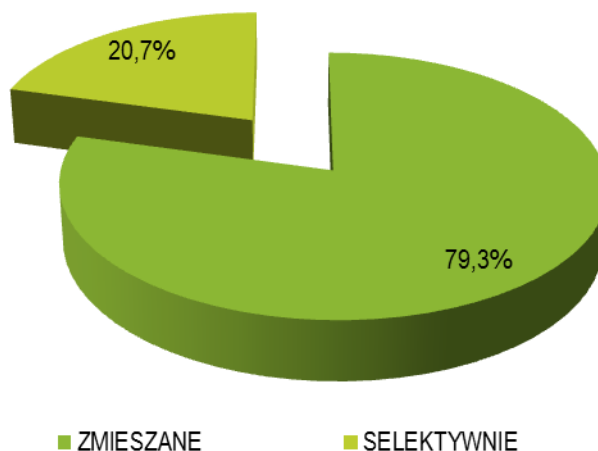
Tabela 25. Wyniki selektywnej zbiórki odpadów na terenie Gminy Budzów w 2012 roku.

Lp.	Rodzaj odpadów	Kod odpadów	Wytwarzanie odpadów
			Masa [Mg]
1.	Opakowania z papieru i tektury	15 01 01	2,1
2.	Opakowania z tworzyw sztucznych	15 01 02	2,2
3.	Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny	16 02 13* 16 02 14	4,2
4.	Szkło	20 01 02	87,3
5.	Metale	20 01 40	6,5
6.	Odpady wielkogabarytowe	20 03 07	27,3
SUMA			129,6

Źródło: UG Budzów

Odsetek odpadów zebranych selektywnie na terenie Gminy Budzów w 2012 roku wyniósł 20,7%. Poniżej przedstawiono ten wskaźnik w formie graficznej.

Rysunek 16. Wskaźnik selektywnej zbiórki odpadów na terenie Gminy Budzów w 2012 r.

Źródło: opracowanie własne

Na terenie Gminy Budzów brak jest instalacji do unieszkodliwiania i/lub odzysku odpadów komunalnych.

Gospodarka odpadami zawierającymi azbest

Aktualnie (stan na rok 2011) na terenie Gminy Budzów znajduje się 96 120 m² wyrobów zawierających azbest, co w przeliczeniu daje ok. 1057,32 Mg. Wyroby zawierające azbest na terenie Gminy Budzów to głównie faliste i płaskie płyty azbestowo-cementowe, służące jako pokrycie dachowe w budynkach mieszkalnych oraz budynkach zabudowy gospodarczej.

W celu realizacji gospodarki odpadami niebezpiecznymi w postaci wyrobów zawierających azbest, Gmina Budzów opracowała „Program usuwania azbestu i materiałów zawierających azbest z terenu Gminy Budzów na lata 2011-2032”. Program ten, zgodnie z „Programem usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”, określa główne cele dotyczące gospodarki odpadami zawierającymi azbest:

- usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy do 2032 roku,
- minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych powodowanych kontaktem z włóknami azbestu na terenie gminy,
- likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko w gminie.

Poniżej przedstawiono praktyczne możliwości gminy w kwestii zadań, których realizacja przyczyni się do skutecznej realizacji celów „Programu usuwania azbestu i materiałów zawierających azbest z terenu Gminy Budzów na lata 2011-2032”, stanowiąc jednocześnie plan harmonogramu działań na lata 2013-2032.

Tabela 26. Plan harmonogramu działań związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest na lata 2013-2032.

L.p.	Zadanie	Zakres działania	Termin realizacji
1.	Działania edukacyjno-informacyjne	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie systemu edukacyjnego dotyczącego szkodliwości azbestu, • informowanie poprzez stronę internetową lub ulotki o działaniach gminy podjętych w celu likwidacji azbestu, • udostępnienie informacji poprzez stronę internetową o aktualnych aktach prawnych regulujących sposób zabezpieczenia, usuwania i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest, • informowanie o potencjalnych źródłach dofinansowań w kwestii usuwania wyrobów zawierających azbest; 	2013-2032
2.	Usuwanie wyrobów zawierających azbest	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie rejestru wniosków mieszkańców o dofinansowanie, 	

L.p.	Zadanie	Zakres działania	Termin realizacji
		<ul style="list-style-type: none"> pozyskiwanie środków na realizację Programu, przeprowadzanie postępowań przetargowych dla firm zajmujących się zbiórką i transportem wyrobów zawierających azbest, 	2013-2032
3.	Monitoring realizacji programu	<ul style="list-style-type: none"> aktualizacja inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest na terenie gminy, sprawozdawczość w zakresie realizacji Programu, 	
4.	Ocena narażenia i ochrona zdrowia	<ul style="list-style-type: none"> opracowanie i aktualizowanie mapy zagrożeń działania azbestu. 	

W związku z tym, że prace związane z usuwaniem azbestu zaliczają się do tych mogących negatywnie oddziaływać na środowisko, zaleca się przedsięwziąć następujące działania pozwalające zminimalizowanie negatywnego wpływu na zwierzęta i ludzi mieszkających w okolicy miejsca przeprowadzania prac demontażowych:

- teren prac powinien być wydzielony i zabezpieczony przed dostępem osób niepowołanych,
- przy pracach elewacyjnych powinny być stosowane odpowiednie kurtyny zasłaniające fasadę obiektu, do podłoża, a teren wokół, objęty kurtyną, powinien być wyłożony folią, dla łatwego oczyszczania po każdej zmianie roboczej.
- nawilżanie wodą wyrobów zawierających azbest przed ich usuwaniem i utrzymywanie w stanie wilgotnym przez cały czas pracy,
- demontaż całych wyrobów (płyt, rur, kształtek itp.) bez jakiegokolwiek uszkodzenia, tam gdzie jest to technicznie możliwe,
- odpajanie wyrobów trwale związanych z podłożem przy stosowaniu wyłącznie narzędzi ręcznych lub wolnoobrotowych narzędzi mechanicznych, wyposażonych w miejscowe instalacje odciągające powietrze,
- prowadzenie kontrolnego monitoringu powietrza, w przypadku występowania przekroczeń dopuszczalnych stężeń pyłu azbestu w miejscu pracy, w tym również z wyrobami zawierającymi krokydolit,
- składowanie na tej samej zmianie roboczej, usuniętych odpadów zawierających azbest, po ich szczelnym opakowaniu – na miejscu tymczasowego magazynowania odpadów,
- codzienne staranne oczyszczanie strefy prac i terenu wokół, dróg wewnętrznych oraz maszyn i urządzeń – z wykorzystaniem podciśnieniowego sprzętu odkurzającego, zaopatrzonego w filtry HEPA lub na mokro. Niedopuszczalne jest ręczne zamiatanie na sucho, jak również czyszczenie pomieszczeń i narzędzi pracy przy użyciu sprężonego powietrza.

System zbiórki odpadów

W związku z założeniami „Planu Gospodarki Odpadami Województwa Małopolskiego” oraz nowelizacją Ustawy z dnia 13 września 1996 roku o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t.j. Dz. U. z 2012 r. poz. 391 z późn. zm.) planuje się zmianę funkcjonowania dotychczasowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie województwa małopolskiego, w tym na terenie Gminy Budzów.

Regiony Gospodarki Odpadami

Gospodarka odpadami w województwie opolskim opiera się na wskazanych w „Planie Gospodarki Odpadami Województwa Małopolskiego” regionach gospodarki odpadami (RGO). W województwie małopolskim wydziela się cztery regiony gospodarki odpadami:

- Zachodni Region Gospodarki Odpadami,
- Tarnowski Region Gospodarki Odpadami,
- Południowy Region Gospodarki Odpadami,
- Sądecko-gorlicki Region Gospodarki Odpadami;

Poniżej przedstawiono w formie graficznej podział województwa małopolskiego na poszczególne regiony gospodarki odpadami.

Rysunek 17. Podział województwa małopolskiego na regiony gospodarki odpadami

Źródło: „Plan gospodarki odpadami województwa małopolskiego”, Kraków 2012

Gmina Budzów znajduje się w Południowym Regionie Gospodarki Odpadami. Poniżej przedstawiono położenie Gminy Budzów w granicach regionu.

Rysunek 18. Położenie Gminy Budzów w Południowym Regionie Gospodarki Odpadami.

Źródło: „Plan gospodarki odpadami województwa małopolskiego”, Kraków 2012

Nowelizacja ustawy

Ustawa z dnia 01.07.2011 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. 2011 nr 152 poz. 897) weszła w życie z dniem 1 stycznia 2012 r. W związku z tym Gminy, w tym Gmina Budzów, zobowiązane są do:

- objęcia wszystkich właścicieli nieruchomości na terenie gminy systemem gospodarowania odpadami komunalnymi,
- nadzorowania gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym realizacji zadań powierzonych podmiotom odbierającym odpady komunalne od właścicieli nieruchomości,
- ustanowienia selektywnego zbierania odpadów komunalnych obejmującego co najmniej następujące frakcje odpadów: papier, metal, tworzywa sztuczne, szkło i opakowania wielomateriałowe oraz odpady komunalne ulegające biodegradacji, w tym odpady opakowaniowe ulegające biodegradacji,
- tworzenia punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych w sposób zapewniający łatwy dostęp dla wszystkich mieszkańców gminy, w tym wskazują miejsca, w których mogą być prowadzone zbiórki zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego pochodzącego z gospodarstw domowych,
- zapewnienia osiągnięcia odpowiednich poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania:
 - osiągnięcia do dnia 31 grudnia 2020 r.:
 - poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła w wysokości co najmniej 50% wagowo,
 - poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych w wysokości co najmniej 70% wagowo.
 - ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania:
 - do dnia 16 lipca 2013 r. - do nie więcej niż 50% wagowo całkowitej masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania,
 - do dnia 16 lipca 2020 r. - do nie więcej niż 35% wagowo całkowitej masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.,
- prowadzenia działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi, w szczególności w zakresie selektywnego zbierania odpadów komunalnych,

- zapewnienia, budowy, utrzymania i eksploatacji własnych lub wspólnych z innymi gminami regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych, a w tym:
 - przeprowadzenia przetargu na wybór podmiotu, który będzie budował, utrzymywał lub eksploatował regionalną instalację do przetwarzania odpadów komunalnych, lub
 - dokonania wyboru podmiotu, który będzie budował, utrzymywał lub eksploatował regionalną instalację do przetwarzania odpadów komunalnych, na zasadach określonych w ustawie z dnia 19.12.2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym, lub
 - dokonania wyboru podmiotu, który będzie budował, utrzymywał lub eksploatował regionalną instalację do przetwarzania odpadów komunalnych, na zasadach określonych w ustawie z dnia 9.01.2009 r. o koncesji na roboty budowlane lub usługi,
- zorganizowania odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy (Rada Gminy może, w drodze uchwały stanowiącej akt prawa miejscowego, postanowić o odbieraniu odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne),
- przygotowania wytycznych do regulaminu utrzymania i czystości i porządku w gminie,
- przygotowania projektów niezbędnych uchwał:
 - odbieraniu odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy,
 - dla gmin powyżej 10 tysięcy mieszkańców o podziale obszaru gminy na sektory,
 - wyborze metody ustalenia opłaty za gospodarowania odpadami komunalnymi (od mieszkańców) oraz o wysokości stawki,
 - terminie częstotliwości i trybie uiszczania opłaty od mieszkańców,
 - wzór deklaracji o wysokości opłaty składanej przez mieszkańców,
 - sposobie i zakresie świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów od właścicieli nieruchomości,
 - rodzajach dodatkowych usług świadczonych przez gminę w zakresie odbierania odpadów.
- zorganizowania przetargu na odbiór lub odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych,
- zawarcia umowy z firmą, która wygra przetarg i kontrola jej wykonywania,
- pokrycia kosztów funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi z pobranych od mieszkańców opłat,
- prowadzenia rejestru działalności regulowanej w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości;

W związku z powyższym w 2013 roku na terenie Gminy Budzów planuje się realizację następujących działań:

- przeprowadzenia procedury przetargowej, w celu wyłonienia wykonawców odpowiedzialnych za odbiór odpadów komunalnych od mieszkańców Gminy Budzów oraz do zawarcia umowy z przedsiębiorcą wybranym w drodze przetargu, który w imieniu gminy, będzie odbierał odpady komunalne od właścicieli nieruchomości
- wprowadzenie selektywnej zbiórki odpadów, w oparciu o rozbudowany system workowy, w ramach którego zbierane będą takie odpady jak:
 - szkło,
 - papier i tektura,
 - metale,
 - tworzywa sztuczne,
 - opakowania wielomateriałowe,
 - odpady ulegające biodegradacji.

Główne założenia systemu gospodarowania odpadami ulegającymi biodegradacji wg „Planu Gospodarki Odpadami Województwa Małopolskiego”:

- zmniejszenie wytwarzania odpadów komunalnych poprzez:
 - tworzenie przydomowych kompostowni oraz wspomaganie i edukowanie w zakresie kompostowania przydomowego na terenach zabudowy jednorodzinnej,
 - kampanie informacyjne, programy szkoleniowe w zakresie zapobiegania powstawania odpadów zmierzające do ukształtowania świadomych postaw konsumentów,
 - promocja wykorzystania produktów o wydłużonym okresie użytkowania,
 - promocja napraw oraz ponownego wykorzystania materiałów, produktów i opakowań.
- wzrost świadomości mieszkańców w zakresie postępowania z odpadami.
- objęcie do 1 lipca 2013 r. wszystkich mieszkańców Gminy zorganizowanym systemem odbierania odpadów komunalnych,
- objęcie do 1 lipca 2013 r. wszystkich mieszkańców Gminy systemem selektywnego zbierania odpadów,
- osiągnięcie do 16 lipca 2013 r. maksymalnie 50%, natomiast do 16 lipca 2020 r. maksymalnie 35% wskaźnika masy odpadów ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.

6.5.2. Cele i strategia działań

Cel średniookresowy do roku 2020:

Stworzenie systemu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Budzów, zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju i Polityką Ekologiczną Państwa.

Cele szczegółowe:

1. Zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji unieszkodliwianych przez składowanie. W stosunku do ilości tych odpadów wytwarzanych w województwie małopolskim w roku 1995, dopuszcza się do składowania następujące ilości odpadów ulegających biodegradacji:

- do dnia 16 lipca 2013 r. nie więcej niż 50%,
- do dnia 16 lipca 2020 r. nie więcej niż 35%.

2. Osiągnięcie poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła w wysokości co najmniej:

- rok 2014: 30%
- rok 2017: 45%

3. Wydzielenie odpadów wielkogabarytowych ze strumienia odpadów komunalnych i poddanie procesom odzysku i unieszkodliwiania. Zakłada się następujący rozwój systemu selektywnego gromadzenia odpadów wielkogabarytowych i uzyskanie następujących poziomów odzysku:

- rok 2014: 60%
- rok 2017: 80%

4. Wydzielenie odpadów budowlano-remontowych ze strumienia odpadów komunalnych i poddanie ich procesom odzysku i unieszkodliwiania. Przewiduje się następujące poziomy odzysku odpadów budowlano-remontowych:

- rok 2014: 55%
- rok 2017: 55%

5. Wydzielenie odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych i poddanie ich procesom unieszkodliwiania. Przewiduje się osiągnięcie następujących poziomów selektywnego gromadzenia odpadów niebezpiecznych celem ich przekazania do obiektów unieszkodliwiania:

- rok 2014: 40%
- rok 2017: 60%

6. Zmniejszenie masy składowanych odpadów do max. 60% wytworzonych odpadów do końca roku 2014.

Strategia działań:

Lp.	Nazwa zadania	Jednostka odpowiedzialna
1.	Prowadzenie oraz wspieranie działań edukacyjno – informacyjnych promujących właściwe postępowanie z odpadami komunalnymi.	UG Budzów
2.	Uwzględnianie w przetargach publicznych, poprzez zapisy w specyfikacji istotnych warunkach zamówienia, zakupów wyrobów zawierających materiały lub substancje pochodzące z recyklingu odpadów; włączanie do procedur zamówień publicznych kryteriów związanych z ochroną środowiska.	UG Budzów
3.	Ujmowanie kryteriów ochrony środowiska przy finansowaniu zadań ze środków publicznych.	UG Budzów
4.	Kontrolowanie przez gminy zgodności ustaleń zawartych w wydanych zezwoleniach podmiotom prowadzącym działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości oraz odzysku i unieszkodliwiania odpadów.	UG Budzów
5.	Bieżąca likwidacja miejsc nielegalnego składowania odpadów (tzw. dzikie wysypiska).	UG Budzów

6.	Złożenie sprawozdań z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi do Marszałka Województwa Małopolskiego.	UG Budzów
7.	Pobieranie opłat od właścicieli nieruchomości w zamian za zapewnienie świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości.	UG Budzów

ROZDZIAŁ

7

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BUDZÓW
NA LATA 2013-2016 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2017-2020

PLAN OPERACYJNY

7.1. Wprowadzenie

Średniookresowe (2013–2020 r.) cele ekologiczne są podstawą dla planu operacyjnego na lata 2013-2020, tj. konkretnych przedsięwzięć, mających priorytet w skali gminy.

W rozdziale 7.2. przedstawione zostały kryteria wyboru priorytetów, będących podstawą do sformułowania przedsięwzięć przeznaczonych do realizacji w latach 2013–2020. Poszczególne przedsięwzięcia zostały zebrane w tabeli 26. Tabela ta zawiera dodatkowo informacje o instytucjach odpowiedzialnych za realizację danego przedsięwzięcia.

7.2. Kryteria wyboru przedsięwzięć

Podstawą sformułowania przedsięwzięć przeznaczonych do realizacji w latach 2013–2020 są wymagania w zakresie ochrony środowiska i racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych.

Do najważniejszych kryteriów należą:

- wymogi wynikające z następujących ustaw:
 - Prawo ochrony środowiska,
 - o odpadach,
 - Prawo Wodne,
- zgodność z wymogami Traktatu Akcesyjnego,
- zgodność z „Polityką Ekologiczną Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016”,
- zgodność z „Programem Ochrony Środowiska Województwa Małopolskiego na lata 2007-2014”,
- zgodność z „Programem Ochrony Środowiska dla powiatu suskiego na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019”,
- zgodność z „Krajowym Planem Gospodarki Odpadami 2014”,
- zgodność z „Planem Gospodarki Odpadami Województwa Małopolskiego”,
- zgodność z „Programem Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”,
- zgodność ze „Strategią Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020”,

7.3. Lista przedsięwzięć

Lista przedsięwzięć przeznaczonych do realizacji w latach 2013–2020 zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Ważnym jest aby podkreślić, iż zaproponowana lista przedsięwzięć nie blokuje możliwości realizacji innych, charakteryzujących się mniejszym jednostkowym efektem. Oznacza to możliwość realizacji przedsięwzięć nie wskazanych w poniższej tabeli, ale mieszczących się w ramach wyznaczonych celów średniookresowych.

Tabela 27. Lista zadań przeznaczonych do realizacji w ramach planu operacyjnego na lata 2013-2020.

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Okres realizacji	Jednostka nadzorująca
LASY I OCHRONA PRZYRODY			
1.	Ochrona pomników przyrodniczych poprzez ich uwzględnianie w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego.	2013-2020	UG Budzów
2.	Wytężanie i organizowanie szlaków turystycznych oraz ścieżek dydaktycznych na terenach cennych przyrodniczo.	2013-2020	UG Budzów
3.	Ochrona terenów przyrodniczo cennych poprzez ich uwzględnianie w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego.	2013-2020	UG Budzów
4.	Objęcie obszarów cennych przyrodniczo prawną formą ochrony przyrody.	2013-2020	UG Budzów, RDOŚ
OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI			
5.	Zrekultywowanie gleb zdegradowanych w kierunku leśnym, rolnym lub rekreacyjno-wypoczynkowym.	2013-2020	właściciele gruntów
6.	Prowadzenie kampanii edukacyjno – informacyjnej w celu podnoszenia świadomości w zakresie właściwych praktyk rolnych i leśnych, zgodnych z zasadami rozwoju zrównoważonego.	2013-2020	UG Budzów
7.	Prowadzenie monitoringu jakości gleby i ziemi	2013-2020	UG Budzów
8.	Kontrola terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi.	2013-2020	Starostwo Powiatowe

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Okres realizacji	Jednostka nadzorująca
9.	Utrzymywanie i pielęgnacja drzewostanu, zadrzewień śródpolnych i upraw.	2013-2020	UG Budzów, właściciele gruntów
10.	Wapnowanie gleb kwaśnych.	2013-2020	właściciele gruntów
WODY			
11.	Modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej oraz kanalizacyjnej, w tym:	2013-2020	UG Budzów
12.	1. Budowa chodnika wraz z kanalizacją deszczową w miejscowości Budzów - Jachówka.	2013	UG Budzów
13.	2. Opracowanie projektu budowy oczyszczalni ścieków i kanalizacji sanitarnej.	2013	UG Budzów
14.	Prowadzenie monitoringu stanu technicznego bezodpływowych zbiorników na nieczystości ciekłe w gospodarstwach domowych.	2013-2020	UG Budzów
15.	Konserwacja rowów melioracyjnych.	2013-2020	UG Budzów
16.	Wsparcie finansowe budowy indywidualnych systemów oczyszczania ścieków.	2013-2020	UG Budzów
17.	Prowadzenie kampanii edukacyjno - informacyjnej w celu podnoszenia świadomości w zakresie racjonalnej gospodarki nawozami.	2013-2020	UG Budzów
POWIETRZE			
18.	Remonty i odnowa nawierzchni dróg.	2013-2020	administratorzy dróg, przedsiębiorcy
19.	Realizacja przedsięwzięć termomodernizacyjnych.	2013-2020	UG Budzów
20.	Promocja alternatywnych źródeł energii (opracowanie programu wykorzystania niekonwencjonalnych źródeł energii).	2013-2020	UG Budzów
21.	Stworzenie warunków dla rozwoju ruchu rowerowego – wytyczenie i wykonanie ścieżek rowerowych.	2013-2020	UG Budzów
22.	Modernizacja ciepłowni, będących własnością gminy, w celu optymalizacji wykorzystania energii pierwotnej paliw.	2013-2020	UG Budzów
23.	Prowadzenie kampanii edukacyjno-informacyjnej w celu podnoszenia świadomości w zakresie szkodliwości spalania różnego rodzaju odpadów oraz węgla o słabej kaloryczności i dużym zasiarczeniu w paleniskach domowych	2013-2020	UG Budzów
HAŁAS			
24.	Remonty i odnowa nawierzchni dróg. (zadanie również dotyczy jakości powietrza.)	2013-2020	administratorzy dróg, przedsiębiorcy
25.	Badania klimatu akustycznego na terenie Gminy Budzów.	2013-2020	UG Budzów WIOŚ Kraków
PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE			
26.	Bieżąca ewidencja źródeł promieniowania elektromagnetycznego	2013-2020	UG Budzów
GOSPDOARKA ODPADAMI			
27.	Prowadzenie oraz wspieranie działań edukacyjno – informacyjnych promujących właściwe postępowanie z odpadami komunalnymi.	2013-2020	UG Budzów
28.	Uwzględnianie w przetargach publicznych, poprzez zapisy w specyfikacji istotnych warunkach zamówienia, zakupów wyrobów zawierających materiały lub substancje pochodzące z recyklingu odpadów; włączanie do procedur zamówień publicznych kryteriów związanych z ochroną środowiska.	2013-2020	UG Budzów
29.	Ujmowanie kryteriów ochrony środowiska przy finansowaniu zadań ze środków publicznych.	2013-2020	UG Budzów
30.	Kontrolowanie przez gminy zgodności ustaleń zawartych w wydanych zezwoleniach podmiotom prowadzącym działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości 2013-2020 oraz odzysku i unieszkodliwiania odpadów.	2013-2020	UG Budzów
31.	Bieżąca likwidacja miejsc nielegalnego składowania odpadów (tzw. dzikie wysypiska).	2013-2020	UG Budzów
32.	Złożenie sprawozdań z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi do	2013-2020	UG Budzów

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Okres realizacji	Jednostka nadzorująca
	Marszałka Województwa Małopolskiego.		
33.	Pobieranie opłat od właścicieli nieruchomości w zamian za zapewnienie świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości.	2013-2020	UG Budzów
EDUKACJA EKOLOGICZNA			
34.	Wsparcie finansowe projektów z zakresu edukacji ekologicznej o zasięgu ponadgminnym.	2013-2020	UG Budzów
35.	Udział przedstawicieli Urzędu Gminy w szkoleniach z zakresu publicznego dostępu do informacji o środowisku.	2013-2020	UG Budzów
36.	Doskonalenie metod udostępniania informacji o środowisku i jego ochronie przez wszystkie instytucje publiczne	2013-2020	UG Budzów
37.	Kampanie edukacyjno – informacyjne oraz nagrody dla uczestników konkursów organizowanych przez Gminę.	2013-2020	UG Budzów

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BUDZÓW
NA LATA 2013-2016 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2017-2020

UWARUNKOWANIA FINANSOWE

8.1. Potencjalne źródła finansowania przedsięwzięć inwestycyjnych

Realizacja zadań inwestycyjnych w zakresie ochrony środowiska wymaga nakładów finansowych znacznie przewyższających możliwości budżetowe jednostek samorządu terytorialnego. Istnieje zatem potrzeba pozyskania zewnętrznych źródeł finansowego wsparcia przedsięwzięć inwestycyjnych.

Dla jednostek samorządowych dostępnymi sposobami finansowania inwestycji są:

- środki własne,
- kredyty i pożyczki udzielane w bankach komercyjnych,
- kredyty i pożyczki preferencyjne udzielane przez instytucje wspierające rozwój gmin,
- dotacje państwowe z funduszy krajowych i zagranicznych,
- emisja obligacji.

8.1.1. Fundusze krajowe

Wszelkie działania związane z ochroną środowiska i ekologią są wspierane finansowo poprzez różne krajowe i zagraniczne fundusze ekologiczne oraz programy a także środki własne inwestorów.

Do publicznych funduszy ochrony środowiska w Polsce zalicza się:

- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW),
- Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (WFOŚiGW),
- Ministerstwo Środowiska (MŚ).

Budżety dwóch pierwszych funduszy są tworzone głównie z:

- opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska – wszelkie firmy, które korzystają z zasobów naturalnych środowiska poprzez m.in. zużywanie wody, zanieczyszczając powietrze atmosferyczne czy wytwarzając odpady płacą za to zgodnie ze stawkami wyznaczanymi przez Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa (Ministra OŚZNiL). Każda firma otrzymuje pozwolenie na korzystanie z określonej ilości tych zasobów.
- kar za przekroczenie dopuszczalnych norm - płacą je firmy, które korzystają z większych ilości zasobów środowiska niż im na to zezwolono oraz wszystkie inne instytucje nie przestrzegające wymogów ochrony środowiska.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej jest największą instytucją realizującą Politykę Ekologiczną Państwa poprzez finansowanie inwestycji w ochronie środowiska i gospodarce wodnej, w obszarach ważnych z punktu widzenia procesu dostosowawczego do standardów i norm Unii Europejskiej. Narodowy Fundusz działa od 1 lipca 1989 roku, a powstał na podstawie ustawy z dnia 31 stycznia 1980 roku o ochronie i kształtowaniu środowiska.

Celem działalności Narodowego Funduszu jest finansowe wspieranie inwestycji ekologicznych o znaczeniu i zasięgu ogólnopolskim i ponadregionalnym oraz zadań lokalnych, istotnych z punktu widzenia potrzeb środowiska.

Dystrybucja środków finansowych z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej odbywa się w ramach następujących dziedzin:

- Ochrona powietrza
- Ochrona wód i gospodarka wodna
- Ochrona powierzchni ziemi
- Ochrona przyrody i krajobrazu oraz leśnictwo
- Geologia i górnictwo
- Edukacja ekologiczna
- Państwowy Monitoring Środowiska
- Programy międzydziedzinowe
- Nadzwyczajne zagrożenia środowiska
- Ekspertyzy i prace badawcze

W Narodowym Funduszu stosowane są trzy formy dofinansowywania:

- finansowanie pożyczkowe (pożyczki udzielane przez NF, kredyty udzielane przez banki ze środków NF, konsorcja czyli wspólne finansowanie NF z bankami, linie kredytowe ze środków NF obsługiwane przez banki).
- finansowanie dotacyjne (dotacje inwestycyjne, dotacje nieinwestycyjne, dopłaty do kredytów bankowych, umorzenia).

- finansowanie kapitałowe (obejmowanie akcji i udziałów w zakładanych bądź już istniejących spółkach w celu osiągnięcia efektu ekologicznego).

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska ma bardzo istotne znaczenie dla ochrony środowiska i gospodarki kraju:

- finansuje ochronę środowiska,
- uruchamia środki innych inwestorów,
- stymuluje nowe inwestycje,
- wspomaga tworzenie nowych miejsc pracy,
- ważny dla zrównoważonego rozwoju.

Szczegółowy zakres działalności NFOŚiGW, lista programów i przedsięwzięć priorytetowych, kryteria i zasady udzielania wsparcia finansowego, a także wzory wniosków i procedury ich rozpatrywania dostępne są w oficjalnym serwisie internetowym: www.nfosigw.gov.pl oraz w siedzibie Funduszu w Warszawie przy ul. Konstruktorskiej 3a.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie

Misją Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie jest finansowe wspieranie przedsięwzięć służących ochronie środowiska i poszanowaniu jego wartości, w oparciu o konstytucyjną zasadę zrównoważonego rozwoju przy zachowaniu bezpieczeństwa ekologicznego kraju i realizacji programów ekologicznych państwa i województwa w celu wypełnienia zobowiązań wynikających z Traktatu Akcesyjnego.

W ramach funkcjonowania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie dofinansowywane są zadania inwestycyjne z zakresu m.in.

- gospodarki wodno-ściekowej i ochrony wód,
- gospodarki odpadami i ochrony powierzchni ziemi,
- ochrony powietrza (w tym odnawialne źródła energii) i termomodernizacji,
- ochrony przed hałasem;

oraz zadania nieinwestycyjne takiej jak:

- edukacja ekologiczna,
- przedsięwzięcia z zakresu ochrony przyrody (np. ochrona gatunkowa roślin i zwierząt, sporządzenie planów ochrony dla obszarów objętych ochroną, nasadzenia drzew i krzewów, zabiegi pielęgnacyjne pomników przyrody),
- państwowy monitoring środowiska,
- wojewódzkie programy i plany związane z ochroną środowiska i gospodarką wodną;

Szczegółowy zakres działalności WFOŚiGW, lista programów i przedsięwzięć priorytetowych, kryteria i zasady udzielania wsparcia finansowego, a także wzory wniosków i procedury ich rozpatrywania dostępne są w oficjalnym serwisie internetowym: www.wfos.krakow.pl oraz w siedzibie Funduszu w Krakowie przy ul. Kanoniczej 12.

8.1.2. Fundusze Unii Europejskiej⁴

Pierwszy rok obowiązywania niniejszego Programu Ochrony Środowiska (tj. 2013) jest zarazem ostatnim kończącego się okresu programowania UE: 2007 – 2013, a od roku 2014 rozpoczyna się kolejna perspektywa finansowa UE określająca kierunki działań współfinansowanych ze środków UE. Zasady dotyczące nowego okresu programowania, które będą obowiązywały od 2014 roku nie są szczegółowo znane w chwili tworzenia niniejszego Programu Ochrony Środowiska. Uregulowania krajowe na nowy okres programowania powinny być sformułowane do końca roku 2013 i obowiązywać od początku roku 2014. W związku z tym, przy planowaniu finansowania przez władze Gminy poszczególnych zadań ze środków UE po roku 2013, należy zaktualizować założenia finansowania poszczególnych zadań.

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (POLiŚ)

Decyzją z dnia 7 grudnia 2007 r. Komisja Europejska zatwierdziła Program Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013. To zwieńczenie wielomiesięcznych prac nad przygotowaniem największego w historii Unii Europejskiej programu. Wielkość środków unijnych zaangażowanych w realizację programu wynosi prawie 28 miliardów euro, co stanowi ok. 42 proc. całości środków polityki spójności w Polsce.

⁴ www.funduszeuropejskie.gov.pl

W ramach programu realizuje się duże inwestycje infrastrukturalne w zakresie ochrony środowiska, transportu, energetyki, kultury i dziedzictwa narodowego, ochrony zdrowia oraz szkolnictwa wyższego.

Cel programu

Celem programu jest poprawa atrakcyjności inwestycyjnej Polski i jej regionów poprzez rozwój infrastruktury technicznej przy równoczesnej ochronie i poprawie stanu środowiska, zdrowia, zachowaniu tożsamości kulturowej i rozwijaniu spójności terytorialnej. Program zgodnie z Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia (NSRO), zatwierdzonymi 7 maja 2007 r. przez Komisję Europejską, stanowi jeden z programów operacyjnych będących podstawowym narzędziem do osiągnięcia założonych w nich celów przy wykorzystaniu środków Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko jest również ważnym instrumentem realizacji odnowionej Strategii Lizbońskiej, a wydatki na cele priorytetowe UE stanowią w ramach programu 66,23 proc. całości wydatków ze środków unijnych.

Obecny kształt Programu

Łączna wielkość środków finansowych zaangażowanych w realizację Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013 wynosi 37,6 mld euro, z czego wkład unijny to 27,9 mld euro, zaś wkład krajowy – 9,7 mld euro.

Podział środków UE dostępnych w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko pomiędzy poszczególne sektory przedstawia się następująco:

- transport – 19,4 mld euro
- środowisko – 4,8 mld euro
- energetyka – 1,7 mld euro
- szkolnictwo wyższe – 500,0 mln euro
- kultura – 490,0 mln euro
- zdrowie – 350,0 mln euro

Dodatkowo dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko przewidziane zostały środki na pomoc techniczną (w sumie 581,3 mln euro).

W ramach programu realizowanych jest **15 priorytetów**:

- Gospodarka wodno-ściekowa – 3 275,2 mln euro (w tym 2 783,9 mln euro z FS);
- Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi – 1,430,3 mln euro (w tym 1,215,7 mln euro z FS);
- Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska – 655,0 mln euro (w tym 556,8 mln euro z FS);
- Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska – 667,0 mln euro (w tym 200,0 mln euro z EFRR);
- Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych – 105,6 mln euro (w tym 89,9 mln euro z EFRR);
- Drogowa i lotnicza sieć TEN-T – 10 548,3 mln euro (w tym 8 802,4 mln euro z FS);
- Transport przyjazny środowisku – 12 062,0 mln euro (w tym 7 676,0 mln euro z FS);
- Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe – 3 465,3 mln euro (w tym 2 945,5 mln euro z EFRR);
- Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność energetyczna – 1 403,0 mln euro (w tym 748,0 mln euro z FS);
- Bezpieczeństwo energetyczne, w tym dywersyfikacja źródeł energii – 1 693,2 mln euro (w tym 974,3 mln euro z EFRR);
- Kultura i dziedzictwo kulturowe – 576,4 mln euro (w tym 490,0 mln euro z EFRR);
- Bezpieczeństwo zdrowotne i poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia – 411,8 mln euro (w tym 350,0 mln euro z EFRR);
- Infrastruktura szkolnictwa wyższego – 588,2 mln euro (w tym 500,0 mln euro z EFRR);
- Pomoc techniczna - Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego – 220,9 mln euro (w tym 187,8 mln euro z EFRR);
- Pomoc techniczna - Fundusz Spójności – 462,9 mln euro (w tym 393,5 mln euro z FS).

Instytucjami odpowiedzialnymi za wdrażanie poszczególnych priorytetów Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (Instytucjami Pośredniczącymi) są:

- Ministerstwo Środowiska (priorytety I-V);
- Ministerstwo Infrastruktury (priorytety VI-VIII);
- Ministerstwo Gospodarki (priorytety IX-X);
- Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego (priorytet XI);
- Ministerstwo Zdrowia (priorytet XII);
- Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego (priorytet XIII).

Realizacja programu

Tryb pozakonkursowy obejmie zgodnie z projektem ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju:

- Duże projekty, których koszt całkowity przekracza 25 mln euro – w przypadku projektów dotyczących środowiska naturalnego oraz projektów o wartości powyżej 50 mln euro – w przypadku innych dziedzin, zatwierdzone przez Komisję Europejską;
- Projekty systemowe - polegające na dofinansowaniu realizacji przez poszczególne organy administracji publicznej i inne jednostki organizacyjne sektora finansów publicznych, zadań publicznych określonych w odrębnych przepisach dotyczących tych organów i jednostek;
- Projekty indywidualne – określone w programie operacyjnym, zgłaszane przez beneficjentów imiennie wskazanych w programie operacyjnym;
- Projekty pomocy technicznej.
- Pozostałe projekty będą wybierane w drodze konkursu.

Oczekiwane efekty programu:

- 9 tys. km kanalizacji sanitarnej, w wyniku czego 810 tys. osób zostanie podłączonych do sieci;
- 318 oczyszczalni ścieków;
- 20 nowych ponadregionalnych zakładów zagospodarowania odpadów;
- 5,5 mln osób zostanie dodatkowo objętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi;
- z 79% do 50% zmniejszy się poziom składowania odpadów;
- 400 obiektów małej retencji;
- 500 stanowisk do analizowania i reagowania na zagrożenia katastrofami naturalnymi;
- 135 dużych przedsiębiorstw wspartych w zakresie systemów zarządzania środowiskowego;
- 1550 ha, którym przywrócono ochronę właściwego stanu ekosystemów;
- 477 km wybudowanych autostrad w sieci TEN-T;
- 1400 km wybudowanych dróg ekspresowych w sieci TEN-T;
- 8 przebudowanych lotnisk w sieci TEN-T;
- 1250 km zmodernizowanych linii kolejowych;
- 410 km wybudowanej sieci transportu szynowego i trolejbusowego;
- 270 km zmodernizowanych dróg wodnych;
- z 2% do 7,5% powinien wzrosnąć udział energii elektrycznej wytworzonej ze źródeł odnawialnych w zużyciu energii elektrycznej brutto;
- 1 mln ton rocznej produkcji biopaliw;
- 1000 km nowo wybudowanych gazociągów przesyłowych i 4900 km gazociągów dystrybucyjnych;
- 600 km wybudowanych elektroenergetycznych sieci przesyłowych;
- 14 obiektów dziedzictwa kulturowego poddanych ochronie;
- 600 ambulansów zakupionych na potrzeby ratownictwa medycznego;
- 100 przebudowanych i wyposażonych zakładów opieki zdrowotnej;
- 120 zmodernizowanych obiektów szkolnictwa wyższego;
- 6 tys. miejsc pracy.

Regionalny Program Operacyjny

Małopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2007 - 2013 jest narzędziem realizacji postulatów „Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020” oraz Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia i Strategicznych Wytucznych Wspólnoty dla okresu 2007-2013.

Głównym zadaniem, MRPO jest tworzenie warunków dla wzrostu gospodarczego i zatrudnienia. Stopień, w jakim ww. cel zostanie zrealizowany zależy przede wszystkim od inwestycji wzmacniających konkurencyjność regionu, wspierania innowacyjności, rozwoju społeczeństwa informacyjnego oraz poprawy środowiska naturalnego i kulturowego.

Dla osiągnięcia celu głównego określono dziewięć celów strategicznych, realizowanych poprzez odpowiadające im dziewięć priorytetów MRPO 2007-2013:

- 1) Warunki dla rozwoju społeczeństwa opartego na wiedzy.
- 2) Gospodarka regionalnej szansy.
- 3) Turystyka i przemysł kulturowy.
- 4) Infrastruktura dla rozwoju gospodarczego.
- 5) Krakowski Obszar Metropolitalny.
- 6) Spójność wewnątrzregionalna.

- 7) Infrastruktura ochrony środowiska.
- 8) Współpraca międzyregionalna.
- 9) Pomoc techniczna.

Os priorytetowa 7. Infrastruktura ochrony środowiska

Celem jest likwidowanie zaniedbań w ochronie środowiska i racjonalne gospodarowanie zasobami. Bogate zasoby naturalne stanowią mocną stronę województwa małopolskiego i są szansą jego rozwoju. Walory te nie są jednak w pełni wykorzystywane z powodu słabo rozwiniętej infrastruktury komunalnej w zakresie ochrony środowiska. Nieuporządkowana gospodarka wodno-ściekowa, brak racjonalnej gospodarki odpadami, zanieczyszczenie powietrza oraz zagrożenie powodziami zmniejsza atrakcyjność Małopolski.

W ramach osi priorytetowej są udzielane bezzwrotne dofinansowanie przedsięwzięć w czterech głównych obszarach: gospodarki wodno-ściekowej, poprawy jakości powietrza i zwiększenie odnawialnych źródeł energii, gospodarki odpadami oraz poprawy bezpieczeństwa ekologicznego oraz ochrony przed skutkami klęsk żywiołowych.

Działanie 7.1 Gospodarka wodno-ściekowa

Działanie ma na celu poprawę stanu środowiska naturalnego poprzez ograniczenie ilości zanieczyszczeń przedostających się do wód i gleb, poprawę zaopatrzenia mieszkańców w wodę oraz optymalizację zużycia wody.

Przykładowe rodzaje projektów:

- 1) Budowa lub modernizacja urządzeń do odprowadzania i oczyszczania ścieków w aglomeracjach uwzględnionych w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych od 2 000 do 15 000 RLM w tym:
 - sieci kanalizacji sanitarnej,
 - sieci kanalizacji deszczowej,
 - oczyszczalnie ścieków,
 - inne urządzenia do oczyszczania, gromadzenia, odprowadzania i oczyszczania ścieków.
- 2) Budowa lub modernizacja urządzeń zaopatrzenia w wodę i poboru wody w tym:
 - sieci wodociągowe, wyłącznie w powiązaniu z budową sieci kanalizacyjnych (oraz w przypadku gdy odbiór cieków jest zabezpieczony przez przydomowe oczyszczalnie lub już istniejące sieci kanalizacyjne),
 - stacje uzdatniania wody,
 - zbiorniki umożliwiające pozyskiwanie wody pitnej,
 - urządzenia służące do gromadzenia, przechowywania i uzdatniania wody,
 - inwestycje mające na celu optymalizację zużycia wody jako element szerszego projektu.

Działanie 7.2 Poprawa jakości powietrza i zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii

Spełnienie norm jakości powietrza atmosferycznego przez redukcję emisji zanieczyszczeń oraz wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

Przykładowe rodzaje projektów:

- 1) Prace inwestycyjne (modernizacja, rozbudowa i budowa) dotyczące systemów ciepłowniczych i wyposażenia ich w instalacje ograniczające emisje zanieczyszczeń pyłowych i gazowych do powietrza.
- 2) Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii - rozwój infrastruktury służącej do produkcji i przesyłu energii odnawialnej, w tym:
 - budowa oraz modernizacja małych elektrowni wodnych,
 - wykorzystanie energii geotermalnej na potrzeby ciepłownictwa,
 - pozyskanie energii słonecznej zwłaszcza dla budynków użyteczności publicznej (szkoły, szpitale, ośrodki zdrowia, itp.),
 - budowa elektrowni wiatrowych,
 - budowa i montaż instalacji i urządzeń do wykorzystania biomasy,
 - budowa instalacji odzyskującej biogaz ze składowisk odpadów i oczyszczalni ścieków;

Działanie 7.3 Gospodarka odpadami

Celem Działania jest wprowadzenie zgodnych z normami europejskimi systemów odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych.

Projekty mające na celu wprowadzenie systemu gospodarki odpadami komunalnymi zgodnego z Wojewódzkim Planem Gospodarki Odpadami, obsługujące do 150 tys. mieszkańców, w tym:

- 1) Budowa i rozbudowa sortowni odpadów.

- 2) Budowa i rozbudowa kompostowni odpadów.
- 3) Budowa stacji demontażu odpadów wielkogabarytowych.
- 4) Budowa instalacji do mechaniczno-biologicznego przekształcania odpadów.
- 5) Rozbudowa i modernizacja istniejących składowisk odpadów komunalnych.
- 6) Zamykanie i rekultywacja składowisk odpadów komunalnych.
- 7) Organizacja i wdrażanie systemów selektywnej zbiórki odpadów.
- 8) Organizacja gminnych punktów zbiórki odpadów niebezpiecznych.
- 9) Realizacja gminnych i powiatowych programów usuwania azbestu jako dokumentów odrębnych lub stanowiących część planów gospodarki odpadami.
- 10) Likwidacja dzikich wysypisk i mogiłników

Działanie 7.4 Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego oraz ochrona przed skutkami klęsk żywiołowych
Wzmocnienie stanu bezpieczeństwa ekologicznego oraz poprawa bilansu wodnego województwa w celu podniesienia bezpieczeństwa życia jego mieszkańców oraz ochrony środowiska.

Przykładowe rodzaje projektów:

- 1) Budowa i modernizacja zbiorników małej retencji (poniżej 10 mln m³), polderów oraz rekultywacja zbiorników wodnych.
- 2) Budowa oraz modernizacja wałów przeciwpowodziowych.
- 3) Renaturyzacja i rewitalizacja cieków wodnych, a także renaturalizacja obszarów wodno-błotnych w celu poprawy bilansu wodnego z uwzględnieniem potrzeb ochrony przeciwpowodziowej i ochrony przyrody.
- 4) Odbudowa naturalnej retencji poprzez odtworzenie terenów zalewowych, zalesienie redukujące spływ wody.
- 5) Tworzenie i rozwijanie systemów monitorowania i ostrzegania przed klęskami żywiołowymi w tym wyposażenie magazynów przeciwpowodziowych.
- 6) Umocnienie i regulacja koryt rzek i potoków dla ograniczenia skutków powodzi w terenach górskich i podgórszych.

8.1.3. Finansowanie planu operacyjnego

W poniższej tabeli przedstawiono szacunkowe koszty planu operacyjnego wraz ze wskazaniem źródeł finansowania.

Tabela 28. Propozycja finansowania zadań przeznaczonych do realizacji w ramach planu operacyjnego na lata 2013-2020.

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Koszty [tys. zł]*	Źródło finansowania
LASY I OCHRONA PRZYRODY			
1.	Ochrona pomników przyrodniczych poprzez ich uwzględnianie w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego.	15	WFOSiGW środki własne
2.	Wytyczenie i organizowanie szlaków turystycznych oraz ścieżek dydaktycznych na terenach cennych przyrodniczo.	15	środki własne
3.	Ochrona terenów przyrodniczo cennych poprzez ich uwzględnianie w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego.	20	WFOSiGW środki własne
4.	Objęcie obszarów cennych przyrodniczo prawną formą ochrony przyrody.	50	WFOSiGW środki własne
OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI			
5.	Zrekultywowanie gleb zdegradowanych w kierunku leśnym, rolnym lub rekreacyjno-wypoczynkowym.	100	środki własne, właściciele gruntów
6.	Prowadzenie kampanii edukacyjno – informacyjnej w celu podnoszenia świadomości w zakresie właściwych praktyk rolnych i leśnych, zgodnych z zasadami rozwoju zrównoważonego.	80	NFOŚiGW WFOSiGW środki własne
7.	Prowadzenie monitoringu jakości gleby i ziemi	30	środki własne
8.	Kontrola terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi.	80	środki własne, właściciele gruntów
9.	Utrzymywanie i pielęgnacja drzewostanu, zadrzewień śródpolnych i upraw.	25	środki własne
10.	Wapnowanie gleb kwaśnych.	120	środki własne właściciele gruntów
WODY			

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Koszty [tys. zł]*	Źródło finansowania
11.	Modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej oraz kanalizacyjnej, w tym:	1 200	WFOSiGW środki własne
12.	1. Budowa chodnika wraz z kanalizacją deszczową w miejscowości Budzów - Jachówka.	174	środki własne
13.	2. Opracowanie projektu budowy oczyszczalni ścieków i kanalizacji sanitarnej.	211	środki własne
14.	Prowadzenie monitoringu stanu technicznego bezodpływowych zbiorników na nieczystości ciekłe w gospodarstwach domowych.	50	środki własne
15.	Konserwacja rowów melioracyjnych.	110	środki własne
16.	Wsparcie finansowe budowy indywidualnych systemów oczyszczania ścieków.	50	środki własne
17.	Prowadzenie kampanii edukacyjno - informacyjnej w celu podnoszenia świadomości w zakresie racjonalnej gospodarki nawozami.	80	NFOŚiGW WFOSiGW środki własne
POWIETRZE			
18.	Remonty i odnowa nawierzchni dróg gminnych.	2 000	NPPDL środki własne
19.	Realizacja przedsięwzięć termomodernizacyjnych.	150	WFOŚiGW środki własne
20.	Promocja alternatywnych źródeł energii (opracowanie programu wykorzystania niekonwencjonalnych źródeł energii).	25	środki własne
21.	Stworzenie warunków dla rozwoju ruchu rowerowego – wytyczenie i wykonanie ścieżek rowerowych.	95	WFOŚiGW EFROW
22.	Modernizacja ciepłowni, będących własnością gminy, w celu optymalizacji wykorzystania energii pierwotnej paliw.	100	WFOŚiGW środki własne
23.	Prowadzenie kampanii edukacyjno-informacyjnej w celu podnoszenia świadomości w zakresie szkodliwości spalania różnego rodzaju odpadów oraz węgla o słabej kaloryczności i dużym zasiarczeniu w paleniskach domowych	80	NFOŚiGW WFOSiGW środki własne
HAŁAS			
24.	Remonty i odnowa nawierzchni dróg. (zadanie również dotyczy jakości powietrza).	2 000	NPPDL środki własne przedsiębiorcy
25.	Badania klimatu akustycznego na terenie Gminy Budzów.	40	środki własne
PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE			
26.	Bieżąca ewidencja źródeł promieniowania elektromagnetycznego	5	środki własne
GOSPODARKA ODPADAMI			
27.	Prowadzenie oraz wspieranie działań edukacyjno – informacyjnych promujących właściwe postępowanie z odpadami komunalnymi.	80	NFOŚiGW WFOSiGW środki własne
28.	Uwzględnianie w przetargach publicznych, poprzez zapisy w specyfikacji istotnych warunkach zamówienia, zakupów wyrobów zawierających materiały lub substancje pochodzące z recyklingu odpadów; włączanie do procedur zamówień publicznych kryteriów związanych z ochroną środowiska.	-	-
29.	Ujmowanie kryteriów ochrony środowiska przy finansowaniu zadań ze środków publicznych.	-	-
30.	Kontrolowanie przez gminy zgodności ustaleń zawartych w wydanych zezwoleniach podmiotom prowadzącym działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości 2013-2020 oraz odzysku i unieszkodliwiania odpadów.	-	-
31.	Bieżąca likwidacja miejsc nielegalnego składowania odpadów (tzw. dzikie wysypiska).	20	środki własne
32.	Złożenie sprawozdań z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi do Marszałka Województwa Małopolskiego.	-	-
33.	Pobieranie opłat od właścicieli nieruchomości w zamian za zapewnienie świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości.	-	-
EDUKACJA EKOLOGICZNA			
34.	Wsparcie finansowe projektów z zakresu edukacji ekologicznej o zasięgu	30	środki własne

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Koszty [tys. zł]*	Źródło finansowania
	ponadgminnym.		
35.	Udział przedstawicieli Urzędu Gminy w szkoleniach z zakresu publicznego dostępu do informacji o środowisku.	30	WFOSiGW NFOŚiGW środki własne
36.	Doskonalenie metod udostępniania informacji o środowisku i jego ochronie przez wszystkie instytucje publiczne	30	WFOSiGW NFOŚiGW środki własne -
37.	Kampanie edukacyjno – informacyjne oraz nagrody dla uczestników konkursów organizowanych przez Gminę.	80	WFOSiGW NFOŚiGW środki własne

* Podane koszty są wielkością szacowaną, która może w trakcie wykonywania przedsięwzięć ulec zmianie w zależności od zapotrzebowania i stopnia ich realizacji.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BUDZÓW
NA LATA 2013-2016 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2017-2020

WDRAŻANIE I MONITORING

Właściwe wykorzystanie możliwych rozwiązań o charakterze organizacyjnym ma istotne znaczenie w procesie wdrażania programu i jego realizacji. Wprowadzenie zasad monitoringu umożliwi sprawną realizację działań, jak również pozwoli na bieżącą aktualizację celów programu. Sformułowanie zasad zarządzania środowiskiem stanowi więc podstawę sprawnej realizacji i kontroli działań programowych.

Zarządzanie programem to sukcesywna realizacja następujących zadań:

- 1) Wdrożenie programu i jego realizacja, a w szczególności:
 - koordynacja przebiegu wdrażania i realizacji,
 - bieżąca ocena realizacji i aktualizacja celów,
 - raporty na temat wykonania programu,
- 2) Edukacja ekologiczna:
 - utworzenie systemu edukacji ekologicznej,
 - udostępnienie informacji o stanie środowiska,
 - publikacja informacji o stanie środowiska.

9.1. Działania polityki ochrony środowiska

Realizacja celów długookresowych wymaga podjęcia działań, które muszą być zgodne z zasadami zawartymi w stosownych ustawach. Działania będące elementem zarządzania środowiskiem można sklasyfikować w następujące grupy:

1. Działania prawne – grupa działań mająca na celu respektowanie odpowiednich dyrektyw i decyzji pozwalających na kształtowanie środowiska wg zamysłu władz. Do grupy tej należą systemy wydawania pozwoleń (wprowadzanie do środowiska ścieków, gazów, pyłów, odpadów) decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach oraz koncesji.

2. Działania finansowe – polegają głównie na systemie pobierania opłat za korzystanie z środowiska naturalnego (emisje zanieczyszczeń, składowanie odpadów itp.). Do tej grupy działań należy doliczyć także system kar przewidziany za przekroczenie określonych limitów w pozwoleniach i koncesjach.

3. Działania społeczne – polegają na współpracy i partnerstwie w zakresie realizacji polityki ochrony środowiska. Sprowadzają się one do dwóch zasadniczych aspektów: edukacji ekologicznej oraz budowy powiązań samorząd-społeczeństwo. Wiąże się to z udostępnieniem i publikacją informacji o środowisku co jest obowiązkiem władz samorządowych wynikającym z Prawa Ochrony Środowiska.

4. Działania strukturalne – polegają na formułowaniu i wdrażaniu polityk ekologicznych. Mowa tu głównie o tworzeniu strategii, programów wdrożeniowych oraz wprowadzaniu narzędzi wspomagających system zarządzania środowiskiem.

Wymienione wyżej sposoby realizacji pozwalają prowadzić działania z zakresu ochrony środowiska przyczyniając się do osiągnięcia celów nie tylko lokalnych, ale i szczebla wojewódzkiego oraz „Polityki Ekologicznej Państwa”. Są to działania umożliwiające wprowadzenie przepisów, egzekwowanie ich oraz pozyskiwanie funduszy na działania ograniczające wpływ degradacji środowiska związanej z działalnością człowieka.

Działania strukturalne to również opracowanie programu ochrony środowiska oraz jego aktualizacji. Przedstawia on stan środowiska oraz główne cele i zadania umożliwiające jego poprawę. Działania mające na celu poprawę stanu środowiska zawarte w Programie to odpowiednie kombinacje działań prawnych, finansowych i strukturalnych.

9.2. Kontrola oraz dokumentacja realizacji programu

Kontrola realizacji Programu Ochrony Środowiska wymaga oceny zarówno stopnia realizacji celów i zadań jak i terminowości ich wykonania. Istotne znaczenie ma tu również analiza rozbieżności pomiędzy założeniami a realizacją.

Ustawa Prawo Ochrony Środowiska zakłada sporządzenie raportów z realizacji programu co dwa lata i przedstawienie go Radzie Gminy. Cały Program aktualizowany powinien być co cztery lata uwzględniając rozbieżności oraz wprowadzając nowe zadania i cele.

Ocena realizacji programu polega na monitorowaniu zmian w wielu wzajemnie powiązanych strefach. System monitorowania w celu uzyskiwania kompatybilnych informacji w skali regionu powinien uwzględniać następujące działania:

- zebranie danych liczbowych,
- uporządkowanie, przetworzenie, analiza zebranych danych,
- przygotowanie raportu,

- analiza porównawcza,
- aktualizacja.

W celu kontroli nad terminową realizacją zadań określonych w niniejszym programie zaleca się dokonywanie analizy realizacji zadań Programu z uwzględnieniem mierników zestawionych w poniższej tabeli.

Należy podkreślić, że wartości wskaźników wskazanych w poniższej tabeli, zostały podane wyłącznie dla ułatwienia oceny poprawy ochrony środowiska na terenie Gminy Budzów. Konkretnie wartości wskaźników jakie należy osiągnąć w przyszłości, zostały wskazane w celach średniookresowych, np. dotyczących gospodarki odpadami.

Tabela 29. Zestawienie wskaźników ogólne dla monitorowania osiągnięcia celów.

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Wartości docelowe
EDUKACJA EKOLOGICZNA			
1.	Liczba prowadzonych działań przez Urząd Gminy: 1. Liczba godzin z edukacji ekologicznej 2. Liczba konkursów szkolnych o tematyce ekologicznej organizowanych w ciągu roku	godz./rok	
2.	Procent liczby mieszkańców objętych działaniami edukacji ekologicznej	%	100
OCHRONA PRZYRODY			
1.	Liczba pomników przyrody	szt.	Docelowo utrzymanie istniejących i systematyczne rozszerzanie obszarów chronionych zgodnie z przyjętą polityką.
2.	Liczba nowych nasadzeń drzew i krzewów	szt.	
3.	Liczba prawnych form ochrony przyrody	szt.	
4.	Liczba szlaków turystycznych	szt.	
OCHRONA LASÓW			
1.	Lesistość Gminy	%	Zgodnie z Krajowym Programem Zwiększania Lesistości
OCHRONA POWIERZCHI ZIEMI			
1.	Powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych	ha	0
2.	Powierzchnia gruntów zrehabilitowanych i przywróconych do stanu właściwego	ha	Rekultywacja gruntów zdewastowanych i zdegradowanych na bieżąco, w miarę potrzeb.
3.	Liczba zajęć edukacyjno-informacyjnych związanych z podnoszeniem świadomości w zakresie właściwych praktyk rolnych i leśnych, zgodnych z zasadami rozwoju zrównoważonego.	szt.	Zgodnie z harmonogramem Powiatowego Zespołu Doradztwa Rolniczego
4.	Ocena jakości gleb i ziemi	klasy bonitacyjne	Utrzymanie dobrej jakości gleb
5.	Powierzchnia Gminy zagrożona ruchami masowymi ziemi.	ha	Minimalizacja zagrożenia ruchami masowymi ziemi w miarę możliwości i dostępnych środków
6.	Powierzchnia gleb poddanych wapnowaniu	ha	Wapnowanie zgodne z zasadami dobrej praktyki rolniczej i w miarę potrzeb
WODY			
1.	Klasa jakości wód powierzchniowych	*I-V	Jak najwyższa klasa czystości wód powierzchniowych
2.	Długość sieci wodociągowej rozdzielczej i przyłączeniowej	km	Zgodnie z bieżącym zapotrzebowaniem
3.	Długość sieci kanalizacji sanitarnej	km	

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Wartości docelowe	
4.	Liczba przyłączy kanalizacyjnych	szt.	oraz Krajowym Planem Oczyszczania Ścieków Komunalnych	
5.	Liczba przyłączy wodociągowych	szt.		
6.	Ilość ścieków dostarczonych do oczyszczalni 1. siecią kanalizacyjną 2. wozami asenizacyjnymi	m ³ /rok		
7.	Udział mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej	%		
8.	Udział mieszkańców korzystających z kanalizacji sanitarnej	%		
9.	Zużycie wody przez gospodarstwa domowe	m ³ /rok		
10.	Zużycie wody przez podmioty gospodarcze	m ³ /rok		
11.	Monitoring wody wodociągowej: 1. mętność 2. barwa 3. odczyn 4. amoniak 5. azotyny 6. azotany 7. żelazo 8. przewodność elektryczna	NTU mg Pt/dm ³ pH mg/dm ³ mg/dm ³ mg/dm ³ mg/dm ³ μS/cm		Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. W sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi
12.	Monitoring ścieków w oczyszczalni ścieków 1. BZT5 2. ChZT 3. Zawiesiny ogólne 4. N og 5. P og	mg/dm ³		Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 24 lipca 2006 r. W sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego
13.	Liczba skontrolowanych bezodpływowych zbiorników na nieczystości ciekłe	szt.		Bieżąca kontrola i inwentaryzacja zbiorników bezodpływowych
14.	Liczba stwierdzonych nieszczelnych bezodpływowych zbiorników na nieczystości ciekłe	szt.	Systematyczna likwidacja nieszczelnych zbiorników bezodpływowych	
15.	Liczba zajęć edukacyjno-informacyjnych związanych z podnoszeniem świadomości w zakresie racjonalnej gospodarki nawozami.	szt.	Zgodnie z harmonogramem Powiatowego Zespołu Doradztwa Rolniczego	
POWIETRZE				
1.	Poziom zanieczyszczenia powietrza według oceny rocznej: Pył PM10, SO ₂ , NO ₂ , Pb, O ₃ , CO, Benzen, B(a)P, As, Cd, Ni	klasa jakości powietrza	Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu	
HAŁAS				
1.	Długość zmodernizowanych dróg gminnych.	km		
2.	Liczba dokonanych pomiarów poziomu hałasu komunikacyjnego	szt	Liczba pomiarów wg założeń Państwowego Monitoringu	

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Wartości docelowe Środowiska.
PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE			
1.	Liczba źródeł promieniowania elektromagnetycznego	szt	
2.	Liczba stwierdzonych przekroczeń dopuszczalnych poziomów promieniowania elektromagnetycznego	szt.	Minimalizacja liczb y przekroczeń dopuszczalnych poziomów promieniowania elektromagnetycznego
GOSPODARKA ODPADAMI			
1.	Masa odpadów komunalnych zebranych i odebranych – ogółem	Mg	
2.	Odsetek masy odpadów komunalnych zebranych i odebranych w formie zmieszanej	%	Zgodnie z Ustawią z dnia 1 lipca 2011 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw
3.	Odsetek masy odpadów komunalnych zebranych i odebranych selektywnie	%	15
4.	Odsetek masy odpadów poddanych odzyskowi	%	Zgodnie z Ustawią z dnia 1 lipca 2011 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw
5.	Odsetek masy odpadów komunalnych poddanych składowaniu bez przetworzenia	%	Zgodnie z Ustawią z dnia 1 lipca 2011 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw
6.	Liczba mieszkańców Gminy objętych zorganizowanym systemem zbierania i odbierania odpadów komunalnych	ilość os.	Objęcie zorganizowanym systemem zbierania i odbierania odpadów komunalnych wszystkich mieszkańców gminy.
7.	Odsetek mieszkańców Gminy objętych zorganizowanym systemem zbierania i odbierania odpadów komunalnych	%	100
8.	Liczba mieszkańców Gminy objętych zorganizowanym systemem selektywnego zbierania i odbierania odpadów komunalnych	liczba os.	Objęcie zorganizowanym systemem selektywnego zbierania i odbierania odpadów komunalnych wszystkich mieszkańców gminy
9.	Odsetek mieszkańców Gminy objętych zorganizowanym systemem selektywnego zbierania i odbierania odpadów komunalnych	%	100
10.	Ilość usuniętych wyrobów azbestowych (przez osoby fizyczne)	Mg/rok	Usunięcie z terenu gminy wszystkich materiałów zawierających azbest do roku 2032.

ROZDZIAŁ

10

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BUDZÓW
NA LATA 2013-2016 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2017-2020

STRESZCZENIE

Cel opracowania

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Budzów na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020” jest podstawowym narzędziem prowadzenia polityki ekologicznej na terenie Gminy. Według założeń, przedstawionych w niniejszym opracowaniu, opracowanie programu doprowadzi do poprawy stanu środowiska naturalnego, efektywnego zarządzania środowiskiem, zapewni skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzy warunki dla wdrożenia wymagań obowiązującego w tym zakresie prawa.

Opracowanie jakim jest *Program Ochrony Środowiska* określa politykę środowiskową, a także wyznacza cele i zadania środowiskowe oraz szczegółowe programy zarządzania środowiskowego, które odnoszą się do aspektów środowiskowych, usystematyzowanych według priorytetów.

Podczas tworzenia opracowania, przyjęto założenie, iż powinien on spełniać rolę narzędzia pracy przyszłych użytkowników, ułatwiającego i przyspieszającego rozwiązywanie zagadnień, będących zagadnieniami techniczno-ekonomicznymi, związanymi z przyszłymi projektami.

Zakres opracowania

Sporządzony *Program* zawiera między innymi rozpoznanie aktualnego stanu środowiska w gminie, przedstawia propozycje oraz opis zadań, które niezbędne są do kompleksowego rozwiązania problemów związanych z ochroną środowiska. Program wspomaga dążenie do uzyskania w gminie sukcesywnego ograniczenia negatywnego wpływu na środowisko źródeł zanieczyszczeń, ochronę i rozwój walorów środowiska oraz racjonalne gospodarowanie z uwzględnieniem konieczności ochrony środowiska. Stan docelowy w tym zakresie nakreśla *Program Ochrony Środowiska*, a dowodów jego osiągania dostarcza ocena efektów działalności środowiskowej, dokonywana okresowo (co 2 lata). Struktura opracowania obejmuje omówienie kierunków ochrony środowiska w gminie w odniesieniu m.in. do gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, ochrony powierzchni ziemi i gleb, ochrony powietrza, ochrony przed hałasem, ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym, ochrony przyrody, edukacji ekologicznej, z podaniem ich charakterystyki, oceną stanu aktualnego i stanu docelowego umożliwiając tym samym identyfikację potrzeb w tym zakresie. Identyfikacja potrzeb gminy w zakresie ochrony środowiska, w odniesieniu do obowiązujących w kraju przepisów prawnych i regulacji prawnych Unii Europejskiej, polega na sformułowaniu celów średniookresowych (do 2020 roku) oraz strategii ich realizacji. Na tej podstawie opracowywany jest plan operacyjny, przedstawiający listę przedsięwzięć jakie zostaną zrealizowane na terenie Gminy Budzów do roku 2020.

Charakterystyka Gminy

Gmina Budzów jest gminą wiejską położoną w zachodniej części województwa małopolskiego, w powiecie suskim. Zajmuje ona północną część tego powiatu. Budzów od północy graniczy z gminą Lanckorona, gminą Stryszów oraz gminą Sułkowice natomiast od południa z gminą Maków Podhalański, od wschodu z gminą Pcim, od południowego wschodu z gminą Tokarnia natomiast zachodnim sąsiadem jest gmina Zembrzyce. Powierzchnia gminy wynosi 7356 ha co daje około 74 km².

Liczba ludności gminy Budzów wynosi 8722 osoby (stan na 31.12.2012). Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego powierzchnia gminy wynosi 7356 ha czyli około 74 km² co daje gęstość zaludnienia 117,9 osoby na km². Liczba mieszkańców poszczególnych sołectw zestawiono w tabeli.

Aktualny stan środowiska

W niniejszym opracowaniu opisano stan środowiska na terenie Gminy Budzów. Wyznaczono w tym zakresie następujące kategorie:

- Wody (uwzględniająca stan aktualny wód powierzchniowych i podziemnych, identyfikujący zagrożenia i źródła zanieczyszczeń środowiska wodnego),
- Ochrona powierzchni ziemi (uwzględniająca stan aktualny, identyfikujący zagrożenia i źródła zanieczyszczeń środowiska glebowego),
- Ochrona powietrza (uwzględniająca stan aktualny, identyfikująca zagrożenia i źródła zanieczyszczenia powietrza),
- Ochrona przyrody (uwzględniająca stan aktualny, identyfikująca zagrożenia dla występujących na terenie gminy form ochrony przyrody),
- Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym (uwzględniająca stan aktualny, identyfikująca zagrożenia wynikające z promieniowania elektromagnetycznego),
- Ochrona przed hałasem (uwzględniająca stan aktualny, identyfikujący zagrożenia i źródła zanieczyszczeń środowiska nadmiernym hałasem).

Cele i strategia ich realizacji

W niniejszym *Programie* zestawiono cele wynikające z dokumentów wyższego szczebla. Na ich podstawie wyznaczono cele i strategię ich realizacji na poziomie gminnym. Narzędziem pomocniczym w realizacji założonych celów są zadania

przedstawione w rozdziale 7. „*Program operacyjny*”. Wyznaczone zadania są spójne z planowanymi inwestycjami gminnymi oraz obowiązującym prawem lokalnym.

Wdrażanie i monitoring programu

Właściwe wykorzystanie możliwych rozwiązań o charakterze organizacyjnym ma istotne znaczenie w procesie wdrażania programu i jego realizacji. Wprowadzenie zasad monitoringu umożliwi sprawną realizację działań, jak również pozwoli na bieżącą aktualizację celów programu. Z tego powodu w rozdziale 9 „*Wdrażanie i monitoring*” sformułowano zasady zarządzania środowiskiem, które stanowią podstawę sprawnej realizacji i kontroli działań programowych.

Analiza uwarunkowań finansowych Gminy

Realizacja zadań inwestycyjnych w zakresie ochrony środowiska wymaga nakładów finansowych znacznie przewyższających możliwości budżetowe jednostek samorządu terytorialnego. Istnieje zatem potrzeba pozyskania zewnętrznych źródeł finansowego wsparcia przedsięwzięć inwestycyjnych. W tym celu w rozdziale 8 „*Uwarunkowania finansowe*” przedstawiono potencjalne źródła finansowania wyznaczonych zadań.